

LATVIJAS UNIVERSITĀTE
PEDAGOĢIJAS, PSIHOĢIJAS UN MĀKSLAS
FAKULTĀTE
SKOLOTĀJU IZGLĪTĪBAS NODAĻA

VECĀKU UN PEDAGOGU SADARBĪBAS PILNVEIDE
PIRMSSKOLAS IZGLĪTĪBAS IESTĀDĒ

MAĢISTRA DARBS

Autore: **Ieva Vēvere**

Studenta apliecības numurs: iv 13094

Darba vadītāja: Dr. paed. Līga Āboltiņa

RĪGA 2016

ANOTĀCIJA

Vienveidīgu un formālu sadarbības formu izmantošana pirmsskolas izglītības iestādē, kā arī neskaidrības atbildības jomu sadalē starp vecākiem un pedagogiem, nerosina uz jēgpilnu sadarbību. Nepilnību saskatīšana un nepieciešamība pilnveidot sadarbību noteica Ievas Vēveres maģistra darba tematiku „Vecāku un pedagogu sadarbības pilnveide pirmsskolas izglītības iestādē”.

Izmantojot literatūras un normatīvo aktu analīzi, skaidrota sadarbības un atbildības jēdziena būtība Aktualizēta vecāku atbildība sadarbības procesā, izvirzīti kritēriji vecāku atbildīgai rīcībai viņu bērnu pirmsskolas izglītības procesā.

Pētījuma empīriskajā daļā izstrādāts sadarbības modelis, izmantojot kvalitatīvās un kvantitatīvās pētniecības metodes: anketēšanu, fokusgrupas diskusiju, kontentanalīzi.

Atslēgas vārdi: sadarbība ar vecākiem, atbildība, izglītojošie materiāli, pirmsskolas izglītības iestāde, e-vide.

ABSTRACT

The use of uniformed and formal cooperation approaches in pre-school educational establishments as well as uncertainty in the distribution of responsibilities between parents and teachers do not encourage meaningful co-operation. The perception of flaws and the need to improve co-operation determined the theme of the Master Thesis of Ieva Vevere "Improving Cooperation Between Teachers and Parents in Pre-school Education Establishment".

By analysing literature and regulations, the essence of two main concepts underlying this Thesis are explained: co-operation and responsibility. Furthermore, the focus is towards parents' responsibility in the process of co-operation and thus criteria for responsible behaviour of parents have been set out as part of their involvement in their children's pre-school education.

In the empirical part of the research, a model of co-operation has been developed by using qualitative and quantitative research methods, such as surveys, focus group discussions, content analysis.

Keywords: co-operation with parents, responsibility, educational materials, pre-school educational establishment, e-environment.

SATURS

SATURS	4
IEVADS	6
1. SADARBĪBAS BŪTĪBA UN RAKSTUROJUMS PIRMSSKOLAS IZGLĪTĪBAS IESTĀDĒ	9
1.1. Sadarbības jēdziena skaidrojums	9
1.2. Sadarbības formas	12
2. VECĀKU UN PEDAGOGU ATBILDĪBAS RAKSTUROJUMS.....	16
2.1. Atbildības jēdziena skaidrojums	16
2.2. Atbildības tiesiskais aspekts	18
2.3. Kritēriji atbildīgai vecāku rīcībai sadarbībā ar pedagogu PII	21
3. PĒTĪJUMA BĀZES RAKSTUROJUMS.....	24
3.1. Izglītības iestādes raksturojums	24
3.2. Pētījuma grupas raksturojums sadarbības kontekstā.....	26
4. SADARBĪBAS PILNVEIDES MODEĻA RAKSTUROJUMS UN IZVĒRTĒJUMS.....	37
4.1. Izglītojošo materiālu izstrāde	37
4.2. e-vides iespēju izvērtējums komunikācijas kvalitātes uzlabošanai	50
4.3. Sadarbības modeļa izvērtējums.....	56
SECINĀJUMI.....	77
LITERATŪRAS SARAKSTS.....	80
1. PIELIKUMS <i>Anketa vecākiem1</i>	85
2. PIELIKUMS <i>Anketa pedagogiem</i>	88
3. PIELIKUMS <i>Anketa Vecākiem2</i>	91
4. PIELIKUMS <i>Dienas ritms</i>	95
5. PIELIKUMS <i>ANO Konvencija par bērnu tiesībām</i>	96
6. PIELIKUMS <i>Izglītības likums</i>	98
7. PIELIKUMS <i>Bērnu tiesību aizsardzības likums</i>	102
8. PIELIKUMS <i>Civillikums</i>	104
9. PIELIKUMS <i>Bāriņtiesu likums</i>	105
10. PIELIKUMS <i>Likums par pašvaldībām</i>	131
11. PIELIKUMS <i>Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likums</i>	134
12. PIELIKUMS <i>Ministru kabineta noteikumi NR.533</i>	136
13. PIELIKUMS <i>Ministru kabineta noteikumi NR.890</i>	139
14. PIELIKUMS <i>Sajūtu uzdevumi</i>	148

15.PIELIKUMS Fokusgrupas diskusijas transkripcija	157
---	-----

IEVADS

Kvalitatīva izglītība ir stabils pamats pilnvērtīgai personības attīstībai un ieguldījums jebkura cilvēka nākotnē. Pēctecības ievērošana, vecāku atbalsts un ieinteresētība, aktīva līdzdarbošanās un sadarbība izglītības un audzināšanas procesā, atbildības jomu skaidra apzināšanās ir kā kritēriji tam, lai šis process būtu pilnvērtīgs un kvalitatīvs.

Pirmsskolas izglītība tiek uzskatīta par pirmo izglītības pakāpi, taču darba autore nepiekrīt šim viedoklim. Bieži vien bērns pirmsskolas izglītības iestādē dažādu apsvērumu dēļ nonāk tikai 5 gadu vecumā, kad ir jāsāk obligātā bērna sagatavošana skolai. Tomēr, arī uzsākot skolas gaitas 1,5 vai 2 gadu vecumā, jebkuram bērnam ir sava pieredze, savi priekšstati par lietu norisi, kas iegūti ģimenē. Vecāki ir bērna pirmie skolotāji, kas atbildīgi par audzināšanu un izglītošanu. Vecāki ir tie, kuri izvēlas izglītības iestādi, ar kuru sadarbojoties tiks veikta bērna audzināšana un izglītošana.

Kopīgi sadarbojoties, esot konsekventiem savās prasībās, virzoties uz kopīgu mērķi-pilnvērtīgu un harmonisku bērna attīstību, vecāki ir tie, bez kuru aktīvas līdzdalības iztikt nevar. Viņi vislabāk pazīst savu bērnu, izprot viņu īpašās vajadzības, rakstura īpatnības, temperamentu, kā arī veselības stāvokli. Daloties šajā informācijā ar pedagogu, vecāki pārstāv sava bērna intereses, kas no tiesiskā aspekta ir tiešs viņu pienākums.

Lai arī likumdošanā (Izglītības likums 58.pants 2.punkts) ir norādīts, ka vecāku pienākums ir sadarboties ar izglītības iestādi, kurā mācās viņu bērns, tomēr ir pilnīgi skaidrs, ka tās pilnvērtīgu un efektīvu norisi nevar nodrošināt konkrēti likuma pantī. Sadarbība nevar būt vienpusējs process, ir nepieciešamas vismaz divas ieinteresētās puses.

Diemžēl aizņemtība, straujais dzīves ritms, nekvalitatīva komunikācija, neskaidra atbildības jomu sadale, zems vecāku prasmju (*parenting skills*) līmenis, novecojušu, vienvērtīgu un neefektīvu sadarbības formu izmantošana, kā arī negatīva personīgā pieredze šo sadarbību neveicina. Tā rezultātā veidojas negatīvs mikroklimats iestādē, tiek izvirzītas pretrunīgas prasības pret bērnu, rodas savstarpēja vecāku-pedagogu neuzticība, paaugstinās stresa līmenis visām iesaistītajām pusēm,

kas secīgi bērniem var izraisīt veselības problēmas. Šāda vide nav harmoniska un attīstoša bērna personībai.

Ja pirmā vecāku pieredze sadarbībā ar izglītības iestādi veidojas pozitīva, viņiem ir stimulēts šo pozitīvo pieredzi pārnest tālāk uz nākamajām izglītības iestādēm, ar kurām būs jāsadarbomas nākotnē. Līdz ar to, darba autore uzsver, ka īpaši nozīmīgi ir šos sadarbības pamatus veidot kvalitatīvus, lai nodrošinātu šīs sadarbības pēctecību nākotnē.

Par sadarbības tēmu arī iepriekš ir veikti pētījumi, tomēr tie vairāk aptvēruši tikai sadarbības jēdziena skaidrošanu un formu raksturojumu. Darba autore savā darbā akcentē sadarbības un atbildības jēdzienu savstarpējo saistību un vecāku atbildību sadarbības procesā.

Pētījuma teorētiskais pamatojums balstīts uz R.Kaņepējas, V.Giluča, A.Baldiņa, A.Raževas, M.Montesori, D.Dzintares, A.Šponas, Rīna, Bovodksja, Rozuma, Meiera (Myers), M.Fluana, S.Ketlipsa, A.H.Sentera, G.M. Brūma, Dvīka (Dweck), V.Grovera, T.H.Davenporta, L.Brašes, G.Svences, G.Kreiga, K.Kinēna, V.Franklina, Ē.Fromma, M.Kūles, A.Vorobjova atziņām, kā arī Latvijas Republikas normatīvajiem aktiem.

Maģistra darba mērķis: Izpētīt vecāku un pedagogu sadarbības pilnveides un vecāku atbildības stiprināšanas iespējas pirmsskolas izglītības iestādē.

Maģistra darba uzdevumi:

- 1) Izstrādāt pētījuma teorētisko pamatojumu par sadarbības būtību.
- 2) Izstrādāt pētījuma teorētisko pamatojumu par atbildības būtību.
- 3) Raksturot pētījuma bāzi.
- 4) Izstrādāt un izvērtēt sadarbības pilnveides modeli.

Pētījuma jautājumi: Kā iespējams pilnveidot vecāku un pedagogu sadarbību pirmsskolas izglītības iestādē? Kā iespējams stiprināt vecāku atbildību pirmsskolas izglītības iestādē?

Kā **pētījuma metode** tika izvēlēts gadījuma pētījums. Šī metode ļauj vienlaicīgi iegūt gan kvantitatīvus, gan kvalitatīvus datus, kas bija nozīmīgi šajā pētījumā. Tāpat

arī šī pētījuma metode paredz pētāmā objekta skatījumu no maksimāli dažādiem aspektiem.

Datu vākšanas metodes:

- 1) Pedagoģiskās un psiholoģiskās literatūras analīze
- 2) Normatīvo aktu analīze
- 3) Anketa vecākiem 1, sadarbības formu efektivitātes izvērtēšanai
- 4) Anketa pedagogiem, sadarbības formu efektivitātes izvērtēšanai
- 5) Anketa vecākiem2, sadarbības pieredzes noskaidrošanai
- 6) Fokusgrupas diskusija, sadarbības modeļa izvērtēšanai
- 7) Kontentanalīze

Pētījuma bāze: vispārizglītojošā pirmsskolas izglītības iestāde, 22 pedagogi un 17 audzēkņu vecāki

Darbs sastāv no anotācijas, satura, ievada, četrām nodaļām, secinājumiem, literatūras avotu saraksta un pielikumiem. 1.nodaļā aprakstīts maģistra darba teorētiskais pamatojums- sadarbības jēdziena skaidrojums un sadarbības formu raksturojums. 2.nodaļā aprakstīts maģistra darba teorētiskais pamatojums- atbildības jēdziena skaidrojums, tā tiesiskais aspekts, kā arī aprakstīti izveidotie kritēriji atbildīgai vecāku rīcībai sadarbībā ar pedagogiem.. 3.nodaļā raksturota pētījuma bāze- veikts pirmsskolas izglītības iestādes X raksturojums, kā arī pētāmās grupas raksturojums sadarbības kontekstā. 4. nodaļā aprakstīts izveidotais sadarbības pilnveides modelis, kurā ietveri izstrādātie izglītojošie materiāli vecākiem, kā arī e-vides iespēju izvērtējums komunikācijas kvalitātes uzlabošanai; veikts iespējamo risku, barjeru un sadarbības modeļa izvērtējums.

1. SADARBĪBAS BŪTĪBA UN RAKSTUROJUMS PIRMSSKOLAS IZGLĪTĪBAS IESTĀDĒ

1.1. Sadarbības jēdziena skaidrojums

Literatūrā ir sastopami dažādi skaidrojumi sadarbības jēdzienam, taču galvenokārt tiem visiem ir akcentēta sadarbības partneru kopīga un saskaņota darbība, lai sasniegtu kopīgi izvirzīto mērķi.

Psiholoģijas terminu skaidrojošajā vārdnīcā (Aivars&Aršavskis&Breslavs, 1999) sadarbības jēdziens tiek definēts kā cilvēku mijiedarbība, izvirzot kopīgo mērķi, vai savstarpēja darbības saskaņošana.

Pedagoģijas terminu skaidrojošajā vārdnīcā (Beļickis&Blūma&Kože, 2000) sadarbības jēdziens tiek skaidrots kā kopīga un savstarpēji saskaņota darbība, kurā vajadzības gadījumā indivīdi cits citam palīdz un atbalsta. Sadarbības partneru mērķis un uzdevumi var būt kopīgs vai arī katram savi.

Salīdzinot dotos termina skaidrojumus, jāsecina, ka atšķirībā no psiholoģiskā skaidrojuma, kurā tiek izvirzīts viens kopīgs mērķis, katram sadarbības partnerim ir iespējams savs mērķis un savi uzdevumi.

Savukārt A. Baldiņš un A. Raževa (2001) sadarbības jēdzienu interpretējot norāda, ka pedagoģiskā sadarbība ir izglītības iestādes, bērna, kā arī viņa vecāku radoša darbība kopīgu mērķu sasniegšanā, proti, bērna personības attīstībā.

Sadarbība ietver personas vai personu grupas, kas strādā kopā, lai sasniegtu to individuālo vai kolektīvo mērķi. Savā visvienkāršākajā veidā sadarbības process var notikt starp diviem cilvēkiem, kas strādā kopā, lai sasniegtu kopīgu mērķi (*Cooperation*, <http://www.sociologyguide.com/>).

Piemēram, pedagogs veido sadarbību ar katru vecāku individuāli, lai bērns veiksmīgi apgūtu podiņa mācību vai arī kolektīvi gatavojas grupas pasākumam, kas veltīts Ziemassvētkiem- tiek sadalīti pienākumi, kurš ko uzņemas, lai pasākums veiksmīgi notiktu un visas iesaistītās puses būtu apmierinātas.

R. Kaņepēja un V. Giluča (2003) norāda, ka pedagoģiskā sadarbība ir pirmsskolas iestādes un ģimenes radoša darbība kopīgu mērķu sasniegšanā, proti, pirmsskolēna personības attīstība. Sadarbība iespējama, ja tiek apzināta kā sistēmisks process, kurā jebkurš no komponentiem atrodas paritātes attiecībās cits ar citu. Ļoti

svarīgi to ievērot pirmsskolas iestādes un ģimenes sadarbībā. Taču jāņem vērā arī tas, ka sadarbība nav tikai darbība vai process, bet arī svarīga cilvēka prasme. Kā norāda R.Kaņepēja un V.Giluča, (2003) tad sadarbība nav iespējama, ja netiek ievērots paritātes princips. Respektīvi, ja kāds no sadarbības partneriem uzsver savu pārākumu, lobē savas intereses, uzspiež tās citiem, pilnvērtīgs sadarbības process nevar notikt.

Pamatizglītības un vispārējās vidējās izglītības standartos (termini skaidrojums, visc.gov.lv) lietoto terminu skaidrojumos sadarbības prasmes tiek skaidrotas kā prasmes kopīgi darboties, savstarpēji saskaņot darbību, vajadzības gadījumā cits citam palīdzot, cits citu atbalstot.

Lai sekmīgi realizētos sadarbības process, visām iesaistītajām pusēm jeb sadarbības partneriem vajadzētu būt līdzvērtīgiem procesa dalībniekiem. Tas ļautu izvairīties no situācijas, kad kāds no sadarbības partneriem deklarē savu pārākumu un nodrošinātu veiksmīgu sadarbību.

A.Baldiņš un A.Raževa (2001) uzsver, ka ģimene mūsdienu sabiedrībā atkal kļūst par nozīmīgāko socializācijas instanci bērna dzīvē, tādēļ pirmsskolas un ģimenes sadarbības jomā īpaši svarīgu vietu ieņem ģimenes izglītošanas un tās pedagoģiskā potenciāla palielināšanas darbs, lai vecāki spētu sekmīgi risināt ģimenes pedagoģiskos uzdevumus.

Darba autore savukārt uzskata, ka, lai nodrošinātu līdzvērtību starp sadarbības partneriem (bērnu vecākiem un pedagogiem), ir svarīgi, lai informācijas plūsma būtu divvirzienu. Proti, pedagogi izglītotu vecākus par dažādām audzināšanas, bērnu attīstības, likumdošanas un citām būtiskām jomām, kurās vecākiem būtu nepieciešams papildināt savas zināšanas, savukārt vecāki sniegtu pilnīgāku informāciju par savu bērnu attīstību, rakstura un uzvedības īpatnībām, lai tādejādi veiksmīgāk un kopīgi virzītos uz mērķi- vispusīgu un harmonisku bērna attīstību.

Pilnvērtīga izglītības iestādes un ģimenes sadarbība ir nepieciešama, lai bērns attīstītos harmoniskā un pozitīvā vidē, lai laicīgi tiktu pamanītas viņa vajadzības un spējas. Vienotu prasību izvirzīšana, vienota attieksme pret audzināšanu, ņemot vērā katras ģimenes unikālo pieredzi, vajadzības un iespējas, ir šādas sadarbības priekšnosacījums. Tas rada bērnam drošības izjūtu un pamatu vispusīgai un harmoniskai attīstībai.

M. Montesori (1995) skaidro, ka apzīmējums „audzinātājs” ir attiecināms gan uz vecākiem, gan audzinātājiem pirmsskolas audzināšanas iestādēs, gan arī visu skolas pakāpju skolotājiem.

D.Dzintare (2002) uzskata, ka tieši dažādi kolektīvi (pirmsskolas izglītības iestāde, ģimene, interešu izglītības nodarbības) ir spējīgi nodrošināt bērna personības vispusīgu attīstību, vienlaikus iedarbojoties uz bērnu, veidojot viņa vērtību orientāciju, zināšanas, prasmes, psihiskos procesus un īpašības.

Darba autore piekrīt D.Dzintares uzskatam, ka bērna vispusīgu personības attīstību vispilnvērtīgāk var veicināt ļaujot viņam uzturēties dažādās vidēs. Autore vēlas akcentēt tieši vecāku atbildību, izvērtējot tos kolektīvus (pirmsskolas izglītības iestādes, interešu izglītības iestādes, cilvēkus, kas rūpējās par bērnu), kam uztic rūpes par sava bērna attīstību un drošību.

A. Špona (2004) uzsver, ka sadarbība ir divu vai vairāku cilvēku darbs uz kopīgo mērķi, saskaņotiem mērķa sasniegšanas līdzekļiem, tuvinātu novērtējumam un pašnovērtējumam par sasniegtajiem rezultātiem. Tiek izšķirti četri sadarbības posmi:

- 1) psiholoģiskā sagatavošana;
- 2) praktiskā sagatavošana;
- 3) darbības realizācija;
- 4) rezultātu novērtēšana.

Sadarbības prasmes sniedz unikālu iespēju katram izmantot savu pieredzi mērķa izvirzīšanā un mācīties vienam no otra līdzekļu izvēlē, kā arī palīdz attīstīt apziņu, ka viņš var izteikt savu viedokli, būt atzīts. Pašapziņu, savas vērtības un citu cilvēku kā unikālas vērtības apzināšanās atklājas, darbojoties grupā. Tā veidojas arī rūpes vienam par otru, par grupas kopējā darba rezultātu, humānās un emocionālās savstarpējās attiecības ar citiem, kopējā darbībā veidojas interese, prasme sadarbības situācijā uzņemties atbildību par sevi un citiem (Реш, Бовдовская, Розум, 2008).

Autore norāda, ka, ļoti svarīgs ir tieši šis emocionālais un arī savas un citu unikalitātes faktors, kas ļauj apzināties un nostiprināt savu kā vecāka sociālo lomu, ļauj apzināties, ka arī citiem vecākiem ir līdzīgas problēmas bērnu audzināšanā, kā arī novērtēt savu pieredzi dažādu problēmjaudātājumu risināšanā un sajūties nozīmīgs un līdzvērtīgs sadarbības partneris.

Sadarbības prasmju attīstīšanu var bremzēt negaidītas reakcijas, piemēram, iedoma, ka individuāli vecāks var pats neko nedarīt, bet dalīt atbildību ar visiem kopā. (Myers, 2001)

Tieši šī iemesla dēļ darba autore uzskata, ka vecāki būtu jāizglīto likumdošanas jautājumos. Lai vecāki skaidri apzinātos savu atbildību un pienākumus gan bērna audzināšanas, gan izglītošanas jautājumos un neizvairītos no savu pienākumu pildīšanas, izvirzot to par citu cilvēku prioritāti.

M.Fulans(Fulans, 1999) uzskata, ka sadarbība ir būtiska personiskajai attīstībai. Ja cilvēks aprobežojas ar sevi pašu (nedalās, nemācās ne no viena), tad tas, ko viņš var iemācīties, ir ierobežots (indivīds neizprot citu cilvēku pieredzi, bet izmanto tikai savas esošās zināšanas). Spēja sadarboties – gan plašā (sabiedrība kopumā, visa vecāku kopa, pedagogu kopa, u.c.), gan šaurā mērogā (sadarbības process ietver tikai divus indivīdus, ģimene, u.c.) – kļūst par vienu no sabiedrības pamatprasībām. Personības spēks, kamēr tas ir atvērts (vērsts uz izzināšanu), iet roku rokā ar efektīvu sadarbību – būtībā bez personības spēka sadarbība pastāvēs vairāk formas nekā satura pēc. Personiskā meistarība un grupas meistarība uztur un papildina viena otru. Cilvēkiem vajag vienam otru, lai mācītos un lai ko paveiktu. Fulans norāda, ka gluži tāpat, kā nevar pastāvēt grupas mācīšanās bez individuālas mācīšanās, tāpat arī mācīšanās grupās nevar pastāvēt bez nesaskaņām. Nevar aizvietot grupveida domāšanu ar pārmērīgu indivīda slavināšanu. Visu izšķir tas, vai mēs protam vienlaikus cienīt pretstatus – individuālismu un koleģialitāti.

Darba autore sadarbības jēdzienu saprot kā organizētu un mērķtiecīgu darbību, kuras dalībnieki savstarpēji saskaņo savu rīcību, lai kopīgi sasniegtu savu izvirzīto mērķi. Visi sadarbības partneri ir līdzvērtīgi un ieinteresēti sadarbības procesa organizētāji, aktīvi tās dalībnieki un līdzatbildīgi par sadarbības procesa norisi.

1.2. Sadarbības formas

Katlips S. M., Senters A. H., Brūms G. M. (2002.) akcentē, ka būtiska loma bērna izglītošanās procesā ir viņa vecākiem (vai likumiskajiem aizbildņiem) un ka

labas attiecības ar vecākiem sākas ar godprātīgu, atbildīgu un regulāru komunikāciju starp vecākiem un pedagogiem.

Darba autore piekrīt, ka galvenā vecāku-pedagogu sadarbības veiksmes atslēga ir tieši jēgpilna komunikācija starp ieinteresētiem un līdzvērtīgiem sarunu biedriem. Tādēļ īpaši svarīgi būtu jau sadarbības pašā sākumā izvēlēties to sadarbības formu, kas šķīstu ērta un piemērota gan vecākiem, gan pedagogiem.

Darba autore uzskata, ka būtisks iemesls, jēgpilnas un veiksmīgas sadarbības veidošanai, ir pozitīvas sākotnējās pieredzes nodrošināšana: pirmā saskare ar izglītības iestādēm, pirmā pieredze pedagogu-vecāku sadarbības procesā. Nodrošinot pozitīvu sadarbības pieredzi, vecāki, aizvedot savus bērnus uz skolu, ar šo pieredzi nonāks jau nākamajā izglītības pakāpē un turpinās veiksmīgu sadarbību arī ar nākamajiem bērnu pedagogiem.

Ja pirmsskolas skolotājs vecākiem sniedz pārliecību, ka viņu palīdzība pirmsskolas izglītības iestādē, bērna grupiņā ir vēlama un gaidīta, ir lielāka iespēja, ka viņi arī turpmāk (tālākajās izglītības pakāpēs) vēlēšies iesaistīties sava bērna izglītošanas un audzināšanas procesā.

Kā uzskata Dvīks (Dweck, <http://www.earlychildhoodnews.com>), vecāku cerības(ekspektācijas) par to, cik labi viņa bērnam ies skolā, ietekmē bērnu sasniegumus. Daudzi vecāki raizējas par savu bērnu labizjūtu mācību iestādē tieši savas negatīvās skolas pieredzes dēļ. Vecāki, kuri sagaida panākumus, ir gatavi sniegt lielāku atbalstu, iedrošinājumu un atzinību, kas savukārt bērniem var sniegt vairāk pašapziņas un pārliecības par saviem spēkiem.

L.Braše (2010)sadarbības formas, ko izmanto izglītības iestādē, iedala trīs grupās:

- 1) Individuālās- rakstiska (vēstules vecākiem), telefoniska (zvani, īsziņas), elektroniska sazināšanās (e-pasts, e-klases vecāku pasts), atbildes uz jautājumiem (tas var būt gan mutiski, gan elektroniski vai rakstveidā), individuālās konsultācijas (bez trešajām personām), pārrunas ar vecākiem, mājas apmeklējums.
- 2) Grupālās- vecāku sapulces, vecāku padomes sapulces, grupu konsultācija
- 3) Frontālās- vecāku kopsapulce, ģimeņu vakari, svētki pirmskolā, pārgājieni, ekskursijas, sporta pasākumi, kopīgi kultūras pasākumu apmeklējumi, pedagoģiskās izglītības pasākumi, u.c.

Darba autore no savas personīgās pedagoģiskās pieredzes, strādājot sešus gadus kā pirmsskolas skolotāja, kā arī vecāka pieredzes atzīmē, ka pirmsskolas posmā populārākās sadarbības formas ir:

- 1) Vecāku sapulces, kuras visbiežāk ir bezpersonisks un informatīvs pasākums, kurās vecāki ir pasīvi klausītāji. Kā norāda pirms pētījuma veiktās aptaujas iegūtie dati (anketas paraugu skatīt pielikumā), informatīvās vecāku sapulces lieliski var aizstāt komunikācija virtuālajā vidē, kas atvieglo strādājošo vecāku ikdienu.
- 2) Individuālas konsultācijas un pārrunas- pirmsskolas izglītības iestāde ir tā vieta, kur iespēja „piekļūt” vecākiem ir katru dienu. Lielākoties vecāki personīgi atved un izņem bērnu no izglītības iestādes un lielākoties pedagogam ir iespēja ar katru personīgi pārrunāt- gan kā bērnam dienas laikā gājis, gan citus interesējošus jautājumus. Tomēr jānorāda, ka šāda veida konsultācijas un pārrunas norisinās laikā, kad pedagoga uzmanība ir dalīta (vienlaicīgi pieskatot citus grupas bērnus), vecāki ir steidzīgi vai noguruši, līdz ar to saskarsme ir traucēta un nav iespējams pilnībā koncentrēties pārrunājamajām lietām.
- 3) Telefoniska sazināšanās- piesakot kavējumus, slimošanu, traumas vai dažādas sadzīviskas lietas.
- 4) Svētki- kopīga Ziemassvētku svinēšana, mammu sveikšana Māmiņu dienā, ikgadēji svētki kā Mārtiņi, Miķeļi, Meteņi, Lieldienas, utt., kuros vecāki vienmēr ir laipni aicināti ierasties un iesaistīties svētku organizēšanā, gādājot tērpus, cienastu, kā arī nepieciešamos rekvizītus un dekorācijas. Neformālā vidē un brīvā gaisotnē, vecāki jūtas daudz brīvāk un komunicē labprātāk ne vien ar pedagogiem, bet arī savā starpā. Sadarbība veidojas ne tikai starp vecāku un pedagogiem, bet arī vecāku starpā.
- 5) Ekskursijas- ja vecāki un pedagogi ir aktīvi un ieinteresēti, lieliska iespēja neformālā vidē iepazīt vienam otru labāk.

Vecāku aptaujā iegūtie dati liecina (anketas paraugu skatīt 1.pielikumā), ka lielākā daļa respondentu par vispiemērotāko komunikācijas veidu atzīst interneta vidi: e-pastu, sociālos tīklus, skaipu (skype). Tas galvenokārt tiek saistīts ar ērtumu- informācija ir ērti pieejama katram izdevīgā laikā un vietā, to var pēc nepieciešamības pārlasīt, izdrukāt un pārsūtīt.

Toties pedagogu anketās iegūtie dati (anketas paraugu skatīt 2.pielikumā) krasi atšķiras: gados jaunie pedagogi (vecumā līdz 35 gadiem) labprāt izmantotu biežāk interneta resursus, jo tas ir ērts un ātrs veids, kā visiem nodot nepieciešamo informāciju, savukārt gados vecākie pedagogi (no 36-68 gadiem) uzskata, ka tas ir par sarežģītu un tas neesot viņu pienākums, savukārt vecāku pienākums esot izlasīt uz ziņojuma dēļa pielikto informāciju, ierasties uz sapulcēm un ar visiem jautājumiem griezties pie pedagoga.

Darba autore piekrīt, ka vecāku pienākums ir iepazīties ar informāciju, kas attiecas uz viņu bērnu izglītošanas un audzināšanas jautājumiem, tomēr ir pārliecināta, ka vecāku – pedagogu sadarbībai jābūt abpusēji pielāgotai abu pušu vajadzībām, tādēļ priekšroka jādod tādai komunikācijai, kas ir ērta un pieņemama gan vecākiem, gan pedagogiem. Ir svarīgi rast kompromisu, ja starp abām pusēm ir viedokļu atšķirības. Turklāt, kā jau iepriekš tika norādīts, no rītiem, atvedot bērnus uz izglītības iestādi, vecāki lielākoties ir steidzīgi, bet vakaros, ņemot vērā pirmsskolas izglītības iestādes ikdienas ritmu (skatīt 4.pielikumu) un vecāku darba režīmu, laikā, kad viņi ierodas pakaļ bērniem, tie jau atrodas rotaļu laukumā, kur ziņojumu dēlis neatrodas.

Izvērtējot iepriekš minētās sadarbības formas, vecāku vēlmes, kā arī balstoties uz savu personīgo pedagoģisko pieredzi, darba autore uzskata, ka visefektīvākās sadarbības formas pirmsskolas izglītības iestādē ir:

- 1) individuālās- elektroniska sazināšanās, skolvadības sistēmas „E klase” izmantošana, atbildes uz jautājumiem;
- 2) grupālās- grupu konsultācijas, kas veiktas interneta vidē, piedāvājot materiālus vecāku zināšanu papildināšanai un izglītošanai, sociālajos tīklos (piemēram, Facebook) izveidotas slēgtās grupas, kurās iespējams izvietot informāciju, kas skar pirmsskolas izglītības iestādes ikdienu: informatīvas ziņas, bildes no pasākumiem, u.c.;
- 3) Frontālās- kopīga svētku svinēšana (Ziemassvētki, Māmiņdiena, u.c.), kopīgas ekskursijas.

Valsts jaunatnes iniciatīvu centra (VJIC) izstrādātajā metodiskajā līdzeklī „Skolas un ģimenes sadarbība” (Klauža&Kožaka, 2008) norādīti seši svarīgi iemesli vecāku un skolotāju sadarbībai:

- 1) veicina bērna socializāciju un integrēšanos sabiedrībā;
- 2) laicīga vajadzību pamanīšana un spēju attīstīšana;

- 3) pedagoģisko prasību saskaņošana;
- 4) vecāku pedagoģiskā izglītošana;
- 5) sociālās kontroles veidošanās;
- 6) bērna pašapziņas augsana, atbalsts izglītības procesā, sapratne no vecāku puses.

Darba autore uzskata, ka izglītības process bez veiksmīgas sadarbības ir kā smaga mugursoma, kas jānes uz pleciem maratona distancē. Atbrīvojoties no tās, ieguvēji būs visi sadarbības procesa dalībnieki.

2. VECĀKU UN PEDAGOGU ATBILDĪBAS RAKSTUROJUMS

2.1. Atbildības jēdziena skaidrojums

Pedagoģijā jēdziens „atbildība” tiek skaidrota kā apzinātu attieksmi par savu rīcību. Ar atbildības izjūtu indivīds nepiedzimst, tas ir iemācīšanās process. Atbildība ir attieksmes izpausmes veids, savukārt to nosaka vērtīborientācija (Beļickis&Blūma&Koķe&Markus, 2000).

Darba autore piekrīt uzskatam, ka ar atbildības izjūtu indivīds nepiedzimst, līdz ar to pedagogs, vecāku un arī sabiedrības pienākums un atbildība ir jaunajai paaudzei palīdzēt apgūt un iemācīties šo atbildības izjūtu. Kā galvenā mācību forma, pēc autores domām, atbildības izjūtas apgūšanā, ir demonstrējums jeb personīgais piemērs.

Psiholoģijā jēdziens „atbildība” nozīmē spēju atbildēt vispirms par sevi, savas dzīves saturu, par citiem cilvēkiem, kuriem doti solījumi, par savu viedokli. Tā ir spēja izvēlēties noteiktu uzvedības stilu (Svence, 2009).

Šajā skaidrojumā tiek akcentēta indivīda atbildība par sevi un citiem cilvēkiem, tātad arī par saviem bērniem. Norāde uz spēju izvēlēties noteiktu uzvedības stilu, pēc darba autores uzskatiem, norāda uz personīgā piemēra nozīmīgumu. Tas savukārt atkārtoti apstiprina autores pārliecību, ka galvenā mācību forma, apgūstot atbildības izjūtu, ir indivīda personīgais piemērs.

Kā norāda G. Kreigs (Крейг, 2000.) atbildība par sevi, citiem un savu rīcību tiek attīsta ģimenē, izglītības iestādē, ar masu medijiem un sabiedrībā pastāvoši

likumiem, kultūru, tradīcijām, vērtībām. Taču pirmā sociālā ievirze par savu atbildību pret sevi (savu drošību, uzvedību), citiem un savu rīcību veidojas tieši ģimenē.

Darba autore piekrīt G.Kreigam (Крейг, 2000.), ka cilvēka dabas formēšanās, jeb uzvedība veidojas iemācoties, respektīvi, neviens indivīds nepiedzimst ar noteiktu uzvedību, atbildības izjūtu vai tās neesamību. Iemācīšanās procesā tiek apgūti morāles principi, priekšnosacījumi, manieres, kuru pamati sakņojas ģimenē.

Ņemot vērā mūsdienu sabiedrību, kas ir ļoti dažāda un multikulturāla, pedagogiem vajadzētu būt diplomātiskiem un tolerantiem, neuzspiežot savu subjektīvo vērtējumu, savu kultūru un morāles principus, kā vienīgos pareizos. Darba autore uzsver, ka gadījumos, kad pirmsskolas izglītības iestādi apmeklē bērns, kurš ir no citas valsts, ir kādas konkrētas reliģijas vai citas (ne latviešu) kultūras piekritējs, sadarbība ar vecākiem ir īpaši nozīmīga. Atbildīga un godprātīga vecāku attieksme un rīcība šajā gadījumā būtu, izskaidrot pedagogiem savas tradīcijas, kultūras vai reliģijas vērtības un īpašos aspektus, lai neveidotu nevajadzīgas konflikta situācijas. Tomēr gan pedagogiem, gan vecākiem būtu jāsaprot, ka absolūtu objektivitāti nebūs iespējams sasniegt, jo jebkuru informāciju indivīds uzņem caur savu personīgā skatījuma prizmu.

Darba autore uzskata, ka atbildības izjūtas izpratne ir tieši atkarīga no katra indivīda izpratnes līmeņa. Viņasprāt, būtiski ir paplašināt vecāku izpratnes robežas, palīdzēt viņiem pilnveidoties kā vecākiem, kā arī dalīties zināšanās par bērnu izglītošanu un audzināšanu.

K. Ķinēna (Ķinēna, <http://journals.ru>.) norāda, ka sociālā atbildība ir jēdziens, ko izmanto daudzās jomās, piemēram, uzņēmējdarbības, ekonomikas, politikas, sociālajā un cilvēku zinātnē. Katrā valstī ir izstrādāts nacionālais attīstības plāns, kas ir saistīts ar pilsoņu sociālo atbildību un atbildību vides priekšā. Katra cilvēka ikdiena sākas ar pienākuma izjūtu, atbildību un atbildīgu rīcību. Cilvēki bieži neizprot savas rīcības un uzvedības tiešo ietekmi uz vidi, citiem cilvēkiem un viņiem pašiem. Tomēr, izprotot sevi kā sabiedrības un dabas daļu, ir iespējams iegūt pozitīvus ilgtermiņa rezultātus, liekot pamatus gan individuālajai, gan kopīgai atbildībai.

Darba autore piekrīt K.Ķinēnai, ka cilvēki bieži neizprot, kādu ķēdes reakciju izraisa viņu rīcība. Piemēram, aizejot no pirmsskolas izglītības iestādes un neaizverot aiz sevis pagalma vārtiņus, tobrīd no mājām aizklīdis suns var ieskriet pirmsskolas izglītības iestādes teritorijā, kurā atrodas bērni. Var gadīties, ka neinformējot

pedagogu par bērna uztura vajadzībām (alerģijām vai citiem diētas ierobežojumiem), bērnam var tikt nodarītas nopietnas veselības problēmas. Noklusējot sava bērna īpatnības un īpašas rakstura iezīmes (piemēram, negaidīta agresija noteiktās situācijās), citi grupas bērni var kļūt par situācijas upuriem. Ļaujot bērnam pieņemt vienpusīgus lēmumus (piemēram, iepriekš nesaskaņojot ar vecākiem nolemt, ka cits ģimenes loceklis viņu izņems no pirmsskolas izglītības iestādes vai skolas). Tie var likties jaušami sīkumi, tomēr jau mazotnē bērnam iemāca egocentrismu, ka ar citu laiku un plāniem var nerēķināties. Minētie piemēri ir tikai daži no daudziem, kas pasvīturo nepieciešamību sakārtotai, uz kompromisiem balstītai un līdzatbildīgai vecāku – pedagogu sadarbībai.

A.Broks (2000) akcentē: „...*cilvēka dzīve ir mainība, kas raksturojas ar rašanos, izturēšanos un izžušanu pasaulē. Pārvērtības un izmaiņas kā mainības īstenošanās pamatveidi ikvienu no mums saista ar mūsu dzīvesvidi – cilvēkvidi, dabasvidi un tehnovidi. Ikvienu apzināta cilvēkdarbība ir saistīta ar apkārtējo jeb ārējo vidi.*”

Ē.Fromms(1989) norāda, ka nobrieduša cilvēka pazīmes ir cieņa, atbildība, rūpes, un zināšanas. V.Frankls (Frankl, <http://www.brainyquote.com>) uzskata, ka cilvēka dzīves jēga ir atbildība par dzīvi. Cilvēka esamībai ir trīs pamatakmeņi – brīvība, atbildība un garīgums. A. Vorobjovs (1996.) savukārt akcentē indivīda rīcības tikumisko un morālo vērtējumu, kas balstās gan uz atbildības, gan uz pienākuma izjūtas.

Filozofe M.Kūle (1998) uzskata, ka atbildība ir apzināta indivīda darbība un tā ļauj regulēt indivīdu uzvedību. Indivīds savu atbildību pauž caur attieksmi pret sevi, citiem, dabu un apkārtesošajiem pasaulīgajiem procesiem.

Darba autore piekrīt filozofes M.Kūles uzskatam, ka atbildība ir apzināta darbība. Un uzskata, ka atbildību indivīds var uzņemties par to, ko izprot. Tādejādi pedagoga pienākums ir iepazīstināt, izskaidrot un norādīt nepieciešamo virzienu vecākiem, lai veidotu atbildīgāku sabiedrību kopumā.

2.2. Atbildības tiesiskais aspekts

Sadarbībai starp pedagogiem un vecākiem ir nozīmīga loma bērna izglītošanās procesā. Šo sadarbību palīdz veidot arī likumdošana, respektīvi, tiesību akti, kas

skaidri norāda gan katras puses pienākumus, gan tiesības. Latvijas Republikas **Satversmes 90.pantā** ir noteikts: „*Ikvienam ir tiesības zināt savas tiesības*”.

Darba autore uzskata, ka pedagogam vajadzētu būt zinošam likumdošanā, kas ietekmē viņa darbu un pienākumus. Pirms sākt veidot ar vecākiem dialogu, ieteicams sagatavoties, lai spētu korekti argumentēt savu viedokli. Pedagogam ieteicams vienkāršā un neuzbrūkošā formā, izskaidrot vecākiem, ko normatīvie akti nosaka attiecībā uz sadarbību ar izglītības iestādī, vecāku pienākumiem un tiesībām, kā arī bērna pienākumiem un tiesībām. Sarunas laikā, izskaidrojot vecākiem, cik tālu sniedzas izglītības iestādes atbildība un cik vecāku, vēlams pievērst uzmanību tam, lai vecāki to neuztvertu kā apdraudējumu vai pārmetumus. Būtiski ir šajā dialogā ietvert arī pamatojumu, kādēļ ir svarīgi būt vienotiem un sadarboties bērna izglītošanas procesā.

Latvijas Republikā vecāku, bērnu un pedagogu pienākumus un tiesības regulē vairāki normatīvie akti, kurus var izmantot praksē sadarbības veidošanā.

ANO Konvencijā par bērnu tiesībām 18.pantā (skatīt 5.pielikumu) norādīts, ka bērna vecāki vai aizbildņi ir galvenās personas, kas atbildīgas par bērna audzināšanu un attīstību. Tāpat tiek norādīts, ka viņu galvenais pienākums ir gādāt par bērna interesēm.

Darba autore norāda, ka profesionālajā praksē bieži saskārusies ar situācijām, kad vecāki apzināti noklusē bērna uzvedības vai attīstības īpatnības, kas būtiski ietekmē izglītības un audzināšanas procesus pirmsskolas izglītības iestādē, kā arī citus bērnus un pedagogus. Tas kavē gan bērna attīstību, jo nav iespējams laicīgi piemērot nepieciešamo palīdzību-atbalsta personālu, materiālus, speciālistu konsultācijas, gan arī sadarbību, jo veidojas savstarpēja neuzticība. Darba autore ir pārliecināta, ka, liedzot savlaicīgu palīdzību, netiek pārstāvētas bērna intereses.

Izglītības likuma 51., 52., 54., 55., 57., 58. pantā (skatīt 6.pielikumu) norādīti principi pedagogu un vecāku sadarbībai, akcentējot katras puses pienākumus un tiesības.

Tomēr jāakcentē, ka pedagogam īpaši rūpīgi jāizvēlas forma, kādā vecākiem tiek atgādināts par viņu pienākumiem. Nedrīkst pieļaut situāciju, kad vecākiem nemitīgi tiek pieprasīts, lai ar bērnu katru dienu ir darbotos, risinātu uzdevumus, krāsotu, līmētu, dziedātu, stāstītu par uzvedību, utt. Protams, tās ir svarīgas lietas un bērna attīstībai ļoti nepieciešamas, taču pedagogam vajadzētu būt pietiekami

profesionālam, lai prastu ievirzīt no „obligāti jādara” uz motivējošu „es vēlos to darīt kopā ar savu bērnu”.

Bērnu tiesību aizsardzības likuma 22., 23., 24. un 25.pantos (skatīt 7. pielikumu) noteiktas normas attiecībā uz vecāku pienākumiem pret bērniem, kā arī bērnu pienākumiem mājās un pret sabiedrību.

Darba autore norāda, ka sadarbība ar vecākiem ne vienmēr veidojas laba un jēgpilna. Iemesli tam mēdz būt dažādi, piemēram, atšķirīga attieksme bērna izglītošanas un audzināšanas jautājumos, nepietiekamas zināšanas un prasmes, vai vienkārši nevēlēšanās un aizņemtība. Savā pedagoģiskajā praksē autore bieži saskārusies ar problēmu, ka bērna vecāki visu atbildību vēlas uzvelt pedagogam un izglītības iestādei, kopumā aizbildinoties ar laika, resursu un zināšanu trūkumu. Darba autore norāda, ka situācijās, kad nepieciešams izglītojošais darbs ar vecākiem, bet ieinteresētības no viņu puses nav, kā argumentāciju var izmantot iepriekš minētos likumus, kas skaidri norāda vecāku tiesības un pienākumus. Pedagogam sarunā toleranti norādot, ka tieši vecāki ir atbildīgi par sava bērna izglītošanas un audzināšanas procesu. Izglītības iestāde un pedagogi ir sadarbības partneri, kas vecākiem piedāvā iespēju īstenot bērna izglītošanu, kā arī pilnveidot savas vecāku prasmes, papildinot zināšanas bērna audzināšanas un izglītošanas jomā, nodrošinot nepieciešamās konsultācijas.

Civillikuma 177.pants (skatīt 8.pielikumu) nosaka to, ka vecāku pienākums ir iesaistīties bērna izglītošanā, kas sevī ietver arī sadarbību ar izglītības iestādi un pedagogiem, līdz pat viņa pilngadības sasniegšanai, kas Latvijā ir līdz 18 gadu vecumam. Respektīvi, pedagogam ir tiesības pieprasīt vecāku aktīvu līdzdalību bērna izglītošanas procesā, jo kā noteikts šajā likuma pantā: *”... jēdziens bērna aprūpe nozīmē viņa uzturēšanu, t.i., ēdiena, apģērba, mājokļa un veselības aprūpes nodrošināšanu, bērna kopšanu un viņa izglītošanu un audzināšanu.”*

Darba autore akcentē, ka pedagogs pārstāv bērna intereses, ka bērns ir augstākā prioritāte. Līdz ar to, lai cik nepatīkami tas reizēm varētu būt, situācijās, kad ir konstatēta vecāku nolaidība vai ir aizdomas par nolaidību, kas attiecas uz bērna uzraudzību un aprūpi, izglītības iestādei ir ne vien tiesības, bet noteikti pienākums vērsties atbilstošajās instancēs (bāriņtiesa (**likumu par Bāriņtiesām** skatīt 9.pielikumā), sociālie dienesti) un pievērst viņu uzmanību uz notiekošo. Nedrīkst pieļaut situāciju, kad izglītības iestāde un tās pedagogi piever acis uz notiekošo.

Jebkuram pedagogam būtu jāapzinās, ka ar šādu rīcību viņš tikai kaitē bērnam, pilnvērtīgai viņa izaugsmei un attīstībai.

Jebkurai pašvaldībai ir pienākums, pamatojoties uz likumu „**Par pašvaldībām**” **15.panta 23.punktā** (skatīt 10.pielikumu) norādīto- īstenot bērnu tiesību aizsardzību attiecīgajā administratīvajā teritorijā.

Pārstāvot bērna intereses brīžos, kad ir kādas aizdomas, ka pret bērnu ģimenē vecāki izturas vardarbīgi (bērnam ir radušies zilumi, traumas, ko vecāki nevar izskaidrot, nav sniegta attiecīga palīdzība, bērnam novērojamas pēkšņas bailes no straujām kustībām, pieskārieniem), pedagoga pienākums ir ziņot attiecīgajām institūcijām- policijai vai bāriņtiesai. Arī momentos, kad ir aizdomas, ka vecāki nenodrošina bērnam adekvātus apstākļus (bērns ir izbadējies, netiek ievērotas higiēnas normas, netiek nodrošināts sezonai un bērna augumam atbilstošs apģērbs un apavi), netiek nodrošināta audzināšana (bērns klaiņo, vecāki nereaģē uz pazīmēm par kavētu attīstību), pedagogs var griezties pēc palīdzības pie sociālajiem dienestiem vai bāriņtiesas, pamatojoties uz „Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma” 11.panta 1. un 2.punktā (skatātīt 11.pielikumu) minēto.

Darba autore uzsver, ka atsaucēs uz likumiem noteikti nevajadzētu izmantot kā draudus. Tikpat neefektīvi būtu uzsākt veidot sadarbību, to stingri pieprasot, pamatojoties uz normatīvajiem aktiem. Būtiski akcentēt, ka normatīvie akti ir izstrādāti, lai palīdzētu, nevis sodītu.

2.3. Kritēriji atbildīgai vecāku rīcībai sadarbībā ar pedagogu PII

Jebkuram bērnam ir tiesības uz drošu vidi gan savās mājās, gan arī izglītības iestādē: drošu gan fiziski, gan arī emocionāli. Taču, lai nodrošinātu šādu izglītības vidi bērniem, visām izglītības procesā iesaistītajām pusēm- pedagogiem, vecākiem, bērniem, tehniskajam personālam, administrācijas daļai- ir jāapzinās sava atbildība šajā jomā. Ir jābūt pietiekami kompetentam un jāprot atpazīt draudus, un jāsaprot, kā rīkoties atbilstošās situācijās. Formāli izstrādātiem plāniem trūks efektivitātes. Svarīgi ir veikt drošības pasākumus nevis teorētiski, bet gan praksē. Darba autore akcentē, ka nozīmīgi būtu veikt izglītojošos pasākumus pieaugušajiem par viņu atbildību drošas vides nodrošināšanā un veidošanā. Tieši pieaugušais ar savu rīcību un attieksmi ir tas, kuru bērna modrās acis vēro un kopē. Līdz ar to daudz svarīgāka bērna acīs būs tā

viena reize, kad viņš braucot uz pirmsskolas izglītības iestādi redzēs, ka tētis vai mamma brauc nepiesprādzējušies, nevis tās desmit reizes, kuras pedagogs stāstīs, ka tā darīt ir bīstami dzīvībai. Nozīmīgs faktors ir arī veicamo darbību regularitāte. Jo, protams, interesanti ir pasākumi, kas mudina piedomāt un ikdienā atcerēties par atbildīgu rīcību, tomēr, ja nesekos reāla un regulāra darbība, tad ilgtermiņā tiem nebūs būtiskas nozīmes.

Darba autore uzskata, ka droša vide-fiziski un emocionāli, ir priekšnosacījums harmoniskai un vispusīgai bērna attīstībai. Ja bērns jutīsies droši, pozitīvi novērtēts, atbalstīts un saprasts, tas stimulēs viņa attīstību.

Ne vienmēr praksē izveidojas situācija, kad gan pedagogi, gan vecāki izprot savu atbildību un attiecīgi rīkojas. Līdz ar to nevajadzīgi veidojas situācijas, no kurām varētu izvairīties. Piemēram, lai vecākam būtu ērtāk bērnu pārgērbt viņš tiek uzcelts uz palodzes. Bērns ir ģērbies patstāvīgi, bet zeķubikses uzvilktas uz otru pusi. Tā vietām, lai bērnu uzslavētu par patstāvīgi paveikto, viņš tiek kritizēts un norāts. Vecāks, lai ietaupītu laiku, nevis atver mazos, zemos vārtiņus (piemēram, siles grupas laukuma norobežošanai), bet pārkāpj tiem pāri, dodot bērniem signālu, ka tā darīt ir pieklājīgi. Minētajās situācijās vecāki nerīkojas kļūdaini ar nodomu, tomēr jāatzīst, ka nenoliedzami svarīgs ir vecāku pozitīvais piemērs veselīgam un fiziski aktīvam dzīvesveidam.

Darba autore, pamatojiet uz savu un citu pedagogu pieredzi, kā arī Ministru kabineta noteikumiem Nr. 533 „Noteikumi par valsts pirmsskolas izglītības vadlīnijām” (skatīt 12.pielikumu) ir izstrādājusi kritērijus, kas norāda uz vecāku atbildīgu rīcību.

Kritēriji atbildīgai rīcībai:

- 1) aizver pirmsskolas izglītības iestādes teritorijas vārtiņu aiz sevis un pārliecinās, ka tie ir kārtīgi aizvērti;
- 2) neļauj bērnam vērt vaļā un ciet pirmsskolas izglītības iestādes teritorijas vārtiņus;
- 3) atvedot bērnu uz pirmsskolas izglītības iestādi, sasveicinās ar pedagogu un „piesakās”, ka ir ieradušies (pārliecinās, ka pedagogs vai viņa palīgs atrodas grupā);
- 4) atnākot pēc bērna uz pirmsskolas izglītības iestādi, piesakās pedagogam un atvadās aizejot, pārliecinoties, ka pedagogs ir piefiksējis viņu aiziešanu;
- 5) ienāk/ iziet no teritorijas tikai pa vārtiņiem (neceļ pāri žogam);

- 6) brīdina pedagogu par bērna uzvedības īpatnībām;
- 7) brīdina pedagogu par veselības stāvokli (alerģijas, astma, cukura diabēts, utt.);
- 8) atstāj pedagogam pareizu sava telefona numuru, lai nepieciešamības gadījumā ir iespēja sazināties;
- 9) neceļ bērnu uz palodzēm;
- 10) ir nodrošinājis bērnam maiņas drēbes un apavus;
- 11) ir nodrošinājis bērnam sezonai piemērotu apģērbu un apavus;
- 12) izrāda cieņu pret citiem cilvēkiem;
- 13) izrāda cieņu pret pedagoga darbu;
- 14) saudzīgi attiecas pret apkārtējo vidi;
- 15) ievēro personīgo higiēnu;
- 16) ir pozitīva attieksme pret veselīgu ēdienu;
- 17) ir fiziski aktīvs dzīvesveids;
- 18) nesmēķē vai arī nedara to bērna klātbūtnē;
- 19) nelieto alkoholu vai nedara to bērna klātbūtnē;
- 20) lieto pieklājīgu izteiksmes formu, nelamājas;
- 21) piedalās pirmsskolas izglītības iestādes rīkotajās vecāku sapulcēs;
- 22) iepazīstas ar pedagogu sūtītajiem materiāliem interneta vidē;
- 23) sniedz pedagogam atgriezenisko saikni par pedagogisko darbu (paslavē, izsaka konstruktīvu kritiku, sniedz ierosinājumus);
- 24) ar atbildību izturas pret uzticētajām mantām un inventāru (tausttērpi, deju tērpi, mantu kastītes, darbiņu kastītes, skapītis, u.c.);
- 25) ar atbildību izturas pret uzticētajiem pienākumiem (izpilda apsoltos, piemēram, izgatavot dekorācijas, sarūpēt dabas materiālus, sapucēt bērnu uz svētkiem, izgatavot tērpu bērnam uz tematiskajiem svētkiem, u.c.);
- 26) apmeklē pirmsskolas izglītības iestādes rīkotos svētkus un pasākumus (Ziemassvētku koncerts, māmiņdienas koncerts, izgaismosim Latviju, u.c.);
- 27) izrāda interesi par sava bērna sasniegumiem un panākumiem;
- 28) izrāda iniciatīvu, iesaistīties izglītības procesā (pavadīt ekskursijā, izgatavot dekorācijas izrādei, sarūpēt eglīti grupiņai, novadīt stundu bērniem, stāstot par savu profesiju, utt);
- 29) izrāda pozitīvas emocijas un atzinību par gatavotajiem darbiņiem (akcentē pozitīvo, priecājas kopā ar bērnu, uzslavē);

- 30) paņem bērna radītos darbus uz mājām (nemet miskastē bērna acu priekšā, neatstāj pirmsskolas izglītības iestādē, norādot, ka tie nav vajadzīgi mājās);
- 31) ievēro pirmsskolas izglītības iestādes darba laiku;
- 32) ievēro pirmsskolas izglītības iestādes dienas ritmu (ved laicīgi, lai bērns pagūst uz rotaļnodarbībām, lai netraucē rotaļnodarbības laiku, u.c.);
- 33) neizsniedz trešajām personām durvju kodus;
- 34) saskaņo ar pedagogu, ja bērnu no pirmsskolas izglītības iestādes izņems kāds cits, nevis vecāki;
- 35) brīdina laicīgi pedagogu (zvanot, atsūtot īsziņu, iepriekšējā dienā pasakot), ja bērns neieradīsies pirmsskolas izglītības iestādē;
- 36) Neved uz pirmsskolas izglītības iestādi slimu bērnu.

3. PĒTĪJUMA BĀZES RAKSTUROJUMS

3.1. Izglītības iestādes raksturojums

Pirmsskolas izglītības iestāde X atrodas Jūrmalā, tuvu upei, jūrai, mežam, klusā un skaistā vietā. Domājot par vecāku ērtībām, pie teritorijas ir autostāvvietā, kas atvieglo bērnu nogādāšanu izglītības iestādē. Iestāde ir Jūrmalas pašvaldības īpašums.

Pirmsskolas izglītības iestāde X dibināta 1972.gada maijā, kurā tolaik par audzinātāju sāka strādāt esošā pirmsskolas izglītības iestādes vadītāja, kas šajā amatā ir pēdējos 43 gadus. Vadītājai ir lieliskas diplomātes spējas, viņa ir atsaucīga, labsirdīga, zinoša, vienmēr grūtā brīdī atradīs vārdus, ar ko uzmundrināt, pamācīs, dos padomu jebkuram pedagogam, bērnam, kā arī vecākam.

Pirmsskolas izglītības iestādē X darbojas 11 grupas, ko apmeklē 235 bērni vecumā no 1,5 līdz 7gadiem. Sešas grupas ir ar latviešu kā mācību valodu un piecas ir ar krievu mācību valodu.

Pirmsskolas izglītības iestāde X strādā katru darba dienu no pulkst. 7.00 līdz pulkst.19.00, šajā laikā bērniem tiek nodrošinātas trīs ēdienreizes, vadītas integrētās rotaļnodarbības, organizētas pastaigas, rīta aplī, atpūtas brīži un citas ikdienas ritma aktivitātes (skatīt 4.pielikumu)

Iestādē strādā 52 darbinieki. No tiem 27 ir pedagoģiskie darbinieki ar augstāko pedagoģisko izglītību, četri vēl studē, tajā skaitā divas mūzikas skolotājas, divi

logopēdi un sporta skolotāja. Pedagogu darbu palīdz plānot, kā arī pārlūko metodiķe un iestādes vadītāja. Par bērniem katru dienu rūpēties palīdz 11 skolotāju palīdzes.

Par bērnu un darbinieku vajadzībām rūpējās arī tehniskais personāls: pavāres, kas nepieciešamības gadījumā piemēro ēdienkarti bērniem ar īpašām vajadzībām (pārtikas alerģijām, reliģisku apsvērumu ēšanas īpatnības), saimniecības darbinieki, kas rūpējas par gultasveļas, dvieļu un speciālā apģērba (priekšauti skolotāju palīgiem, halāti tualetes uzkopšanas darbiem, u.c.) tīrību. Par bērnu un darbinieku veselību rūpējas medmāsa, viņa arī kopīgi ar pavāriem izstrādā ēdienkarti, kā arī atbild par to, lai tiktu pasūtīti produkti ēdiena gatavošanai un regulē telpu tīrības kontroles procesus. Par teritorijas sakoptību rūpējas divi sētņieki un koptelpām (koridori, kāpņutelpas, sporta zāle, mūzikas un deju zāle, utt.) rūpējas apkopēja.

Ēkai ir divi stāvi un divi korpusi, kas savstarpēji savienoti ar stiklotu galeriju. Ēkas platība ir 1875 m², bet kopējā zemes un ēkas platība ir 8160m². Teritorijai ir jauns rotaļu laukums un nojumes, kas atjaunotas 2012.gadā. Ar pašvaldības atbalstu, notiek remontdarbi pirmsskolas izglītības iestādē, kuru ietvaros tiek atjaunota virtuve, galerija, kāpņutelpas, tualetes grupās, sporta zāle un mūzikas un deju zāle.

Pašvaldība, īstenojot energoefektivitātes pasākumus, 2012.gadā renovēja pirmsskolas izglītības iestādi. Tika nomainīti visi vecie logi un ārdurvis, to vietā ielikti pakešu logu un durvis. Visa ēkas ārējā fasāde tika pilnībā nosiltināta un nokrāsota. Pēc renovācijas darbu pabeigšanas iekštelpās ir ļoti silti un omulīgi. Rūpējoties par bērnu drošību, visām ārdurvīm ir uzstādīti durvju kodi, lai nepiederošās personas netiktu iestādes telpās.

Pirmsskolas izglītības iestāde piedāvā dažādus interešu izglītības pulciņus: tautas dejas, radošās darbnīcas, skaņu pasaule, ansamblis, šahs. Katru gadu tiek svinēti visi tradicionālie svētki, kā arī rīkotas teātra dienas. Notiek aktīva līdzdalība dažādos pilsētas pasākumos- kūrortsezonas atklāšanā, izglītības izstādē, sadraudzības koncertos, arī dziesmu un deju svētku skatē mazie dejotāji ar lepnumu pārstāvēja savu pirmsskolas izglītības iestādi.

Līdzšinējā vecāku un izglītības iestādes pieredze balstās uz vecāku iesaistīšanos svētku gatavošanās procesā (sarūpējot bērniem tērpus, atsevišķās reizēs arī palīdzot dekorācijas veidot, sarūpēt cienastiņu), iesaistīšanos sporta un deju pasākumu norisē (nogādājot bērnus nepieciešamajā norises vietā, palīdzot saģērbt, atbalstot un uzmundrinot), vecāku sapulču organizēšanu, kas lielākoties noris formālā atmosfērā.

Iestādes perspektīvajā attīstības plānā (laika posmā no 2013./2014. līdz 2015./2016.māc.g.) kā uzdevumi minēti ne vien darbs ar izglītojamajiem, bet arī labās prakses apkopošana un darbs ar vecākiem:

- 1) Iesaistīt vecākus iestādes attīstības darba plānošanā un iestādes rīkoto pasākumu organizatorisko jautājumu risināšanā.
- 2) Veikt vecāku izglītošanu par izglītojamo sagatavošanu skolai.
- 3) Pilnveidot sadarbības formas ar vecākiem.
- 4) Izziņāt, apkopot un popularizēt labāko pedagoģisko pieredzi iestādē.

Pirmsskolas izglītības iestāde X ir ieinteresēta savu darbinieku tālākizglītībā, studējošie pedagogi vienmēr tiek atbalstoši atbalstīti. Darba autore vēlas akcentēt iestādes ieguldījumu viņas maģistra darba tapšanā:

- 1) Pētījuma bāzes nodrošināšana- iespēju veikt pētījumu konkrētajā pirmsskolas izglītības iestādē un nodrošināt darba autori ar prakses vietu
- 2) Prakses vadītāja nodrošināšana- kompetenta un profesionāla jomas speciālista atbalsts
- 3) Konsultācijas- gan no prakses vadītāja, gan iestādes vadītājas puses
- 4) Nepieciešamība pēc pētījuma – iestāde ir ieinteresēta pētījuma norisē, autores izstrādātā optimālā sadarbības modeļa izmēģināšanā
- 5) Mācību atvaļinājuma nodrošināšana
- 6) Kolēģu atbalsts- atbalsta pasākumiem izglītības apgūvē, jebkurā pakāpē, ir milzīga nozīme. Iedrošināšana, uzmundrināšana, ieinteresētība, iespēja pielāgot darba grafiku, lai varētu apvienot darbu ar studijām.

3.2. Pētījuma grupas raksturojums sadarbības kontekstā

Pētījuma grupa ir vecāki, kuru bērni apmeklē 2.jaunākā vecuma grupu ar latviešu mācību valodu. Grupā ir 18 bērni, no kuriem aktīvi pirmsskolas izglītības iestādi apmeklē 17 bērni. Pētījumā iesaistījās 17 vecāku pārstāvji, no katras ģimenes pa vienam pārstāvim.

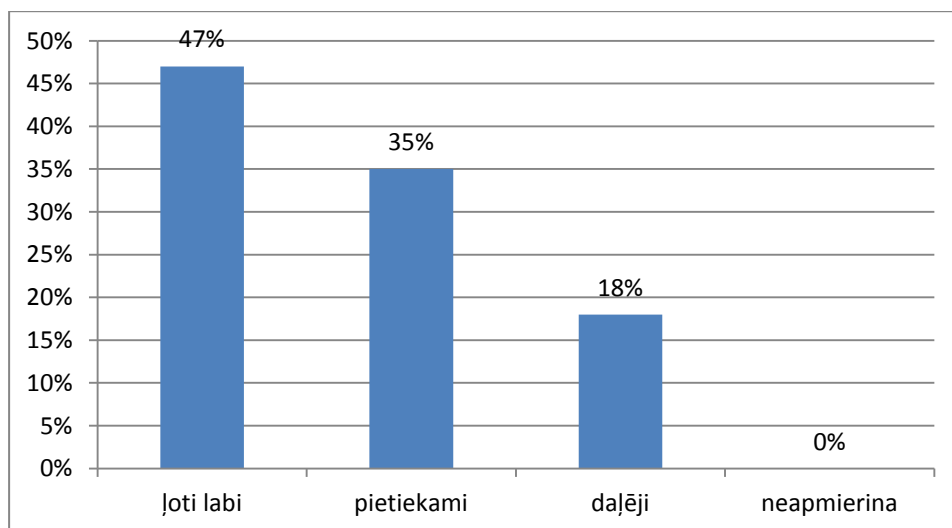
15 vecākiem šī ir pirmā pieredze ar jebkāda veida izglītības iestādēm, 2 vecākiem pirmsskolas izglītības iestādi apmeklē otrais bērns, līdz ar to šiem dieviem vecākiem jau ir izveidojies savs priekšstats gan par ikdienu, gan sadarbības iespējām pirmsskolas izglītības iestādē. Vecāku vecums ir robežās no

23 līdz 50 gadiem, līdz ar to arī sava personīgā pieredze par izglītības institūcijām kopumā ir ļoti atšķirīga.

Pētījumā datus sniedza 15 sievietes un 2 vīrieši. Savā praksē darba autore ir pārliecinājusies, ka ikdienā vairāk sadarboties iznāk ar bērnu mammām: viņas lielākoties arī atved un izņem bērnus no pirmsskolas izglītības iestādes, ierodas uz vecāku sapulcēm, tematiskajiem svētkiem, gatavo kostīmus izrādēm, palīdz ar dekorāciju veidošanu, utt.

Jau pirmajā kopīgajā tikšanās reizē vecāku sapulcē (ar šiem vecākiem sadarbība uzsākta tikai šā gada septembrī, kad bērni atnāca uz šo grupu), vecāki izrādīja lielu interesi par grupas pedagoga maģistra studijām un ar sapratni izturējās gan pret plānoto mācību atvaļinājumu, gan bija gatavi sniegt nepieciešamos datus, piedāvāja pēc savas iniciatīvas sniegt intervijas, lai dalītos pieredzē par sadarbības īstenošanu, iespējamajiem šķēršļiem un risinājumiem. Tāpat arī visu mācība semestra laiku ar interesi sekoja līdz maģistra darba tapšanas procesam.

Izpētot pirmsskolas izglītības līdzšinējo pieredzi, izvērtējot esošās sadarbības formas, darba autore balstās uz savu un citu iestādes darbinieku pieredzes atspoguļojumu. Darba autore secina, ka, lai šis process būtu efektīvs, tas ir jāuzlabo un pie tā regulāri jāstrādā, lai sadarbība notiktu visu izglītošanās laiku.

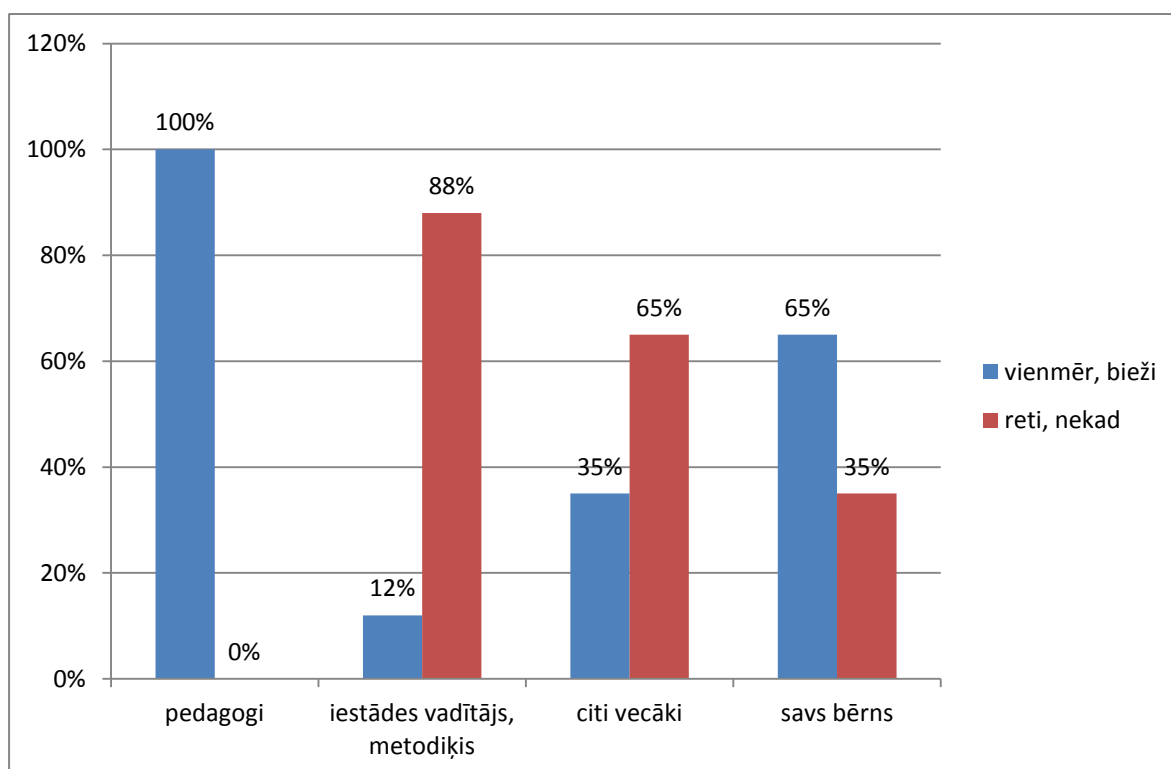
Grafiks 3.1. Vecāku apmierinātība ar sadarbību pirmsskolas izglītības iestādē

47 % vecāku anketās norāda, ka jau šobrīd esošā sadarbība ar grupas pedagogiem un pirmsskolas izglītības iestādes vadību ir ļoti laba un 35%, ka pietiekama, savukārt 18% vecāku atzīmē, ka ar esošo sadarbības līmeni ir tikai daļēji apmierināti. Taču autore uzskata, ka, jebkuram cilvēkam uzsākot darīt kaut

ko jaunu: sportot, mācīties, kļūstot par vecākiem, iesaistoties bērna izglītošanas procesā un jebkurā citā nodarbē, iesākumā ir krietni lielākā enerģija darboties, tomēr ar laiku tā noplok. Autore uzsver, ka būtiski ir meklēt arvien jaunas sadarbības formas un pilnveidot esošās, lai šī sadarbība notiktu visu izglītošanās laiku un visas iesaistītās puses būtu ar to apmierinātas. Tomēr svarīgi ir iniciatīvu izrādīt gan vecākiem, gan pedagogiem. Vecākiem, izprotot savu atbildības jomu, aktīvi interesējoties par iespējām iesaistīties sava bērna audzināšanā un izglītošanā, tiek nodrošināta iespēja sniegt savam bērnam vislabāko-kvalitatīvu izglītību,

atbilstoši

vecumposmam

Grafiks 3.2. Vecāku sadarbība ar citiem sadarbības procesa dalībniekiem

Kā var redzēt grafikā nr.3.2, kas attēlo anketu datus par vecāku sadarbību ar citiem sadarbības procesa dalībniekiem, pašlaik grupā vērojama tendence, ka jebkuru informāciju par bērnu, plānotajiem pasākumiem pirmsskolas izglītības iestādē vecāki iegūst no grupas pedagogiem. Tas ir lieliski un likumsakarīgi, kad tas skar jautājumus par katra bērna, viņa attīstību, adaptācijas procesu, problēmām vai īpatnībām. Tomēr darba autore norāda, ka svarīgi ir veicināt arī vecāku savstarpējo sadarbību un komunikāciju, jo tādejādi vecākiem būs iespēja aktīvāk iesaistīties pirmsskolas izglītības iestādes ikdienas organizēšanā. Aktīvāk

sadarbojoties visām iesaistītajām grupām, veidojas sadarbības pieredze, kā arī kolektīvā veidojas pozitīvs mikroklimats, kas veicina visu iesaistīto pušu labsajūtu.

Darba autore norāda, ka, lai arī anketās 100% vecāku norāda, ka viņi sadarbojas ar grupas pedagogiem, tomēr nācies saskarties ar situāciju, kad vecāki nav snieguši pilnīgu informāciju par savu bērnu, neuzskatot to par pietiekami nozīmīgu. Tas, pēc autores domām, norāda uz nepieciešamību iepazīstināt vecākus ar kritērijiem atbildīgai rīcībai, pirms bērns ir uzsācis savas gaitas pirmsskolas izglītības iestādē.

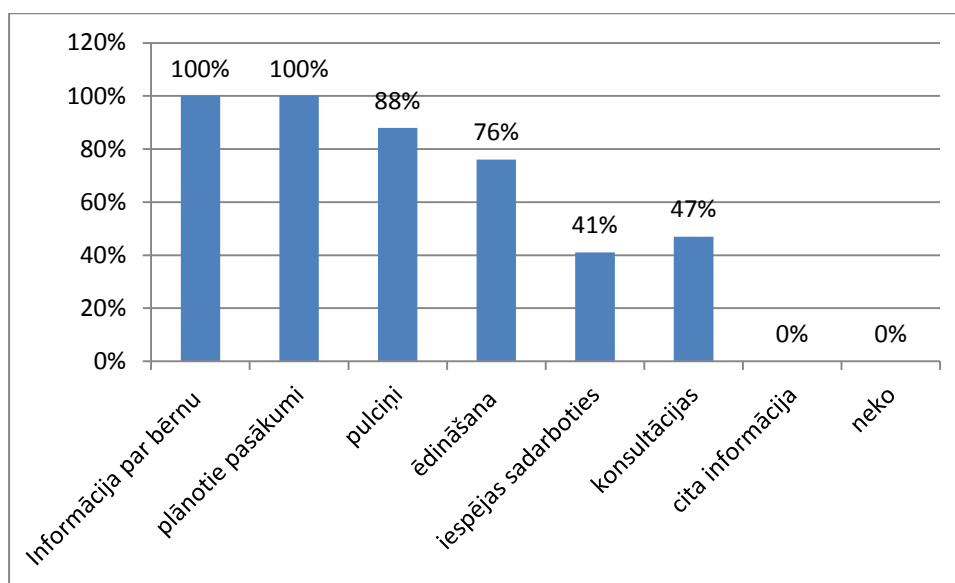
Pašlaik vecāku savstarpējā komunikācija norisinās ar pedagogu starpniecību, tomēr autore uzskata, izglītojošais darbs ar vecākiem ietver arī- iemācīt vecākiem savstarpēji komunicēt un sadarboties. Ir svarīgi iedrošināt vecākus uzrunāt vienu otru. Pašlaik vērojama tāda kā iepazīšanās fāze, bet tas ir saprotami, ņemot vērā, ka šī konkrētā vecāku kopa ir izveidojusies nesen.

Kā var novērot grafikā (skat. Grafiku nr.3.2), tad vecāku sadarbība ar iestādes vadītāju vai metodiķi ir zema, 88% aptaujāto vecāku norāda, ka reti vai nekad nesadarbojas ar minēto personālu, lai noskaidrotu sev svarīgo informāciju. Pēc autores domām, tas ir likumsakarīgi, jo, ja sadarbība ar grupas pedagogiem ir efektīva, pedagogi ir pieejami, profesionāli un adekvāti risina konfliktsituācijas, zūd nepieciešamība vērsties pie vadītājas vai metodiķes.

Anketas dati, ka tikai 65% vecāku sadarbojas ar savu bērnu, pamatojama ar bērnu vecumu. Tas ir saprotami, jo šajā vecumā (2-4gadi) bērni īsti vēl neizprot konkrētus laika termiņus, viņiem vēl noris adaptācijas process, ir daudz jaunu emociju, kuras ne vienmēr izprot. Ierobežotais vārdu krājums bērniem vēl liedz skaidri izteikties, līdz ar to pedagogiem ir jābūt ļoti vērīgiem, lai par ikkatru bērnu varētu vecākiem pastāstīt. Autore savā praksē izmanto pierakstu sistēmu- veido sarakstu ar izglītojamajiem, kas konkrētajā dienā ir ieradušies pirmsskolas izglītības iestādē, un dienas laikā atzīmē svarīgāko, ko vecākiem dienas beigās pastāsta (vai jutās labi, kā ēda, kā aizmiga un gulēja, kādas problēmsituācijas, sasniegumi, jautri atgadījumi, utt.).

Autore uzsver, ka īpaši svarīgi komunikācijā ar vecākiem ir izvēlēties neuzbrūkošu sarunas formu. Situācijās, kad, piemēram, bērnam ir radušās veselības problēmas (temperatūra, vemšana, caureja) nekorekti un neētiski ir pārmest vecākiem, ka viņi nav ņēmuši vērā kādas pazīmes, ka bērns iepriekš slikti

juties, tādejādi liekot noprast, ka speciāli ir veduši slimu bērnu uz pirmsskolas izglītības iestādi. Diemžēl ar nožēlu jāatzīst, ka pedagogiem šī negatīvā pieredze par slimu bērnu vešanu uz pirmsskolas izglītības iestādi ir izveidojusies pamatoti, tomēr būtu nepareizi to vispārināt uz visiem vecākiem. Tomēr vecākiem vajadzētu atbildīgi izvērtēt bērna veselības stāvokli un rēķināties arī ar citiem bērniem un viņu vecākiem, kas pakļauti slimības riskam, atvedot uz iestādi slimu bērnu. Protams, nav iespējas novilkt stingru robežu starp nelielām iesnām un apaukstēšanos un briesmīgu klepu, puņķiem, kas traucē bērnam gan gulēt, gan ēst, pakļaujot riskam un diskomfortam arī citus bērnus un pedagogus. Tāpēc īpaši svarīgi ir katram vecākam izvērtēt visus aspektus un rīkoties atbildīgi.

Grafiks Nr.3.3. Informācija, ko vecāki vēlas uzzināt pirmsskolas izglītības iestādē

Apkopojot anketās iegūto informāciju par to, kāda veida informāciju vecāki vēlas noskaidrot pirmsskolas izglītības iestādē, autore uzsver faktu, ka grupā nav tādu vecāku, kurus neinteresētu pilnīgi nekas. Visi vecāki vēlas uzzināt to informāciju, kas attiecas uz viņa bērnu- kā pa dienu juties, pozitīvie momenti, konfliktsituācijas, kā gulējis vai bijis kāds kreņķis, utt. Darba autore akcentē vecāku ieinteresētību par savu bērnu, viņa sasniegumiem un problēmsituācijām, kas darba teorētiskajā daļā ir izvirzīts kā viens no atbildīgas rīcības kritērijiem.

Vecāki paši seko līdzi tam, lai būtu informēti par plānotajiem pasākumiem, vienmēr aktīvi interesējas par to, kas nepieciešams, lai padarītu interesantāku bērnu ikdienu, kas nepieciešams, lai bērni pilnvērtīgi varētu darboties nodarbībās, svētkos. Piemēram, gatavojoties Ziemassvētkiem, interesējas par svētku noskaņas radīšanu, vienojas savā starpā (pedagogs gan koordinē šo komunikāciju, lai tā

norisētu raitāk), kurš sarūpēs egli svētkiem, kurš rotājumus, kādi tērpi nepieciešami bērniem uz svētkiem, kā plānots nogādāt bērnus svinību vietā, kurā laika posmā tiek plānoti svētku pasākumi.

Grupas vecāki ar atbildību izturas pret viņiem uzticētajiem pienākumiem, kā arī uzticētajām mantām, kas savukārt rada pozitīvu piemēru bērniem. Tomēr šobrīd ir pavisam neliela atgriezeniskā saikne no vecāku puses. Pedagogiem trūkst vecāku novērtējuma, konstruktīvās kritikas, ierosinājumu, ko un kā uzlabot. Arī vecākiem vajadzētu atcerēties, ka pozitīvs novērtējums, rada prieku un iedvesmu censties, veido pozitīvu mikroklimatu grupā.

Rēķinoties, ka ne visi vecāki lasa uz ziņojuma dēļa izlikto informāciju (bet arī tur tā tiek izvietota), kā arī, ņemot vērā tīri cilvēcisko aspektu, ka ne visu pārrunāto iespējams atcerēties, darba autore izmanto saziņai papildus arī e-vidi, nosūtot e-pastā vecākiem informāciju par plānotajiem pasākumiem. Tāpat darba autore arī koordinē tālāk individuālos vecāku ierosinājumus, pārsūtot tos tālāk, ja šie ierosinājumi jau nav pārsūtīti pārējiem vecākiem.

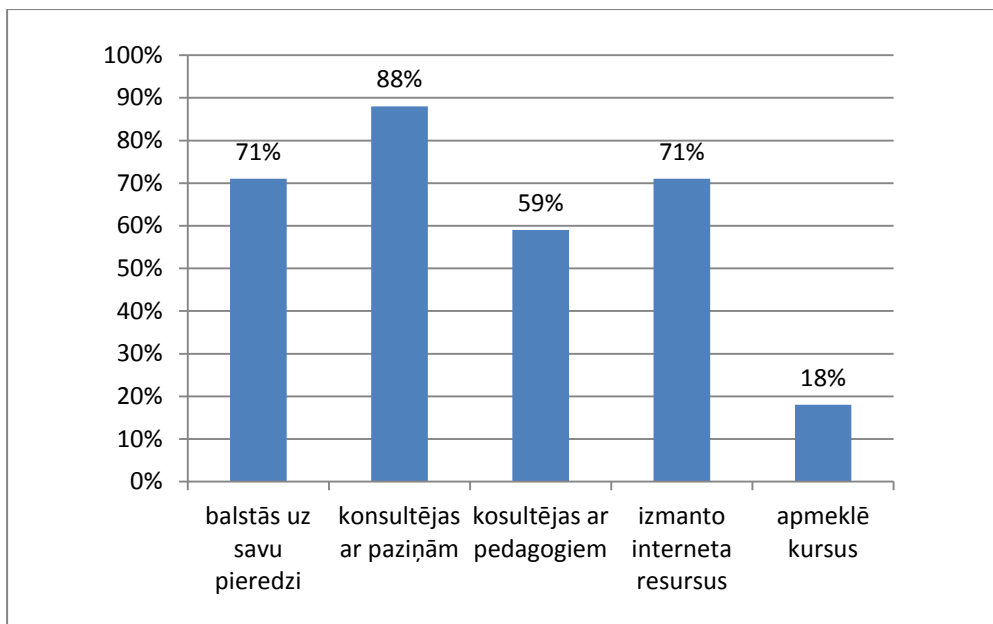
Anketas dati norāda, ka 88% vecāku ir ieinteresēti arī pirmsskolas izglītības iestādes piedāvātajās neformālās izglītības iespējās, kas netiek subsidētas no pašvaldības puses. Vecāki arī pie grupas pedagogiem interesējas par iespējām interešu izglītībā, kas tiek piedāvātas tuvākajā apkārtnē. Tas savukārt liecina, ka vecāki, savu materiālo iespēju robežās, vēlas ieguldīt savu bērnu vispusīgā izglītošanā, lai dažādotu bērnu aktivitāšu klāstu un ļautu izmēģināt dažādus darbības veidus. Darba autore norāda, ka tas vecākus raksturo kā atbildīgus un ilgtermiņā domājošus.

Darba autore uzskata, ka veidojot ciešāku sadarbību vecākiem savā starpā un nodrošinot intensīvāku informācijas apmaiņu, ieguvēji būs visi. Pedagogs var ieteikt tikai par tām iespējām, par ko pats ir informēts. Savukārt vecākiem katram ir sava unikālā pieredze, kas ir ļoti daudzveidīga. Viņi daudz personīgāk ir ieinteresēti par papildus iespējām gan apmeklējot dažādus pulciņus (jamahas mūzikas skola pašiem mazākajiem, orfa studija, dažādi sporta veidi, utt.), gan dažāda veida pasākumus bērniem (operas un teātra izrādes, koncerti mazajiem skatītājiem, domubiedru grupas), līdz ar to viņu informācija ir daudz kvalitatīvāka un precīzāka, īpaši, ja paši to jau ir izmēģinājuši. Papildus minētajam, neveidojas „sabožātā telefona” efekts, ja informācija nāk no tās pirmavota, nevis tiek pārstāstīta no citiem cilvēkiem.

Anketu dati atklāj, ka 76% vecāku īpaši satraucas par ēdināšanas jautājumiem. Darba autore to saista gan ar dažādām pārtikas alerģijām (laktozes nepanesamība, celiakija), gan veselības problēmām (nešķeļas cukuri pietiekami, u.c.), gan ģimenes ēšanas paradumiem, kā arī reliģiskiem apsvērumiem (piemēram, ebreji vai musulmaņi, kas nelieto pārtikā cūkgaļu). Autore norāda, ka ēdināšanas jautājums ir diezgan liela problēma, lai arī piedāvātā ēdienkarte pirmsskolas izglītības iestādē ir ļoti dažāda (putras, zupas, omletes, zivis, gaļa, dārzeņi, augļi, utt.), mājās bērni ir pieraduši ēst cita veida pārtiku. Līdz ar to veidojas situācijas, kad bērns, atrodoties pirmsskolas izglītības iestādē, būtībā neko neēd. Tomēr laiks, ko pavada bērns pavada šajā vietā, ir pietiekami ilgs. Darba autore norāda, ka ēdināšanas jautājumā vecāki ir visatbildīgākie un sniedz visdetalizētāko informāciju par bērna ēšanas paradumiem, īpatnībām un īpašajām vajadzībām.

41% aptaujāto vecāku interesējas par iespējām iesaistīties pirmsskolas izglītības iestādes pasākumu plānošanā un rīkošanā. Autore uzskata, ka šis procents noteikti būtu lielāks, ja vecāki vairāk apzinātos, ka viņu personīgā pieredze ir nozīmīga un svarīga arī citiem vecākiem un viņu bērniem. Tāpat arī būtiska ir izpratne par formu, kā var iesaistīties un palīdzēt, kas ne visiem ir skaidra. Ne velti kā viens no veiksmīgas sadarbības aspektiem tiek minēta līdzvērtība starp partneriem. Individīda zināšanas, izpratne par situāciju, plānotajām darbībām nodrošina šo līdzvērtības pozīciju.

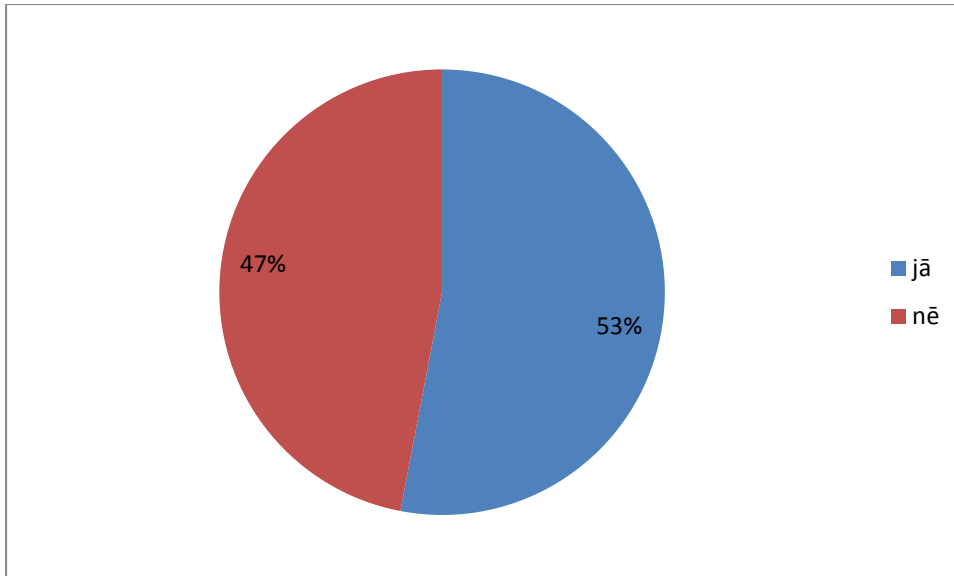
Gandrīz puse aptaujāto vecāku (47%) pie pedagogiem vēršas pēc konsultācijām, kas saistītas ar bērnu audzināšanu un izglītošanu. Viņi interesējas, kā palīdzēt bērnam adaptācijas posmā, vai adekvāta ir bērna uzvedība šajā posmā, ko varētu darīt kopā ar savu bērnu, lai viņam palīdzētu.. Tāpat interesējas, kā labāk tikt galā ar podiņmācību, niķošanu, laicīgu gulētiešanu. Vecāku interesi izraisīja ierosinājums piesaistīt dažādus jomas ekspertus, kas novadītu attiecīgas lekcijas vai seminārus par bērnu audzināšanu, attīstību un izglītību. Tas liecina par vecāku vēlmi izglītoties un risināt problēmas, nevis tās ignorēt.

Grafiks Nr.3.4. Vietnes, kur vecāki meklē informāciju par bērna audzināšanu un izglītošanu

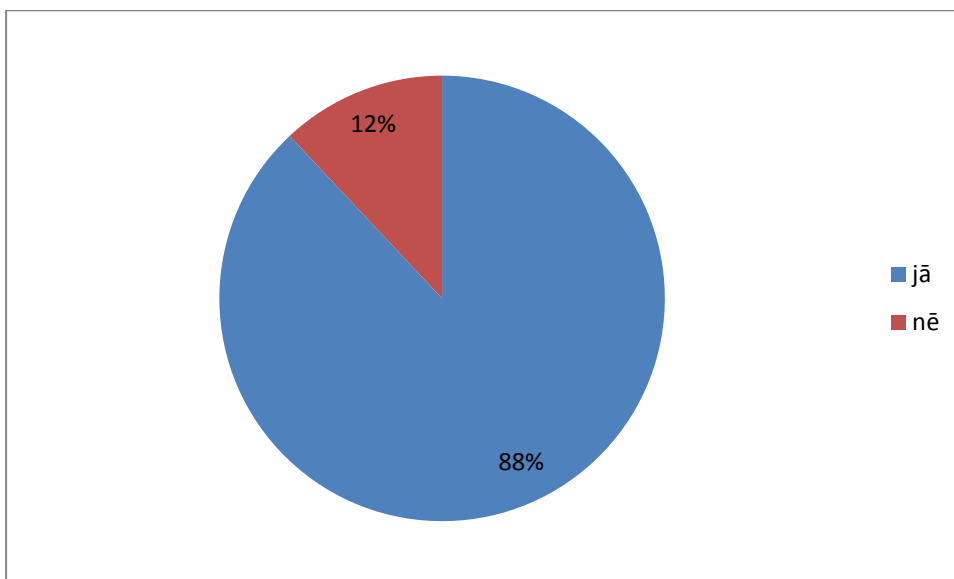
Aptaujas dati norāda, ka tikai 16% vecāku apmeklē kursus, kas saistīti ar bērna audzināšanu un izglītošanu. Jāuzsver fakts, ka pieejamajā informācijas apjomā ir viegli apjukt, kā arī nepieciešams zināt, kur informāciju par šādiem kursiem meklēt. Tāpat ne mazāk svarīgs ir finansiālais aspekts, kā arī norises vieta. Tādēļ autore uzskata, ka šāda veida izglītojošās lekcijas, par dažādām tēmām, būtu nepieciešams organizēt semināru veidā pirmsskolas izglītības iestādē. Tās vadīt varētu gan kāds piesaistīts lektors (tad gan būtu jāvienojas par apmaksas kārtību) vai arī pedagogi, kas dalītos savās zināšanās un pieredzē.

Darba autore vērš uzmanību uz to, ka svarīgi būtu vecākiem mācīt kritiski izvērtēt iegūto informāciju, nevis jebkuras jaunas zināšanas pieņemt kā neapstrīdamu patiesību. Darbā ar vecākiem vajadzētu akcentēt katra bērna unikalitāti un individualitāti, vingrināties pielāgot iespējamus risinājumus, lai tie atbilstu konkrētajai situācijai.

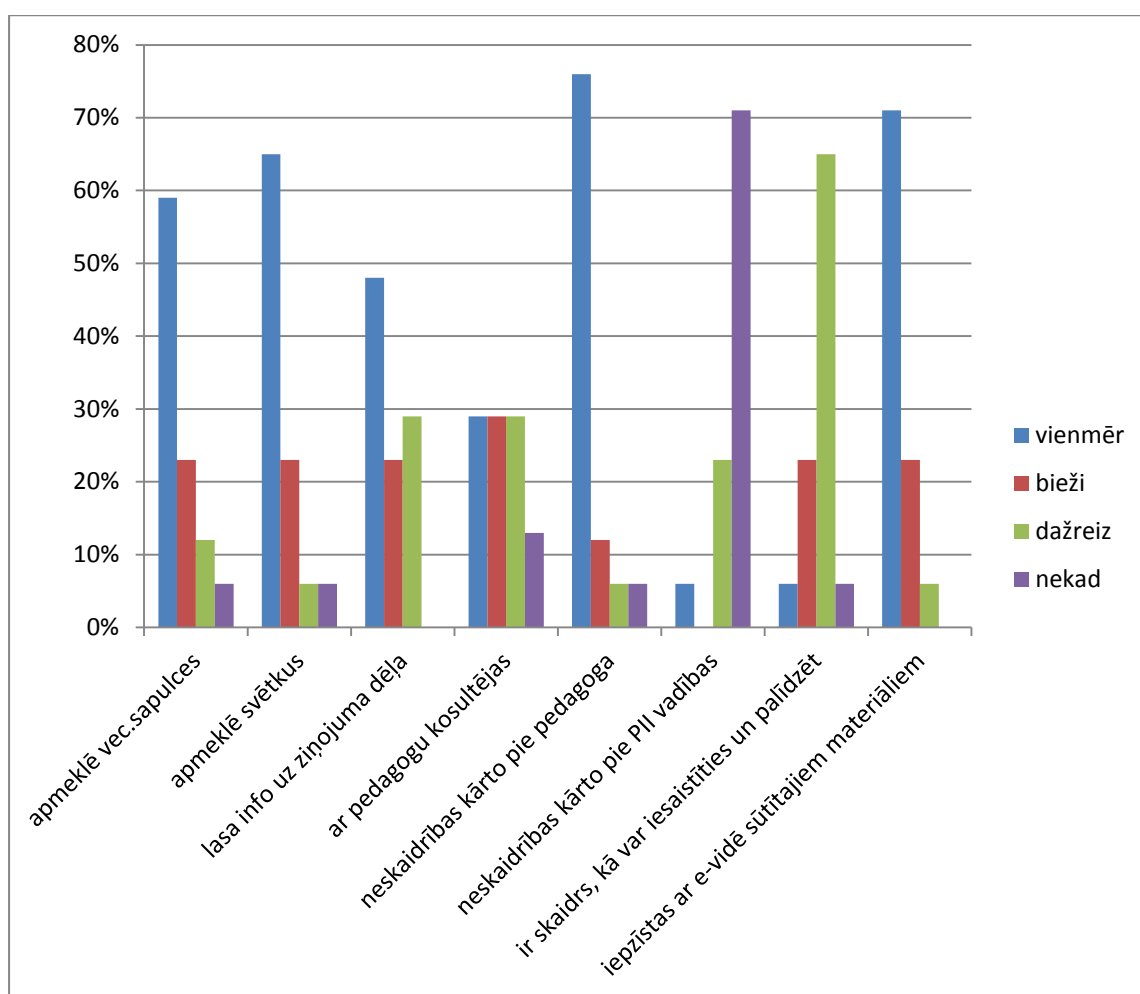
Grafiks Nr.3.5. Vai viegli ir atrast nepieciešamo informāciju?

53% aptaujāto vecāku uzskata, ka ir viegli atrast nepieciešamo informāciju, kas saistīta ar bērnu audzināšanu un izglītošanu, savukārt 47% uzskata, ka to izdarīt nav vienkārši. Autore to saista ar lielo informācijas apjomu, kas pieejams gan internetā, gan citos mēdijos. Krasī atšķirīgi ir cilvēku viedokļi par to, kas tad ir svarīgs bērna audzināšanā un izglītošanā, līdz ar to ļoti atšķirīga ir tā informācija, kuru katrs vecāks atzīst par kvalitatīvu un viņam derīgu. Autore akcentē, ka šeit darāms būtisks darbs pedagogam, kas ir viņa atbildības joma – iemācīt vecākiem kritiski izvērtēt, kuri informācijas avoti uzskatāmi par ticamiem un kuri nē.

Grafiks Nr.3.6. Vai PII jāsniedz konsultācijas vecākiem?

Diezgan viennozīmīgs vecāku viedoklis anketās ir par to, vai pirmsskolas izglītības iestādei būtu jāsniedz konsultācijas vecākiem, lai pilnveidotu viņu zināšanas un vecāku prasmes. 88% aptaujāto uzskata, ka pirmsskolas izglītības iestādei tas būtu jādara un tikai 12% uzskata, ka tas nav pirmsskolas izglītības iestādes pienākums. Izglītības likuma 58.panta 2.punkts paredz, ka pedagoga pienākums ir sadarboties ar izglītojamā ģimeni izglītības jautājumos. Lai arī nav precīzi formulēts, kas būtu iekļaujams šajā sadarbībā, tomēr, autore ir pārliecināta, ka vecāku konsultācijas būtu viennozīmīgi iekļaujamas pie šīs sadarbības. Papildus šis izglītības likums arī norāda, ka pedagogs ir atbildīgs par savu darbu, metodēm, paņēmieniem un rezultātiem.

Grafiks nr.3.7. Iesaistīšanās pirmsskolas izglītības iestādes rīkotajās aktivitātēs

Anketas dati rāda, ka vecāku aktivitāte, iesaistoties iestādes rīkotajās aktivitātēs ir augsta, tomēr, kā var redzēt grafikā Nr.3.7., 71% vecāku īsti nav skaidrs, kā viņi varētu iesaistīties un palīdzēt pasākumu organizēšanā un plānošanā. Ikdienišķās lietās kā vārīšanu aizvēršana, sveicināšanās, atvadīšanās, lūdzu un paldies teikšana,

savstarpēja cieņas izrādīšana, utt., kas darbā norādīti kā atbildīgas rīcības kritēriji, nereti nemaz netiek uztverti kā sadarbības aspekts. Tomēr, darba autore akcentē, ka tieši ikdienas mazās lietas, kas veicamas katru dienu ir visnozīmīgākās.

Kā ieteikumus veiksmīgākai vecāku un pedagogu sadarbībai pirmsskolas izglītības iestādē anketās vecāki norāda:

- 1) Organizēt pasākumus ar vecāku iesaistīšanos
- 2) Skubināt vecākus uz palīdzēšanu
- 3) Izskaidrot ikdienas režīma nepieciešamību (kāpēc nodarbības jāsāk tieši 9.00, kāpēc jāguļ, kāpēc jāēd konkrētos laikos, utt.)
- 4) Piesaistīt lektorus vecāku sapulcēs
- 5) Vecākiem jābūt aktīvākiem
- 6) Dažāda veida komunikāciju izvēlēties
- 7) Pedagogiem jābūt atvērtiem un pieejamiem
- 8) Vairāk jāizskaidro, kā tieši var palīdzēt un iesaistīties
- 9) Pedagogiem jāsaka konkrētāk, ko tieši vecākiem darīt
- 10) Kopīgas prasības pret bērnu izvīrīt
- 11) Savstarpēja uzticēšanās, situācijas izvērtēšana un izrunāšana
- 12) Organizēt seminārus par bērnu audzināšanu un izglītošanu
- 13) Turpināt būt jaukām un smaidīgām
- 14) Individuāla pieeja katrai ģimenei un bērnam
- 15) Savlaicīga un abpusēja komunikācija
- 16) Pārsūtīt vecāku sapulcē runāto e-pastā, kā arī izdrukāt un pielikt pie ziņojuma dēļa

4. SADARBĪBAS PILNVEIDES MODEĻA RAKSTUROJUMS UN IZVĒRTĒJUMS

4.1. Izglītojošo materiālu izstrāde

Bērna pedagogam kā personībai ir ievērojama loma bērna attīstīšanas procesos, taču tieši ģimenei ir galvenā nozīme bērna audzināšanā un attīstībā. Pedagogam vajadzētu izmantot korektu rīcību gan saskarsmē ar bērniem, gan bērna vecākiem. Meklējot aizvien jaunas sadarbības formas ar bērnu vecākiem viņu pedagoģiskās kultūras paaugstināšanā, nevajadzētu aizmirst par līdzšinējām sadarbības formām: bērnu svētku organizēšanu, vecāku sapulci un ekskursiju organizēšanu u.c.

Vecākus vajadzētu regulāri informēt par bērnu izglītošanas procesu, viņu izaugsmi, uzvedību, socializēšanās procesiem un sadarbošanos pirmsskolā. Taču, darba autore norāda, ka daudzu pirmsskolas izglītības iestāžu darbībā vēl joprojām atspoguļojas padomju laiku darbības principi, kad vadībai un pedagogiem nepatīk, ja viņu autoritāte tiek apšaubīta, tiek uzdoti jautājumi par izmantotajām metodēm. Viņi ir skeptiski pret jaunu, mūsdienīgāku risinājumu ieviešanu un izmantošanu. Protams, nevienam nepatīk, ja strādājot skatās uz pirkstiem vai neuzticas, taču pirmsskolas izglītības iestāžu politikai vajadzētu būt vērstai uz atvērtāku vecāku iesaisti. Aktīva vecāku iesaistīšana ikdienas procesos, izmantojot rotācijas vai brīvprātības principu, palīdzētu vecākiem labāk izprast ikdienas ritmu, kā arī atvieglotu pedagoga ikdienu.

Par labiem un zinošiem vecākiem nepiedzimst, par tādiem kļūst pieredzes rezultātā. Ņemot vērā vecāku interesi un vēlmi izglītoties, darba autore ir izstrādājusi un apkopojusi materiālus, kas paredzēti vecāku prasmju pilnveidei.

Tēmu izvēle tiek pamatota ar pirmsskolas izglītības iestāžu darbības specifiku un izstrādātā maģistra darba tematiku:

1. Ieteikumi veiksmīgai adaptācijai pirmsskolas izglītības iestādē

Jebkuram bērnam, kurš uzsāk gaitas pirmsskolas izglītības iestādē, uz to ir sava specifiska reakcija, jo tas ir kaut kas jauns un nebijis. Ir nepieciešams noteikts laiks, lai adaptētos jaunajā situācijā, bieži nākas sastapties ar dažādām grūtībām. Arī vecākiem šis periods bieži vien nav vienkāršs- bērns no rīta taīsa histērijas, raud, ķeras ap kaklu, pārdzīvo, slimo. Tāpēc darba autore ir

apkopojusi ieteikumus vieglākai adaptācijai, kas šo periodu var padarīt krietni mierīgāku un vienkāršāku gan bērniem, gan viņu vecākiem. Autore uzsver, ka nav nozīmes vecākiem gari un plaši stāstīt par adaptācijas jēdzienu no teorētiskā skatījuma, jēgpilnāk ir sniegt konkrētus ierosinājumus, ko un kā darīt. Tomēr norāda, ka, ja vecākiem ir interese pēc padziļinātāka skaidrojuma par adaptācijas procesu, tas sniedzams individuālā konsultācijā. Vecāks iepriekš sagatavo un iesniedz pedagogam neskaidros jautājumus, un pedagogs iepriekš sagatavojas un, vienojoties par abām iesaistītajām pusēm ērtu laiku, tiek konsultācijā. Tomēr, ja vecākiem ar šo skaidrojumu nepietiek, tad vēlams piesaistīt kādu lektoru, kas par šo tēmu vecākiem sniegtu padziļinātas zināšanas.

Līdztekus ieteikumiem, konsultācijām un lektoram, vērtīgi būtu apzināt pašu vecāku pozitīvo pieredzi. Tas ļautu daudz personīgāk uztvert ieteikumus, ieskicētu kādas individuālas detaļas, kā arī saliedētu vecāku kolektīvu. Autore norāda, ka vecāki jūtas mierīgāki, kad saprot, ka viņi nav vienīgie, kam nākas saskarties ar adaptācijas problēmām. Tomēr adaptācijas laiks sakrīt ar periodu, kad vecāki savā starpā salīdzinoši maz sadarbojas, jo nav iepazinuši viens otru. Par to liecina arī aptaujas dati (skat. Grafiku nr.3.2), 65% vecāku savā starpā sadarbojas reti vai arī nesadarbojas vispār.

Autore ar adaptācijas jēdzienu izprot organisma spēju pielāgoties jaunām situācijām un apstākļiem. Turklāt adaptācijas procesam cauri iziet ne vien bērns, kurš uzsāk gaitas pirmsskolas izglītības iestādē, bet arī viņa vecāki. Vecākiem visbiežāk tā ir pilnīgi jauna pieredze, jo iepriekš visas rūpes par bērnu uzņēmušies paši vai viens konkrēts cilvēks (aukle, vecmāmiņa, u.c.), kuru īpaši izraudzījušies. Atvadas no bērna, uztraukums vai mazais labi jūtas, kā komunicē ar citiem bērniem, vai pietiekami tiek samīlots, utt.

Katram bērnam adaptācija norisinās atšķirīgi. Viens iesākumā sēdēs malā un visus novēros, cits raudās, vēl kāds nesapratīs, kāpēc jāraud, ja reiz apkārt ir tik daudz interesanta un aizraujoša. Ir bērni, kuru adaptācija norisinās mēnešiem ilgi, viņi ļoti pārdzīvo, ka tiek šķirti no vecākiem, ierastās vides, nespēj iekļauties vienaudžu vidū un regulāri ilgstoši slimo.

Paredzēt, kāda būs konkrētā bērna reakcija, īsti nevar. Tomēr darba autore norāda uz vecāku lielo lomu veiksmīga adaptācijas procesa norisē un iesaka

noskaņoties uz pozitīvo, kā arī bērnam akcentēt to labo un interesanto, kas sagaidāms pirmsskolas izglītības iestādē.

Dž.Boulbijs (Boulbijs, 1998.) norāda, ka bērna šķiršana no mātes līdz 3 gadu vecumam ir bīstama, bērni to emocionāli ļoti izjūt, jo savstarpējā pieķeršanās un nepieciešamība vienam pēc otra ir ļoti cieša. Tomēr, ņemot vērā reālo situāciju (likumdošana, kas saglabā vecāka darbavietu līdz bērna 1,5 gada vecumam, iespējas vienam vecākam finansiāli uzturēt ģimeni, nepilnās ģimenes, u.c.) bērni pirmsskolas izglītības iestādē gaitas uzsāk jau 1,5-2 gadu vecumā. Autore piekrīt Dž.Boulbija uzskatam, ka situācijās, kad plānots bērnu laist pirmsskolas izglītības iestādē pirms 3 gadu vecuma, iepriekš bērnam jānodrošina iespēja pabūt dažādās vidēs: estētikas skoliņās, pulciņos, rotaļu laukumos, pavadīt dienu ar vecmāmiņu, u.c. Vecākiem vajadzētu nodrošināt bērnam socializēšanās pieredzi. Šī pieredze būs vērtīga jebkuram bērnam.

Ieteikumi veiksmīgai adaptācijai:

- 1) Mierīgi vecāki = mierīgs bērns. Bērni izjūt vecāku noskaņojumu un pārņem to.
- 2) Iepriekš noskaidrojiet, kāds dienas ritms ir pirmsskolas izglītības iestādē, lai arī mājās varētu radīt līdzīgu un, uzsākot gaitas pirmsskolas izglītības iestādē, atšķirība nebūtu tik krasa.
- 3) Iesākumā vediet bērnu uz nepilnu dienu, lai ir iespēja pierast pakāpeniski.
- 4) Kritiski izvērtējiet, cik stundas bērnam pavadīt pirmsskolas izglītības iestādē. Protams, darba laiks ir 7.00-19.00 tomēr 12h mazam bērnam ir ļoti gara diena.
- 5) Netaisiet garas atvadas no rīta. Raudāšana, atvadoties vai satiekoties, adaptācijas periodā ir normāla parādība. Daudz vērtīgāk ir samīļot bērnu, vienoties pēc cik stundām būs pakaļ un doties prom. Tas neļaus raudāšanai ievilkties, un bērnam būs iespēja ātrāk nomierināties.
- 6) Atvadoties vajadzētu spēt savaldīt emocijas. Ja vecāks, atvadoties pats raud vai ir saskumis, tas bērnam uzliek lielu emocionālo nastu, kā arī sniedz pārlicību, ka šeit būs slikti. Raudāt un skumt, ja akurāt bez tā nevar iztikt, var sākt aiz pirmsskolas izglītības iestādes vārtiņiem.
- 7) Vediet laicīgi no rīta bērnu, lai līdz brokastīm bērns jau ir nomierinājies un labā omā. Tad arī būs mazāk problēmu ar apetīti.

- 8) Ar sapratni izturieties, ja bērns regresē savā attīstībā (čurā biksēs, gultā, atsāk šļupstēt, sliktāk ģērbjas vai neģērbjas vispār, u.c.). Pirmsskolnieka gaitu uzsākšana tomēr ir stress. Atbalstiet savu bērnu un esiet iejūtīgi.
- 9) Šis nav laiks, lai sāktu atradināties no knupja, pampera vai pudelītes. Ja tas neizdevās pirms bērna uzsāka gaitas pirmsskolas izglītības iestādē, tad jānogaida, kamēr bērns adaptējas. Nav nepieciešams bērnam radīt papildus stresu.
- 10) Mīļākā mantiņa rada drošības izjūtu bērnam. Ierastais plīša lācis, lelle vai mašīna sniedz papildus uzmundrinājumu. Tomēr pārlicinieties, ka ir kāda atšķirības zīme: bērna vārds un grupiņas numurs/nosaukums, kas pazušanas gadījumā, atvieglotu meklējumus.
- 11) Sarūpējiet apģērbu un apavus, ko bērnam ir ērti pašam uzvilkt un novilkt. Tas ļaus viņam justies pastāvīgākam un pārliecinātākam par savām spējām.
- 12) Lepojieties ar bērna jauno sociālo lomu, viņš tagad ir jau mazais skolnieks. Demonstrējiet, cik jums tas ir nozīmīgi!
- 13) Ar interesi aplūkojiet bērna radītos radošos darbus, priecājieties par bērna sasniegumiem. Bērnam ir svarīgi just Jūsu atbalstu.
- 14) Droši jautājiet audzinātājam un auklītēm par visiem jautājumiem, kas jūs interesē. Nav muļķīgu jautājumu!
- 15) Vienojieties ar audzinātājam, ka viņas atsūta īsziņu dienas gaitā. Mierīgi vecāki ir mierīgi bērni.
- 16) Nodrošīniet bērnam spriedzes izlādes iespējas, jo dienas laikā iespaidu un emociju ir daudz. Lieliski nomierina fiziskas aktivitātes, rotaļas smiltīs, ūdenī.
- 17) Esiet pacietīgi, rēķinieties, ka pēc saslimšanas adaptācija var atsākties no jauna.
- 18) Brīdiniet pedagogus par sava bērna uzvedības un rakstura īpatnībām, īpašajiem rituāliem, tas ļaus vieglāk pedagogam atrast kopīgu valodu ar Jūsu bērnu un izprast to.
- 19) Uzticieties grupas pedagogiem, izturieties ar savstarpēju cieņu, bērns lieliski jūt noskaņojumu un attieksmi.
- 20) Nedraudiet bērnam ar pirmsskolas izglītības iestādi. Tā ir bērna pirmā skolā, kurā viņš pavadīs daudz laika, tai nevajadzētu būt kā bubulim.

2. Ikdienas ritma skaidrojums

Dienas ritms (skatīt 4.pielikumu) tiek izstrādāts balstoties uz **Ministru kabineta noteikumiem Nr. 890** (skatīt 13.pielikumu) „Higiēnas prasības bērnu uzraudzības pakalpojuma sniedzējiem un izglītības iestādēm, kas īsteno pirmsskolas izglītības programmu”.

Šie noteikumi izstrādāti sadarbojoties jomas speciālistiem gan no Veselības ministrijas, gan Izglītības un zinātnes ministrijas. Tie paredz gan noteiktu laika intervālu starp ēdienreizēm, gan arī to, ka bērniem nepieciešams atpūtas laiks, ko velta diendusai, atrodoties gultās.

Jūrmalas pirmsskolas izglītības iestāde X ir pašvaldības pirmsskolas izglītības iestāde, līdz ar to tās darba laiks ir no 7.00 līdz 19.00, katru darba dienu, pirmssvētku dienās, atbilstoši par stundu īsāks darba laiks, kā to paredz **Darba likuma 135.pants** (<http://likumi.lv/doc.php?id=26019#p135>)

07.00 notiek bērnu pieņemšana, individuālais darbs ar bērniem, rotaļas, spēles, vērojumi, gatavošanas rīta vingrošanai. Autore norāda, ka šajā laika periodā, kas ilgst līdz 8.20 ierodas aptuveni 4 bērni, atmosfēra grupā ir mierīga, bērni ir vēl klusi un diezgan miegaini.

8.20. Rīta vingrošana. Vingrošanu vada grupas pedagogs, kas var kā palīgu izvēlēties kādu no bērniem. Sagatavošanas grupā, kad bērni jau labi apguvuši vingrinājumus un ir fiziski krietni attīstītāki, iepriekšējā dienā tiek izvēlēts treneris rīta vingrošanai, kurš vada rīta vingrošanu. Pedagogs nepieciešamības gadījumā palīdz. Pēc vingrošanas bērni dodas mazgāt rokas un gatavojas brokastīm.

8.35. Brokastis, pēc tam rotaļas un gatavošanās rotaļnodarbībai

9.00. Rīta aplis, nodarbības, starplaiki. Daļa nodarbības tiek vadītas grupā, bet sports un mūzika notiek pie citiem pedagogiem, citās telpās vai, atbilstošos laikapstākļos un sezonā, sports tiek vadīts ārā. Nodarbību grafiks mūzikā un sportā izstrādāts, rēķinoties, ka pirmsskolas izglītības iestādē ir 11 grupas un katrai nepieciešams laiks.

10.10. Gatavošanās pastaigai, pastaiga (dienās, kad ir mūzika vai sports, secīgi pastaiga ir nedaudz vēlāk, atbilstoši nodarbību laikiem, ar nodarbību plānojumu iespējams iepazīties pie grupas ziņojuma dēļa). Laikapstākļi tiek izvērtēti katru dienu, kā arī atbilstoši Ministru kabineta noteikumiem.nr.890, kas nosaka, ka bērniem līdz trīs gadu vecumam netiek organizētas pastaigas, ja gaisa temperatūra ir zemāka par - 5°C, kā arī bērniem, kas vecāki par trīs gadiem, pastaigas netiek organizētas, ja gaisa

temperatūra ir zemāka par -10°C. Tomēr, kā norāda darba autore, pedagogs izvērtē vai bērniem ir laikapstākļiem piemērots apģērbs un apavi, kāds ir viņu veselības stāvoklis, vai ir nokrišņi un vējš.

11.40. Atgriešanās no pastaigas, rotaļas, gatavošanās pusdienām. Šajā laikā bērni dodas kopā ar pedagogu no pastaigu laukuma uz grupu, noģērbj āra drēbes un apavus, nepieciešamības gadījumā liek žāvēties, pārgērbj grupas drēbes, dodas mazgāt rokas un gatavojas pusdienām.

12.05. Pusdienas, gatavošanās dienas miegam, dienas miegs. Bērni paēd pusdienas (ar dienas ēdienkarti katru rītu var iepazīties pie grupas ziņojuma dēļa, intervāli starp ēdienreizēm ir 3,5 stundas, kā to paredz prasības, kas ietvertas Ministru kabineta noteikumos nr.890), mazgā zobus (bez zobupastas, jo tiek apgūtas zobu tīrīšanas iemaņas), tualetes apmeklējums, roku mazgāšana, noģērbšanās, pidžamu vilkšana un gatavošanās miegam. Grupas pedagogs, bērnus liekot gulēt, lasa pasaku, dzied miega dziesmas. Tiek vēlreiz pārjautāts vai kādam nav piemirsies apmeklēt tualeti, lai negadās „avārija gultā”.

Daļa vecāku neizprot diendusas nozīmi, kā arī uzskata, ka tā nav nepieciešama. Tomēr, kā norāda psiholoģe A.Sorokina (raidījuma „Māmiņu klubs” eksperts) un darba autore viņai piekrīt, jebkuram bērnam pa dienu ir jāguļ. Nervu sistēmai ir nepieciešama atpūta, kas secīgi tālāk pozitīvi ietekmē gan bērna veselību, gan nodrošina psihoemocionālo stāvokli, lai bērns varētu kvalitatīvāk un vieglāk apgūt jaunas prasmes un zināšanas.

A.Sorokina norāda, ka vecākiem viedoklis par to, ka bērns mājās neguļ pusdienlaiku, veidojas no atšķirīga dienas ritma. Proti, pirmsskolas izglītības iestādē ir ļoti aktīvs rīta un dienas pirmās puses cēliens, kas sākas krietni agrāk, nekā dzīvojot mājās. Bērns ir cēlies laika posmā no 7-8iem, lai laicīgi ierastos pirmsskolas izglītības iestādē, ir arī bērni, kas to dara vēl agrāk, jo viņi jau 7.00 ir pirmsskolas izglītības iestādē. Līdz ar to pēc aktīvas darbošanās: rīta vingrošana, brokastis, rīta aplis, nodarbības, pastaiga, pusdienas bērns ir noguris, un viņam nepieciešama atpūta. Psiholoģe uzskata, ka nenodrošinot atpūtu bērna nervu sistēmai, tiek provocēta slikta uzvedība no bērna puses, kā arī kaprīzes un slikta emocionālā pašsajūta jeb diskomforts. (<http://www.maminuklubs.lv/pirmsskola/kapec-bernam-svarigi-gulet-diendus-110811/>) skt.26.12.2015.

Darba autore savā praksē novērojusi, ka bērni labprāt guļ diendus. Īpaši, ja tiek nodrošināts miega rituāls, kad tiek lasītas pasakas, dziedātas miega dziesmas, katrs

sasegts un samīļots. Tāpat arī darba autore norāda, ka situācijās, kad bērns neaizmieg, dienas otro daļu un vakara cēlienu, viņš bieži vien ir kašķīgs, neuzmanīgs, neveiklāks kā parasti. Savukārt pēc kvalitatīva miega, kad bērns ir atpūties un izgulējies, vakara cēlienā bērns labi jūtas, ir aktīvā un visbiežāk labā noskaņojumā.

15.00 Piecelšanās, rotaļas un gatavošanās launagam. Bērni pēc miega mostas, pedagoga palīgs klāj gultas, bērniem ir iespēja pašiem mācīties saklāt gultas, tomēr tas nav obligāts nosacījums. Pēc miega tiek mudināti bērni apmeklēt tualeti, saģērbties, matus sakārtot, rokas mazgāt un launaga ēst.

15.35 Launags, gatavošanās nodarbībām. Launags nav pamata ēdienreize, uzturvērtības ziņā tā nelīdzinās pusdienām. Vecākiem vajadzētu rēķināties, ka vakarā bērniem gribās ēst, īpaši, ja pirmsskolas izglītības iestādē pavadītas garas stundas.

16.00 Pēc launaga 5 dienas nedēļā bērniem ir iespēja apmeklēt interešu izglītības pulciņus (2 reizes nedēļā deju pulciņu, 2 reizes nedēļā vingrošanu, 1 reizi nedēļā radošās darbnīcas). Šajā laikā arī tiek organizētas individuālās nodarbības pie logopēda, kam tas ir nepieciešams. Kas šīs nodarbības neapmeklē, tiem tiek organizētas kustību aktivitātes, kā arī darbs apakšgrupās.

16.30. Rotaļas, individuālais darbs ar bērniem, gatavošanās pastaigai

17.10. Pastaiga, vērojumi, darba uzdevumi, pakāpeniska bērnu aiziešana mājās. Laikapstākļi tiek izvērtēti katru dienu, līdz ar to vakara pastaigas laiks tiek piemērots gan rēķinoties ar interešu izglītības pulciņu darba laikiem, gan laikapstākļiem, atbilstoša apģērba esamību. Vecākiem tiek sniegtas individuālas konsultācijas, ja šāda nepieciešamība ir radusies, tiek pārrunāts, kā bērnam pa dienu gājies, sniegtas atbildes uz vecākus interesējošiem jautājumiem.

3. Kritēriji atbildīgai vecāku rīcībai

Kā parāda apkopotie anketu dati (skat.grafiku Nr.3.7.) 71% vecāku īsti nav skaidrs, kā tad īsti viņi var iesaistīties un palīdzēt. Darba autore norāda, ka vecāki nesasaista ikdienas mazās lietas ar sadarbošanos- vērtību aizvēršana, sveicināšanās, laicīgu ierašanos pirmsskolas izglītības iestādē, utt. Tādēļ, teorētiskajā daļā izstrādātos kritērijus atbildīgai vecāku rīcībai, autore plāno izmantot kā izglītojošos materiālus vecāku prasmju pilnveidei. Autore norāda, ka laika gaitā tos plānots papildināt, sadarbojoties visām iesaistītajām pusēm. Veidojot izpratni par savu ieguldījumu bērnu izglītošanās procesā, sniedzot atgriezenisko saikni, izsakot pozitīvu novērtējumu, vecāks tiek iesaistīts ikdienas ritma organizēšanā. Atgādinot, ka tieši ikdienas lietas, ko iemācām

saviem bērniem, veido stabilus pamatus tālākajai izglītībai. Demonstrējot ar personīgo piemēru un rīkojoties atbildīgi, bērniem tiek rādīts pozitīvs piemērs, ko ir vērts atdarināt. Tāpat arī autore norāda, ka tas veido harmonisku skatījumu uz dzīvi, jo vecāki un pedagogi rīkojas saskaņoti, ir vienotas prasības, noteiktas robežas, kas garantē bērnu drošību.

4. Atbildības tiesiskais aspekts

Steidzīgais ikdienas ritms vecākiem, strādāšana divos darbos, personīgās dzīves problēmas- uzskaitījumu varētu turpināt diezgan ilgi. Tomēr darba autore norāda, ka jebkuram vecākam vai bērna likumīgajam aizbildnim ir savi pienākumi un tiesības. Pirmsskolas izglītības iestāde vai jebkura cita līmeņa izglītības iestāde nevar aizstāt ģimeni. Neskaidrības atbildības jomu sadalē rada spriedzi. Izskaidrojot vecākiem, ko paredz Latvijas Republikas normatīvie akti, ir iespēja izvairīties no nevēlamiem saspīlējumiem. Tādēļ darba autore darba teorētisko nodaļu par atbildības tiesisko aspektu ir iekļāvusi kā izglītojošos materiālus vecāku prasmju pilnveidei.

5. Ieteikumi sajūtu attīstībai

Kā jau darba autore akcentē teorētiskajā daļā, nodaļā par atbildības tiesisko aspektu, vecāku pienākumos ietilpst bērnu audzināšana uz izglītošana. Tomēr pedagoga pienākums, lai arī konkrēta forma, kā tas jādara un kas tieši jādara, nav minēta, ir izglītēt vecākus. Līdz ar to autore izglītojošo materiālu sadaļā iekļāvusi arī uzdevumus sajūtu attīstīšanai (skatīt 14.pielikumu), kas veicami mājās, izmantojot tos resursus, kas ikdienā ikvienam pieejami un vienkārši izgatavojami, bērnam līdzdarbojoties.

Bērnam izmēģinot jaunas lietas, sataustot, grabinot, ieklausoties, vērojot un aktīvi darbojoties, veidojas iemaņas, tiek apmierināta dabiskā zinātkāre, iegūtas jaunas zināšanas un pārlicība par saviem spēkiem. Attīstot sīko motoriku, tiek attīstīta bērna runa. Veicinot sajūtu attīstību, tiek likti pamati harmoniskai bērna attīstībai. Vingrinoties mājās ikdienišķās darbībās, kas nepieciešamas arī darbojoties pirmsskolas izglītības iestādē vadītajās rotaļnodarbībās, bērns labāk un ātrāk pilnveido savas prasmes darboties- līmēt, krāsot, griezt ar šķērēm, plēst papīru, locīt, utt. Darbojoties rotaļnodarbībās, bērns ir pārliecināts par sevi, jo viņam izdodas, ir lielāks prieks darboties kopā ar citiem. Tas viss veido bērnam pārlicību par saviem spēkiem, kas ir nozīmīga viņa attīstībā.

6. Ieteikumi, kā atbrīvoties no spriedzes

Pēc saspringtas, emocijām un iespaidiem bagātas dienas, nereti bērnos vērojam trauksmes izjūtu. Vecāki satraucas, ka bērni mājās ir saspringti, nesavaldīgi, brīžiem agresīvi. Autore to skaidro ar faktu, ka bērniem pa dienu ir daudz iespaidu, emocionāliem pārdzīvojumu, kurus ne vienmēr vārdiski bērns var izskaidrot.

Tomēr stress, kas dienas laikā uzkrājies, būtu jāizlādē, lai nerastos nevēlamas blakusparādības, kas varētu ietekmēt bērna emocionālo stāvokli un arī veselību.

Tādēļ autore apkopojusi metodiskos ieteikumus, kas balstīti uz smilšu un mūzikas teorijas principiem.

Bērniem spēlēšanās smiltīs ir dabisks pašizpaušmes veids, pat visaktīvākie bērni ilgstoši var spēlēties smilšukastē, rokot tuneļus, veidojot ar formiņām, izjaucot un atkal veidojot no jauna. Tomēr rotaļas smilšukastes nav pieejamas visu cauru gadu, kā arī ir atkarīgas no laikapstākļiem.

Smilšu terapija mūsdienās nav nekāds jaunums, tomēr nereti ikdienā mēdzam piemirst, ka, lai izlādētu sakrājušos spriedzi un nomierinātos, varam izmantot resursus, kas ikvienam pieejami. Pat neveicot analizēšanu, ļaujot „izspēlēt” smilšukastē savus dienas iespaidus, pārdzīvojumus, izlādēt dusmas tiek veikta terapeitiska darbība. (Batņa, 2011.)

Attēls 4.1. Alternatīva smilšu terapijas kaste (Cardboard box sensory bin <http://happyhooligans.ca>)

Kā norāda terapeiti (Batņa, 2011.), spēles smiltīs ir, lielisks veids, kā “parūpēties par savu dvēseli”. Bērns, zīmējot smilšu bildes, izpauž savas emocijas, fantāzijas, tas palīdz atbrīvoties, un tam ir dziedinošs efekts. Darbošanās smiltīs, bērnu pārņem savā varā, viņš ilgstošāk nekā parasti spējīgs koncentrēties un, kamēr darbojas ar smiltīm, atslēdzas no visām problēmām, ļaujot dvēselei atpūsties. Bērnam tiek dota brīva izvēle ko un, kā uzbūvēt, izjaukt, uzspridzināt, to visu iespējams papildināt ar rotaļlietām. Neviens nenosoda bērnu par to, ka viņam ir šādas destruktīvas tieksmes un neliek justies vainīgam.

Darba autore norāda, ka tas ir svarīgi, jo dienas laikā, apmeklējot pirmsskolas izglītības iestādi, ir diezgan daudz ierobežojumu, kas mājās nav. Kaut vai tā iemesla dēļ, ka mājās nav nepieciešamība sadzīvo ar vēl vismaz 16 citiem bērniem. Līdz ar to spriedzi, kas rodas no tādām ikdienišķām situācijām kā: uzgaidīšana, kamēr tiek pievērsta nedalīta uzmanība, kārotās mantas paņemšana, mantu sakārtošana, iekļaušanās ikdienas ritmā, u.c. bērns var izlādēt būvējot un graujot smilšukastē radīto.

V.Batņa (Batņa, 2011.) uzskata, ka rotaļājoties ar mazajām figūriņām, bērns neapzināti izspēlē tās ikdienišķās situācijas, pārdzīvojumus, kas viņu satrauc un spēlējoties atklājas bērna iekšējie pārdzīvojumi.

Attēls 4.2. Smilšu terapijas kaste terapijas telpā (Smilšu kaste <http://www.sandtherapy.lv>)

Mūzikas terapiju savā praksē ir izmantojis ikviens no vecākiem. Katru reizi, kad, bērnu liekot gulēt, tiek dziedāts, ritmizēts, atskaņots audioieraksts tā ir mērķtiecīga iedarbība uz mazo cilvēku- ar mērķi nolikt gulēt.

Kā norāda I.Birzkops (Birzkops, 2011.) mūzikas terapija ir dažādu frekvenču skaņu viļņu mērķtiecīga iedarbība uz cilvēku (un arī citu bioloģisku būtņu) organismu un psihi.

Tātad, ja mūzika tiek atskaņota mērķtiecīgi (nolikt gulēt, nomierināt vai tieši pretēji uzmundrināt), tad tā ir terapija, savukārt ja īpaša nodoma nav (fonā skan radio vai ieraksti), tad šim procesam nav kāda īpaša apzīmējuma.

Autore uzskata, ka mūzikas terapiju ieteicams izmantot ne vien brīžos, kad bērns tiek ieaijāts gulēt, bet arī, lai nomierinātos vai uzmundrinātu.

Brīžos, kad tiek plānota rīta vingrošana, aktīvas rotaļas vai dejas, ieteicams izmantot ritmisku mūziku, kas mudina uz aktīvu rīcību. Savukārt vakarā, kad pirms miega vēl ir paredzēts rotaļu laiks, ko ieteicams pavadīt mierīgā atmosfērā, fonā ieteicams atskaņot mierīgu, klasisku mūziku vai dabas skaņas- jūras šalkoņu, lietus lišanu, putnu čalas.

Autore gan uzsver, ka katram bērnam (arī pieaugušajam) ir jāatrod, izmantojot mēģinājuma metodi, sava individuālā mūzika, kas nomierina. Vienam tās būs dabas skaņas, citam Mocarta vai Vivaldi skaņdarbi, vēl citam latviešu tautasdziesmas. Autore norāda, ka nevajadzētu satraukties, ja bērns par piemērotu nomierinošo mūziku izvēlas kaut ko netipisku- smago roku vai metālu. Pašas personīgajā vecāku pieredzē autore saskārusies ar situāciju, kad bērns, kurš ir satraukts un raud, nomierinās, izdzirdot smagā roka izpildītājus un priecīgi sāk smaidīt.

Vecākiem gan vajadzētu izvērtēt, kāda tipa mūzika tiek atskaņota mājās, kā arī kontrolēt skaņas skaļumu, rēķinoties ar to, ka bērna dzirde ir ļoti jutīgā un viegli traumējama. Skaļa mūzikas vai televizora klausīšanās ir viens no visbiežākajiem dzirdes traucējumu iemesliem.

7. Pedagoģiskā diagnostika

Bērns īpaši strauji attīstās līdz skolas vecumam. Šajā laikā kognitīvajā attīstībā notiek straujas un nenoliedzami būtiskas izmaiņas. Pēc Ž.Piažē (Piaget, 2002.) intelektuālās attīstības teorijas pirmsskolas vecuma bērni iziet divas attīstības stadijas:

- 1) Sensomotoro stadiju (0-2 gadi), kad pasaules izzināšanas process bērnam norit caur sajūtām un kustībām
- 2) Pirmsoperacionālo stadiju (2-7 gadi), kad attīstās spēja domāt, domāšana pakāpeniski kļūst loģiskāka, veidojas izpratne par dažādiem likumiem, veidojas priekšstati par lietu norisi, strauji norisinās valodas attīstība.

Autore uzskata, ka laika posmā, kad tik strauji norisinās bērna attīstība, īpaša vērība ir jāpievērš diagnostikai. Palaižot garām pazīmes, kas liecina par nepilnvērtīgu attīstību, tiek nodarīts pāri bērnam un tiek kavēta viņa attīstība, jo jebkurš traucējums kavē domāšanas attīstību. Ja bērnam ir dzirdes problēmas, tad secīgi tiek kavēta arī pilnvērtīga runas attīstība. Redzes problēmas, ne vien veido nepilnīgu skatu uz lietām un pasauli, bet arī ietekmē bērna pašapziņu, kustību koordināciju, u.c. Posmā, kad bērns apgūst darbošanos ar lietām, mācās valdīt pār savām kustībām, redzes traucējumi to tikai apgrūtina. Līdz ar to, bērns nespēj tik veicīgi apgūt jaunās iemaņas, kā citi bērni, kas būtiski ietekmē arī viņa pašvērtējumu. Tomēr nereti vecākiem nav skaidrs, kādi ir tie indikatori, kas varētu liecināt par problēmām. Kā rezultātā tiek novēloti sniegta palīdzība. Tādēļ autore apkopojusi pazīmes, kas novērotas pedagoģiskajā praksē, kas varētu liecināt par dažāda veida

traucējumiem. Kā arī norādījusi iespējamo speciālistu, pie kā vērsties, lai konsultētos.

Tabula 4.1. Diagnostikas tabula

Pazīmes	Iespējamais traucējuma veids	Iespējamais speciālists, ar ko konsultēties
Šķielēšana, liekšanās tuvu grāmatai, burtnīcai, ekrānam, regulāras galvassāpes, acu miegšana, acu berzēšana, slikta kustību koordinācija, neveikls, bieži uzskrien lietām, jutīgums pret gaismu	Redzes traucējumi	Acu ārsts (okulists)
Nereaģē uz trokšņiem, nereaģē uz uzrunu, ja to neredz, bieži pārklaušās, slikti regulē balss skaļumu, neliels vārdu krājums, klausoties, koncentrējas uz runātāja lūpām, runā iztrūkst burti, grūtības sadzirdēt trokšņainā telpā, džinkstēšana, šņākoņa ausīs, klausās skaļi radio vai televizoru,	Dzirdes traucējumi	Jāvēršas pie ģimenes ārsta, lai nosūta uz dzirdes pārbaudi
Slikta skaņu artikulācija, šļupstēšana, mazs vārdu krājums, burtu neizrunāšana, neattīstīta runa līdz 3 gadu vecumam,	Runas traucējumi	Logopēds
Ilgstoši un identiski kārto klučus, neizrāda interesi par citiem bērniem, īpatnēja uzvedība, panikas	Autiskā spektra traucējumi	Psihologs, neirologs

<p>un baiļu lēkmes, trauksme pie izmaiņām, emociju neatpazīšana un lietošana nevietā, pārnesto nozīmju neizpratne, pārlietu jūtīgs vai samazināts jūtīgums, runā tikai ar mammu vai tēti, neizprot mīmiku, žestus, neverbālos signālus, kaislīgs kolekcionārs (bieži vien ko ļoti specifisku), nespēja iedraudzēties ar citiem bērniem, ilgstoša īpatnēju skaņu izdošana, provocējoša uzvedība</p>		
--	--	--

Darba autore uzsver, ka labāk ir lieku reizi konsultēties ar speciālistiem, nekā novēloti sniegt nepieciešamo palīdzību. Nevajadzētu par argumentu bērna kavētai runas attīstībai izmantot: mūsu ģimenē tētis arī sāka runāt tikai 5 gadu vecumā un necelt trauksmi.

Lietas, ka laicīgi diagnosticētas, ir vieglāk koriģējamas, jo bērns strauji attīstās tieši šobrīd. Ignorējot pazīmes, tiek nodarīts pāri bērnam un kavēta viņa pilnvērtīga attīstība, kas pretrunā ar likumdošanā paredzēto.

4.2. e-vides iespēju izvērtējums komunikācijas kvalitātes uzlabošanai

Darba autore esošajā pirmsskolas izglītības darbībā saskata vairākas nepilnības, ko, izmantojot mūsdienu tehnoloģiju risinājumus, varētu uzlabot diezgan īsā laikā.

Latvijā starp pirmsskolas izglītības iestādi, tās pedagogiem un bērnu vecākiem nav nodrošināta pietiekoša komunikācija un atgriezeniskā saite. Bērns no rīta tiek atvests konkrētā laikā uz pirmsskolas izglītības iestādi un vakarā, savukārt izņemts no tās. Ja vecāki pēc savas iniciatīvas nejaudā pedagogiem, kā bērnam pa dienu gājis, kā attīstās viņa prasmes, un ar kādām grūtībām un problēmām bērns saskāries dienas laikā, tad visbiežāk nekāda papildus informācija netiek sniegta. Vecākiem līdz ar to

nav iespēja sekot līdzi bērna prasmju attīstībai, sociālajai mijiedarbībai ar citiem bērniem. Par pirmsskolas izglītības iestāžu jaunumiem, aktualitātēm, sapulcēm, pasākumiem bērnu vecāki galvenokārt tiek informēti ar ziņojumu dēļu palīdzību. Pēc autores domām, šis nevar mūsdienās būt vienīgais komunikācijas veids ar vecākiem, jo bieži informācija netiek pamanīta laikā, vai netiek pamanīta vispār. Rēķinus par interešu izglītības pulciņu apmeklējumiem vecāki saņem nelielu lapiņu veidā, kas tiek ievietotas bērnu skapīšos. Arī šīs lapiņas dažkārt tiek nozaudētas, jo ne vienmēr bērnu no pirmsskolas izglītības iestādes izņem vecāki – bieži vien tie ir vecvecāki vai citi ģimenes locekļi.

Aplūkojot internetā informāciju, kas pieejama par pilsētas pirmsskolas izglītības iestādēm, autore konstatē, ka lielākajai daļai pirmsskolas izglītības iestāžu nav izveidotas mājas lapas. Mājas lapas pārsvarā ir privātajām pirmsskolas izglītības iestādēm un specializētajām pirmsskolas izglītības iestādēm, kas paredzētas bērniem ar īpašām vajadzībām. Informācija par pilsētas pirmsskolas izglītības iestādēm atrodama tikai pilsētas mājas lapā. Līdz ar to vecāku iespējas tūlītēji iegūt svarīgāko informāciju par pirmsskolas izglītības iestādi, tālruņa numuriem, pamatinformāciju par pedagogiem, nodarbību un pulciņu grafikiem, informāciju par aktualitātēm un plānotajiem pasākumiem pirmsskolas izglītības iestādē ir ierobežotas. Autore norāda, ka nav iespējas elektroniski pieteikt bērna slimību vai kavējumu, nav iespējams nosūtīt ziņu e-pastā bērna pedagogam.

Lai sekmētu pirmsskolas izglītības iestāžu atvērtāku darbības politiku, darba autore saredz divus risinājumus. Viens risinājums, kas dotu tūlītēju pozitīvu ietekmi un bez finansiālajiem resursiem; otrs sarežģītāks, rūpīgāk plānojams, paredz pašvaldības finansiālo atbalstu.

Pirmais risinājums, kas ir vienkāršs un palīdzētu uzlabot vecāku informētību, aicinātu uz vecāku iesaistīšanos pirmsskolas izglītības iestādes grupas un ārpus grupu aktivitātēs, paredz izveidot sociālā tīkla Facebook privāto grupu katrai pirmsskolas izglītības iestādes grupai. Tajā ar vecāku piekrišanu tiktu ievietota aktuālā informācija par pasākumiem, atgādinājumiem, bildes no pasākumiem u.c. informācija, ko vecākiem būtu nepieciešams zināt. Autore norāda, ka šis nevar kalpot kā vienīgais komunikācijas veids, jo vajadzētu paredzēt papildus risinājums tiem vecākiem, kuriem dators ikdienā nav pieejams un to nelieto. Šādā situācijā bērnu pedagogiem vajadzētu apzināt šos vecākus un ar šiem vecākiem turpināt līdzšinējo informācijas nodošanas veidu ar zīmīšu un ziņojuma dēļu palīdzību. Facebook privātās grupas

risinājums ir ātrs, ērts un neprasa nekādus finansiālos ieguldījumus, un tas dotu vecākiem iespēju tūlītēji piekļūt svarīgākajai informācijai jebkurā laikā un vietā. Darba autore uzskata, ka veiksmīgas sadarbības nodrošināšanā nozīmīga ir lielāka vecāku iesaiste bērna grupiņā. Caur šo Facebook vecāku grupu, pedagogiem būtu iespēja aktīvāk aicināt vecākus iesaistīties, palīdzēt dažādu pasākumu organizēšanā, ieteikt tematiskos pasākumus, ko vecāki-brīvprātīgie paši savā starpā palīdzētu organizēt. Atvērtāka un ērtāka komunikācija, un lielāka vecāku iesaiste pēc autores domām sniegtu pozitīvu stimulu sadarbībā gan audzinātājām, gan vecākiem, gan bērniem,

Sociālā tīkla Facebook privātās grupas veidotu paši vecāki pēc savas iniciatīvas, informāciju iegūstot no pedagogiem, vadības un pašiem vecākiem. Informācija būtu brīvi pieejama ikvienam privātās grupas dalībniekam.

Sociālā tīkla Facebook privātās grupas izveidei nepieciešams:

- 1) personālais dators ar interneta pieslēgumu;
- 2) cita mobilā ierīce ar interneta pieslēgumu;
- 3) Facebook konta pieeju.

Par informācijas drošību rūpējas Facebook (protams, pēc autores domām, šis ir diskutabls jautājums, cik droši ir dati un kādiem mērķiem tie tiek izmantoti).

Taču Facebook grupas izveides process ir vienkāršs – grupas starpā tiek izvēlēts vecāks (taču var būt arī pedagogs), kurš savāc rakstisku piekrišanu no visiem vecākiem par grupas izveidi, atļauju slēgtās grupas ietvaros publicēt bērnu fotogrāfijas. Tad tiek izveidota privāta grupa, kur pēc nepieciešamības tiek ievietota svarīgākā informācija, fotogrāfijas, atgādinājumi.

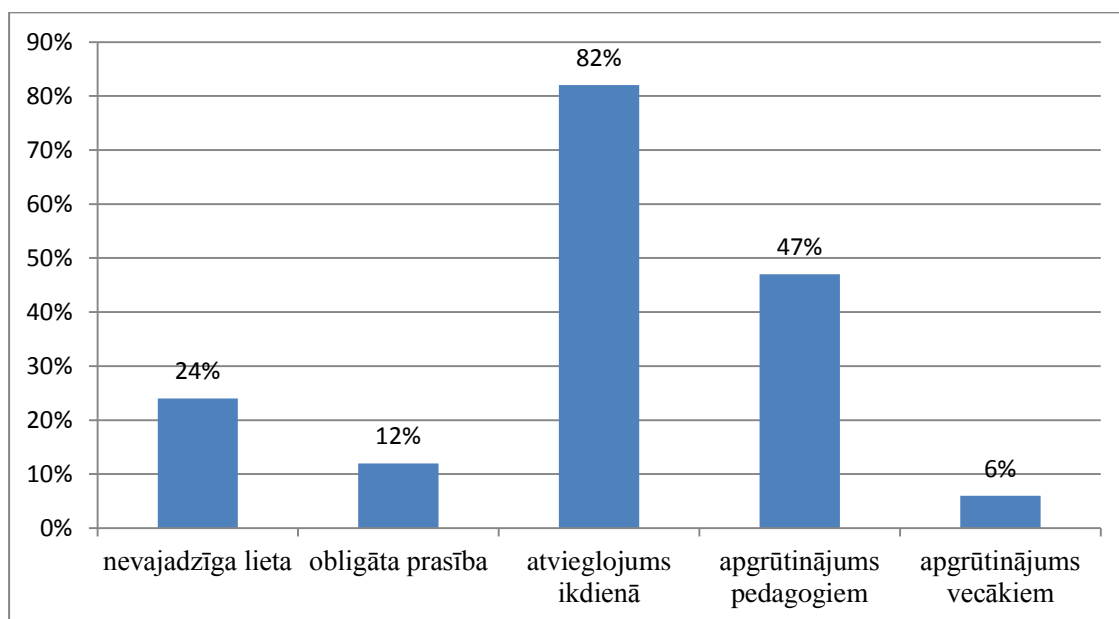
Privātās Facebook grupas izveidei nepieciešams nozīmēt vienu atbildīgo un tālāk visas iesaistītās puses pašas koordinēs un ievadīs informāciju.

Otrs darba autores piedāvātais risinājums ir pirmsskolas izglītības iestādes iekļaušanās skolvadības sistēmā „E klase”. Ieviešot šo sistēmu, autore saskata daudz pozitīvu ieguvumu gan vecākiem, gan pedagogiem:

- 1) Pārticība ar skolu, kur jau lieto šo sistēmu. Pēc statistikas datiem 90% skolu izmanto skolvadības sistēmu „E klase”;
- 2) Iespēja vecākiem gūt iemaņas e-klases lietošanā;
- 3) Ģimenēm, kurās jau ir skolēni, iespēja kopīgiot bērnu profilus, visa informācija atrodas vienuviet.

- 4) Var redzēt vai vecāki ir izlasījuši sūtītās ziņas, līdz ar to ir atgriezeniskā saikne, kas nav iespējams e-pasta sarakstē;
- 5) Katrs redz informāciju par savu bērnu, tā nav pieejama citiem, tādejādi tiek nodrošināti konfidencialitātes un datu aizsardzības principi;
- 6) Sistēma ir droša, to nodrošina sistēmas izstrādātāji un uzturētāji;
- 7) Vecāku savstarpējā sarakste iespējama turpat sistēma, nav tik nepārskatāma kā e-pastos, kur pa vidu starp ziņām no pedagoga, citiem vecākiem, ir arī citi e-pasti;
- 8) Vecāki redz, kādas prasmes bērns apgūst, veicot konkrēto darbu. Piemēram, ka apliecinātais ābols sevī ietver: griešanu, līmēšanu, formu, krāsu, utt. mācību (sistēmas izstrādātāji sadarbojas ar LR IZM, visi kritēriji, kas ievadīti ir veidoti sadarbojoties ar viņiem, ievērotas vadlīnijas par pirmsskolas izglītību);
- 9) Iespēja izlasīt (pedagogam ievadīt) informāciju par to, ja nepieciešams kaut kas specifisks nodarbībām: pīlādži, koku lapas, u.c. Vai arī, ja bērnam nepieciešams papildināt individuālo lietu kastīti, piemēram, beigusies līme, plastilīns, utt.;
- 10) Iespēja sazināties ar citiem iestādes darbiniekiem: vadītāju, metodiķi, mūzikas, sporta pedagogiem, logopēdu (piemēram, bērns apmeklē logopēdu un vecākiem arī sniedz atgriezenisko saikni par bērna progresu, grūtībām, utt., nevis veidojas saziņas ķēde ar vairākiem posmiem: logopēds pastāsta grupas pedagogam (ja tas pajautā), pedagogs interpretē tālāk vecākam, ja viņš ko pajautā vai arī, ja nepiemirstas to izdarīt);
- 11) Sistēmas lietošana neprasa milzīgus finansiālos līdzekļus (30EUR/mēnesī, neatkarīgi vai to lieto viena grupa vai visas, respektīvi, jo vairāk vecāku lieto, jo izdevīgāk);
- 12) Vecākiem sistēmas bāzes komplekta lietošana ir bezmaksas pakalpojums, bet ir iespēja par atsevišķu samaksu saņemt papildus pakalpojumus;
- 13) Tiek nodrošinātas bezmaksas apmācības un konsultācijas pedagogiem;
- 14) Iespēja dokumentāciju aizpildīt drukātā formā, sagatavotās tabulās, iespēja iekopēt nepieciešamo informāciju. Dokumentācija glabājas sistēmā, kur to tālāk iespējams apskatīt vadībai, netraucējot pedagoga nodarbību laikā, lai palūgtu skolotāja žurnālu;
- 15) Pedagogu motivē sistemātiski un regulāri aizpildīt nepieciešamos plānus un dokumentāciju;

- 16) Izveidota skolvadības sistēmas mobilā versija m.e-klase.lv;
- 17) Iespēja pievienot mājas lapu vai vismaz pamatinformāciju par izglītības iestādi, kurā būtu norādīta svarīgākā informācija;
- 18) Iespēja sekot skolēna attīstībai un izaugsmei tālākajās izglītības pakāpēs (redzama attīstības dinamika, stiprās un vājās puses jau no pirmsskolas izglītības pakāpēs).

Grafiks 4.3. Vecāku viedoklis par e-klases ieviešanu pirmsskolas izglītības iestādē

Kā norāda anketēšanas dati, vecāku uzskati par skolvadības sistēmas „E klase” ieviešanu un lietošanu pirmsskolas izglītības iestādē ir atšķirīgi, tomēr 82% vecāku uzskata, ka tas atvieglotu viņu ikdienu: ērtāka saziņa ar pedagogiem, kavējumu pieteikšana, u.c.

Tomēr 47% vecāku anketās norāda, ka tas būtu apgrūtinājums pedagogiem. Pēc darba autores domām, tas liecina par faktu, ka vecākiem trūkst izpratnes, cik daudz birokrātisku lietu pedagogiem ir jā dara. Turklāt tas tiek veikts ar novecojušām metodēm, tērējot gan laiku, gan resursus- kopējot dokumentu lapas, aizpildot tās ar roku, glabājot šos žurnālus 5 gadus.

Kā pamatojumu saviem uzskatiem par e-klases ieviešanu pirmsskolas izglītības iestādē, vecāki anketās norāda:

- 1) Komunicējot „aci pret aci” skaidrāk var risināt jautājumus. Veidojas labāka sadarbība, draudzīgāka atmosfēra;
- 2) Prasa daudz laika no pedagoga;
- 3) Vieglāk ir uzrakstīt sms, lai pieteiktu kavējumus;

- 4) Pārskatāmi un ērti;
- 5) Mūsdienīgs sazināšanās veids;
- 6) Atvieglo informācijas apmaiņu;
- 7) Papildus darbs pedagogam;
- 8) Izglītojošs, ērts;
- 9) Nav laika pētīt ziņojuma dēli, labāk informāciju saņemtu e-klasē;
- 10) Dators mēdz uzkārties;
- 11) Nav laika sēdēt pie datora;
- 12) E-klase atņemtu laiku, ko pedagogs varētu veltīt bērniem;
- 13) Pedagogiem pietiek, ko darīt;
- 14) Nezinu, ko īsti piedāvā e-klase pirmsskolas izglītības iestādē;
- 15) Visa informācija glabātos vienkopus.

Autore atkārtoti uzsver, ka komunikācija e-vidē nevar aizstāt savstarpējo komunikāciju „aci pret aci”, tomēr norāda, ka vecākiem veidotos daudz konkrētāks priekšstats par bērna attīstību, norisēm pirmsskolas izglītības iestādē, jo pie dienas radošā darbiņa būtu iespējams apskatīt, kādu prasmju attīstību šis uzdevums veicina. Piemēram, ka ar gvašu krāsām uzzīmēts ābols sevī ietver daudz un dažādus mazos uzdevumus: skices zīmēšanu, atbilstošu krāsu izvēli, dažāda platuma otu izmantošanu, atbilstošu otu izvēli (bērns atšķir, kuras otas paredzētas gleznošanai ar akvareļu krāsām, kuras gleznošanai ar gvašu krāsām), toņu jaukšanu, algoritma apgūšanu (skice-fons-detaļas), gleznošanu atbilstoši tehnikai, izmantojot triepienus, sapratni, ka āboli ir dažādi gan krāsu, gan formu ziņā, savas darbavietas sakārtošanu un sakopšanu, roku mazgāšanu, arī priecāšanos par paveikto darbu.

Pēc autores domām, tas ļautu izvairīties no situācijām, kad vecākiem veidojas priekšstats par pirmsskolas izglītības iestādi kā rotaļu centru, kur bērni tikai paspēlējas un pazīmē. Kas secīgi noved pie situācijas, kad pedagogi jūtas nenovērtēti no vecāku puses, jo vecāki nesaskata viņu ieguldījumu bērna izglītības un audzināšanas procesā.

Kā iespējamus riskus un barjeras e-klases ieviešanai autore saskata:

- 1) Atbalsts no pašvaldības- garantija par finansējuma piešķiršanu vai rezervēšanu (datoru iegāde un uzturēšana, e-klases ikmēneša izmaksu segšana), ja līdzekļi tam neatrodas uzreiz, iespējams tos var rezervēt no nākamā gada budžeta. Finansējuma sniedzēji var izrādīt ieinteresētības trūkumu šāda projekta realizēšanā. Svarīgi ir pamatot, kam un kāpēc nepieciešams risinājums un

kādu labumu tas dos ilgtermiņā visām projektā iesaistītajām pusēm. Viens no galvenajiem neizdošanās riskiem ir nepietiekama izpēte un plānošana. Ja nav skaidri definēti mērķi, noteiktas galvenās lietotāju grupas, izpētītas to vajadzības, paradumi, tad pastāv liels risks, ka risinājums nedos cerēto rezultātu;

- 2) Apmācība- nepieciešamība apmācīt izglītības iestāžu darbiniekus darbam ar jauno risinājumu vai darbam ar datoriem. Tas nozīmē, ka pedagogiem, kas gadus vai pat gadu desmitus ir darbojušies pēc noteiktām shēmām, var nākties pārskatīt savu darba stilu, kas var veicināt protestus;
- 3) Atbalsts no vecākiem- lai gan risinājuma pamatideja ir atvieglot lietotāju dzīvi, nespēja pārliecināt šīs iesaistītās puses par projekta nepieciešamību var būtiski ietekmēt projekta gaitu. Lai cik labs un ērts būtu risinājums, ja to nelietos mērķauditorija, tam zudīs jēga un būs nevajadzīgi iztērēti gan darbaspēka, gan finansiālie resursi.

4.3. Sadarbības modeļa izvērtējums

„Fokusgrupas diskusija- pētījuma metode, kurā izmanto atvērtu grupas mijiedarbību, lai moderators (pētnieks) gūtu dziļāku izpratni par dalībnieku attieksmēm un viedokļiem” (Enģele, 2011, 20. lpp.).

Fokusgrupas metode ir viena no formām grupas intervijai, kurā līdz ar pētnieku piedalās vairāki dalībnieki (grupas, kas tiek pārstāvētas diskusijā), notiek izjautāšana par konkrētu tēmu, akcentējot savstarpēju grupu dalībnieku mijiedarbību un kopīgas jēgas konstruēšanu. Šis ir veids, kā neformālā vidē, piedaloties nelielai, bet īpaši izvēlētai cilvēku grupai, iegūt kvalitatīvus datus, fokusējoties noteiktam jautājumu lokam. (Mārtinsone, 2011.).

Lai sagatavotos fokusgrupas diskusijai bija nepieciešams sastādīt jautājumus, uz kuriem var atbildēt visi diskusijas locekļi. Tika sastādīti šādi jautājumi:

- 1) Kā es realizēju sadarbību pirmsskolas izglītības iestādē?
- 2) Kādi ir galvenie šķēršļi?
- 3) Kāpēc ir svarīgi meklēt jaunas sadarbības formas?
- 4) Kā es vērtēju e-klases un facebook grupu izmantošanu komunikācijā?

- 5) Kādi ir galvenie šķēršļi?
- 6) Kāda ir mana atbildība bērna izglītošanā un audzināšanā?
- 7) Kā es vērtēju izstrādāto materiālu pielietojumu un ieguldījumu vecāku izglītošanā?
- 8) Kādas tēmas izvēlētos iekļaut turpmākajos materiālos?

Šādu jautājumu izvēli darba autore pamato ar nepieciešamību noskaidrot fokusgrupas dalībnieku viedokli par izstrādāto sadarbības modeli, kas sevī ietver e-vides iespēju izvērtējumu un izglītojošo materiālu izstrādi vecākiem. Jautājumu formulēti vienkāršā un saprotamā formā, lai tie būtu izprotami visiem fokusgrupas dalībniekiem. Jautājumu formulējumā autore izvairījies no jā/nē jautājumiem, lai saņemtu izsmeļošākas atbildes.

Kā nākamais plānošanas etaps bija izvērtēt, kādas grupas iesaistīt fokusgrupas diskusijā. Secīgi tālāk tika apzinātas šīs grupas un izvēlēti no katras grupas to pārstāvošie dalībnieki. Tie tika informēti, ka sniegtie dati paliks anonīmi un tiks izmantoti tikai un vienīgi maģistra darba izstrādē. Visi izvēlētie dalībnieki, mutiski vienojoties, tam piekrita. Katrai grupai tika piešķirti segvārdi jeb pseidonīmi, kas raksturo pārstāvēto grupu.

Fokusgrupas diskusijā piedalījās pirmsskolas skolotājs, pārstāvot skolotājus, divi vecāku pārstāvji, pārstāvot vecākus, metodiķe, pārstāvot pirmsskolas izglītības iestādes vadību. Šie ir pētījumā iesaistītie cilvēki, kuri ikdienā sadarbojas, sastrādājas un veido vienotu komandu, papildinot viens otru. Viņi visu pētījuma laiku ar interesi sekoja maģistra darba tapšanas procesam un izteica iniciatīvu piedalīties fokusgrupas diskusijā.

Kopumā tika izveidotas 3 grupas: skolotāji, vecāki un iestādes vadība.

Tika sagatavota telpa, kas atrodas pirmsskolas izglītības iestādē X, kur notika darba autore vadītā fokusgrupas diskusija.

Fokusgrupas diskusijas dienā tika sagatavota telpa, diskusijas dalībnieki un novērotājs tika iepazīstināti ar diskusijas pamatnoteikumiem. Fokusgrupas diskusijas pierakstīja darba autore pieaicināts, neatkarīgs cilvēks no malas. Pēc fokusgrupas diskusijas bija starpbrīdis, kurā fokusgrupas diskusijas dalībnieki un vērotājs tika cienāti ar tēju, kafiju un cepumiem. (Mārtinsone, 2011.).

Notikušās fokusgrupas diskusijas savāktie dati tika ievietoti tabulā. Datu pierakstīšanai tika izmantota kontentanalīze jeb sarunu analīze- tekstuālu datu analīzes metode, kas brīvu tekstu reducē līdz krietni īsākam kopsavilkumam, atspoguļojot tā jēgu (Enģele, 2011.)

Tabulā atklātas kopīgās iezīmes, kas savstarpēji vieno trīs grupu (skolotāji, vecāki, iestādes vadība) uzskatus. Tabulā var lasīt arī idejas, kas ir atšķirīgas no kopējā konteksta. Tāpat tabulā izcelti atslēgas vārdi, kuri tika izvēlēti, klasificējot kopīgās un atšķirīgās iezīmes. Fokusgrupas diskusijas transkripciju skatīt 16.pielikumā.

Tabula 4.2. Fokusgrupas diskusijas analīze

Jautājumi	Skolotāju grupas savākto datu apkopojums.	Vecāku grupas savākto datu apkopojums.	Iestādes vadības grupas savākto datu apkopojums.	Kopīgais visām dalībnieku grupām.	Idejas, kas atšķirās no kopējā konteksta
Kā es realizēju sadarbību pirmsskolas izglītības iestādē?	Organizēju un piedalos sapulcēs (gan vecāku, gan pedagoģiskās sēdes), organizēju tematiskos svētkus , veidoju scenārijus, sniedzu individuālas konsultācijas , informēju par plānotajiem pasākumiem. Organizējam sadarbībā ar vecākiem ekskursijas. Veicu aptaujas vecākiem, palīdzu	Vecāks1: piedalos visās rīkotajās vecāku sapulcēs, svētkos. Vakaros pārrunāju bērna dienas gaitas (no rīta nav laika, steidzos), vienmēr paņemu darbiņus, ar bērnu pārrunāju , kā tas tapis un kas tajā attēlots. Ar savu iniciatīvu neuzbāžos, bet atbalstu lielākoties ierosinājumus,	Veicu metodisko darbu, sadarbojos ar izglītības struktūrvienībām , rosinu pedagogus aktīvi iesaistīties izglītības nodaļas organizētajos pasākumos, kā arī esmu atvērta pedagogu iniciatīvai. Sniedzu konsultācijas pedagogiem, ja šāda nepieciešamība radusies, konsultēju arī vecākus. Organizēju un vadu	Organizēju, apmeklēju sapulces un tematiskos svētkos, konsultācijas .	Vecāki: izsaku savu viedokli, paslavēju, saku paldies par lielo darbu pedagogiem. Palīdz sarūpēt grupai nepieciešamās lietas. Strādā ar savu bērnu. Vadība: sadarbojas ar izglītības pārvaldi, ES struktūrfondiem, renovējot pirmsskolas izglītības iestādi. Skolotāji:

	<p>kolēģiem, ja nepieciešams, arī sniedzu datus kolēģēm, kas studē.</p>	<p>gan skolotāja, gan citu vecāku- kaut ko sarūpēt grupai, apsveikt audzinātājas. Rēķinos ar iestādes atvaļinājumu, respektēju apgrūtinājumus remontdarbu laikā, ievēroju noteikto darba laiku.</p> <p>Vecāks2:apmeklēju sapulces, svētkus, gatavoju bērnam tērpus, rūpējos, lai ir piemērots apģērbs.</p> <p>Piedāvāju, ko sagādāt grupai un to nopērku.</p> <p>Ar izpratni iztuos, ja kādam vajag aizdot bērna cimdiņus vai kādu citu apģērba gabalu, jo vienmēr ir ar rezervi sarūpēts.</p>	<p>pedagoģiskās sēdes, apmeklēju tematiskos svētkus, nepieciešamības gadījumā palīdzu vadīt nodarbības.</p> <p>Sadarbojamies arī ar vecākiem, organizējam vecāku padomes sēdes.</p> <p>Sadarbojoties ar iestādes vadību un ES struktūrfondu, iestādē ir veikta siltināšana.</p> <p>Sadarbībā ar pilsētas domi, tiek veikti remontdarbi.</p> <p>Sadarbībā ar pedagogiem izstrādājam metodiskos materiālus par drošības tēmām, organizējam tikšanos ar policijas un ugunsdzēsēju pārstāvjiem,</p>	<p>veic aptaujas, organizē ekskursijas</p>
--	---	---	---	--

		<p>Piedalos cienastu sarūpēšanā svētkiem.</p> <p>Pārrunāju ar audzinātājam bērna dienas gaitas, uzklāsu ieteikumus.</p> <p>Strādāju daudz mājās ar savu bērnus: zīmējam, aplicējam, lasu pasakas priekšā.</p> <p>Nogādāju bērnu uz koncertu vietām (deju pulciņam).</p> <p>Izsaku savu viedokli un paslavēju audzinātājas par lielo darbu, ko viņas dara, mīlestību un rūpēm, ko sniedz bērniem.</p> <p>Vecāki ir pedagogu labā roka un lielākais palīgs!</p>	veselības jomas darbiniekiem.		
--	--	--	----------------------------------	--	--

<p>Kādi ir galvenie šķēršļi?</p>	<p>Neaktīva vadītāja, daudzas lietas atkarīgas no viņas. Protams arī darbinieku iniciatīvas trūkums un slinkums kaut ko darīt. Jebkura ideja izgāzīsies, ja darbinieki darīs tikai darīšanas pēc. Slikta koleģiālās attiecības, sadrumstalots kolektīvs. Kūtri vecāki, kas skeptiski skatās uz jaunām idejām. Slikta savstarpējā komunikācija (daudz kas paliek neizrunāts)</p>	<p>Vecāks1: galvenokārt laika trūkums, no rīta steidzos, vakarā jāiet speciāli uz grupu, lai izlasītu informāciju, kas izlikta pie ziņojuma dēļa. Dažkārt pedagogi neizskaidro, viņuprāt, visiem zināmas lietas. Piemēram, ka, gatavojot tērpu, nedrīkst būt aizsegta bērna seja. Nevajag paļauties, ka vecāki lasīs visus iespējamus noteikumus. Vadība pārlietu iejaucas vecāku un pedagogu komunikācijā klātienē, izsakās nekorekti. Vadībai trūkst</p>	<p>Brīžiem trūkst sadarbības posmā ar izglītības nodaļu un pilsētas domi, protams, daudzām labām idejām pietrūkst finansējuma. Neefektīva informācijas nodošana, problēmas pasākumu plānošanā, neveiksmīgi izvēlēti laika periodi. Laika trūkums, nevēlēšanās kaut ko mainīt, dažkārt arī zināšanu trūkums. Pretrunīgas vecāku un pedagogu vēlmes, darbinieku kūtrums. Spiediens no izglītības pārvaldes puses (piemēram, streika gadījumā)</p>	<p>Laika trūkums, kūtrums un pasivitāte, neefektīva komunikācija</p>	<p>Vecāki un pedagogi: neaktīva iestādes vadība. Vecāki: vadība pārāk iejaucas vecāku un pedagogu komunikācijā un nekorekts saziņas veids. Trūkst zināšanas, sadzīves problēmas, deformēts ģimenes modelis, atšķirīga vērtību sistēma, pārslodze darbā, pozitīvu emociju deficīts. Vadība: trūkst finansējuma, spiediens no vadības.</p>
----------------------------------	--	---	--	--	--

		<p>iniciatīvas ievieš IT tehnoloģijas komunikācijas uzlabošanai un sadarbības veicināšanai. Vecāks2: Vecāku un pedagogu neprasme veidot konstruktīvu saskarsmi, vecākiem trūkst zināšanas par pedagoģiju, sadzīves problēmas, kas rada spriedzi, deformēts ģimenes modelis, nesaskaņotas prasības, laika trūkums, atšķirīga vērtību izpratne, pozitīvu emociju deficīts, trūkst komunikācijas</p>			<p>Pedagogi: sliktas koleģiālās attiecības</p>
--	--	--	--	--	---

		bērniem ar saviem vecākiem, abpusēja pasivitāte, pārslodze darbā.			
Kāpēc ir svarīgi meklēt jaunas sadarbības formas?	Svarīgi ieviest ko jaunu, lai neveidotos rutīna. Ieinteresēt par jaunajām lietām un iespējām , tas veidos veiksmīgu sadarbību.	Vecāks1: Zinātne attīstās un ir daudz lietu, kas atvieglo ikdienu gan vecākiem, gan pedagogiem. Iespēja elektroniski saņemt informāciju, būtiski atvieglotu ikdienu, nebūtu jāfotografē pie ziņojuma dēļa izliktā informācija, būtu iespēja konkrētā vietnē apskatīt, kādi pasākumi plānojas, kas tiem nepieciešams.	Ir jūtams, ka ar esošajām īsti nepietiek. Mūžu dzīvo un mūžu arī mācies. Vadība vēlas ieviest mūsdienīgas komunikācijas formas , izprast vecāku viedokli un izvēlēties labāko un kvalitatīvāko variantu.	Ar esošajām nepietiek, jāizmanto mūsdienīgas iespējas	Pedagogi: lai neveidotos rutīna, ieinteresēšana Vecāki: atvieglotu ikdienu visām iesaistītajām pusēm, tiktu saudzēta daba un resursi, visiem neder viens un tas pats. Vadība: jāizprot vecāku viedoklis, jāatrod kvalitatīvākais un efektīvākais sadarbības variants.

		<p>Jādomā arī par dabas saudzēšanu un papīra taupīšanu, daudzas lietas iespējams saņemt elektroniskā formātā.</p> <p>Vecāks2: Ja kaut kas nedarbojas, tad jādara kaut kas cits.</p> <p>Jāpiedāvā dažādas iespējas, lai katrs var atrast tieši sev piemēroto.</p> <p>Visiem taču viens un tas pats neder. Dīvaini neizmanto tehnoloģiju piedāvātās iespējas. Ne vienmēr atrodas laiks parunāt ar audzinātājām, labprāt izmantotu tādās situācijās</p>			
--	--	---	--	--	--

		telefonisku vai elektronisku saziņu.			
Kā es vērtēju e-klases un facebook grupu izmantošanu komunikācijā?	e-klase būtu laba, atkristu papīru kaudzes , kas jāraksta ar roku un jāuzglabā. Ja vien būtu tehniskais nodrošinājums , nevis viens dators uz visu iestādi, kas paredzēts pedagogu lietošanai. Pagaidām neredzu jēgu e-klases ieviešanai. Facebook izmantošana, manuprāt, jāatstāj vecāku ziņā. Man iebildumu nav, bet organizēt to visu netaisos , jo tas būtu manā	Vecāks1: ikdienā sociālos tīklus nelietoju, bet labprāt izmantotu facebook vecāku grupu vai e-klasi organizatorisku jautājumu risināšanai un komunikācijai ar grupas pedagogiem un citiem vecākiem. Kā jau minēju iepriekš- tas atvieglotu manu ikdienu un saudzētu dabu. Vecāks2: Labprāt izmantotu e-klasi, ērti un droši. Būtu iespēja redzēt katra bērna	Tas ir sarežģīti, pirmsskolas laukā varētu arī iztikt bez šī komunikācijas veida. Tas ir milzīgs papildus darbs pedagogiem un arī man kā metodiķei. Tomēr atbalstu ideju par sociālo tīklu izmantošanu komunikācijā. Ja vecākus šis variants apmierina, tad lai darbojas un organizē. Tikai iepriekš lai rakstveidā vienojas, ka visi tam piekrīt.	Pedagogi: atkristu papīru kaudzes, kas jāraksta ar roku, dokumentu uzglabāšanas problēmas. Kamēr nav tehniskais nodrošinājums, neredzu jēgu. Brīvajā laikā ar šīm lietām nenodarbošos, vecāki var organizēt facebook slēgtās grupas. Vecāki: labprāt izmantotu e-klasi, tas atvieglotu ikdienu, saudzētu	

	brīvajā laikā, par cik nav tehniskā nodrošinājum a. Es aizsūtu informāciju uz e-pastu vecākiem , tas vai lasa ir pašu ziņā.	individuālo izaugsmi , atkristu problēma: a jūs man nepateicāt, es aizmirsu, utt. (izmanto ērto pozīciju: nezināšanu) Tas disciplinētu vecākus un ļautu nopietnāk uztvert šo izglītības posmu. Pedagogiem būtu iespēja kļūt uz klausītiem. Facebook nevēlētos izmantot , nešķiet piemēroti.			dabu, ļautu gūt ieskatu katra bērna individuālajā attīstībā. Disciplinētu vecākus, veidotu labāku izpratni par pirmsskolas posmu. Vadība: e-klase ir par sarežģītu, lieks darbs pedagogiem un vadībai, Facebook grupas, lai organizē vecāki.
Kādi ir galvenie šķēršļi?	Iegūt finansējumu tehnisko līdzekļu nodrošināšana i. Darbinieku apmācība , neviens jau nezina, kā	Vecāks1: trūkst iniciatīvas no pirmsskolas izglītības iestādes vadības puses. Es neesmu īpaši sabiedriska cilvēks,	Ne visiem darbiniekiem ir zināšanas darbā ar datoriem , turklāt šo datoru nemaz nav pietiekams skaits. Tas nozīmē, ka pedagogiem būtu	Tehniskais nodrošinājums un pasivitāte, zināšanu trūkums	Vecāki: iniciatīvas trūkums no vadības puses. Nevēlos, lai dati par manu bērnu kaut kur parādītos.

	jāstrādā ar e-klasi.	iniciatīvu šajā sakarā netaisos izrādīt un skriet pa priekšu vilcienam. Vecāks2: Nevēlos, lai publisko informāciju par manu bērnu, pat ja tā ir slēgtā grupa.	mājās pēc sava darba laika jāievada dati e-klasē. Neviena pirmsskolas izglītības iestāde Jūrmalā nelieto e-klasi, nav tāda rīkojuma no izglītības pārvaldes puses.		Vadība: pedagogiem būtu jāiegulda savs brīvais laiks pēc darba, ko neapmaksā. Nav rīkojuma no pārvaldes puses, neviena cita pilsētas pirmsskolas izglītības iestāde to nelieto.
Kāda ir mana atbildība bērna audzināšanas un izglītošanas procesā?	Mana atbildība ir bērnu dzīvība , to uzskatu par svarīgāko mūsu darbā. Pirmsskolas programmas apgūšana. Audzināšanas procesā- komunikācija ar citiem bērniem, pieaugušajiem, apkārtējās	Vecāks1: juridiski nekommentēšu, bet pamati tiek ielikti ģimenē. Vecāks2: Vecāks ir atbildīgs par pilnīgi visu! Ar atvešanu līdz bērnodārzam nebeidzas vecāka atbildība. Ir pašiem jāstrādā, jāsadarbojas ar audzinātājiem	Plānot darbu un pasākumus, sekot pedagogu darba kvalitātei un pienākumu pildīšanai, rūpēties, lai tiek ievēroti drošības pasākumi. Konsultēju pedagogus, palīdzu tiem sagatavot nepieciešamos materiālus, organizēju kursus,	Visas izprot savu atbildību par bērnu	Pedagogi: bērna dzīvība, pirmsskolas programmas apgūšana, socializācija ar citiem, iepazīstināšana ar globāliem jautājumiem, attieksmes veidošana. Vecāki: pamatus

	vides, pasaules saudzēšanas jautājumu aktualizēšana	un visam jāseko līdzī. Taču ne visi vecāki vēlas audzināt, izglītēt un ieguldīt laiku un zināšanas savos bērnos. Bēdīgi.	un pedagogu tālākizglītību . Tas viss tiek darīts, domājot par bērnu harmonisku attīstību.		ieliek ģimenē. Atbildība nebeidzas ar atvešanu uz dārziņu. Pašam ir jāstrādā ar savu bērnu. Vecāki atbild par visu, kas saistās ar bērnu. Vadība: drošība, speciālistu piesaiste, pedagogu tālākizglītība.
Kā es vērtēju izstrādāto izglītojošo materiālu pielietošanas iespējas?	Mierīgi vecāki=mierīgs bērns. Šo materiālu vajag izmantot sapulcēs. Materiāli labi, aktuāli, vērtēju pozitīvi. Varbūt pat lielo kopsapulci vecākiem	Vecāks1: materiāli skaidrā un saprotamā valodā, akcentējot uzmanību uz lietām, par ko ikdienā neaizdomājamies. Vecākiem, jaunajiem pedagogiem un	Materiāli ir aktuāli un noderīgi, derēs ne tikai vecākiem, bet arī pedagogiem. Tēmas ir aktuālas, prieks, ka beidzot, kāds aktualizējis jautājumu par vecāku atbildību izglītības procesā. Domāju, ka	Materiāli aktuāli un noderīgi, labprāt izmantotu, vērtēju pozitīvi.	Pedagogi: šos materiālus vajadzētu izmantot kādā vecāku kopsapulcē. Vecāki: akcentē uzmanību uz lietām, par ko ikdienā neaizdomājos, noderētu arī

	vajadzētu novadīt par šīm tēmām.	tiem, kas lieto „novecojušas” metodes, ļoti noderīgi materiāli ikdienas lietošanai. Vecāks2: Mazliet žēl, ka šādi materiāli nebija jau ātrāk izveidoti, kad pirmais bērns sāka iet dārziņā. Žetons audzinātājām, kas šādu darbu dara un palīdz man kā mammai kļūt vēl labākai. Man ļoti noderīgi šķiet.	zināšanas par normatīvajiem aktiem noderēs ne tikai vecākiem, bet arī pedagogiem. Materiāli tādi, kas aktuāli būs ilgi un pielietojumi jebkurā pirmsskolas izglītības iestādē.		tiem, kas lieto „novecojušas” metodes, žēl, ka agrāk tādu materiālu nebija. Vadība: beidzot kāds aktualizējis vecāku atbildības tēmu. Lietojami jebkurā pirmsskolas izglītības iestādē. Zināšanas par normatīvajiem aktiem noderēs arī pedagogiem.
Kādas tēmas izvēlētos iekļaut turpmākajos materiālos?	Labprāt redzētu pedagogu materiālu papildinājumu, par tēmām, piemēram, kā strādāt ar hiperaktīviem bērniem vai kā	Vecāks1: grūti pateikt, arī par šīm tēmām nebiju aizdomājusies. Līdz ar to, kamēr nepasaka, ka to vajadzētu zināt, nemaz	Domāju, ka vērtīgi būtu papildināt tēmu: darbojies kopā ar bērnu, veidojot materiālus atbilstoši vecumposmam.		Pedagogi: materiāli pedagogiem-kā strādāt ar hiperaktīvajiem bērniem, kā strādāt ar cittauniešiem. Vecāki: vēl

	strādāt arcittautiešiem (kas latviski nekomunicē un kuru valodu nezinām)	neaizdomājos par to. Vecāks2: Domāju, ka jauki būtu dažādas idejas apkopot, kā var mājās ar bērnu darboties, kur aiziet, ko izmēģināt. Bet to vajadzētu arī vecākiem darīt, apmainīties ar savu pieredzi.	Interesanti būtu arī tematiskie materiāli, piemēram, Ziemassvētkiem vai rudenim veltīti, pavasara darbiem.		idejas, kā darboties ar bērniem mājās, kur aiziet, ko izmēģināt. Jāiesaista vecāki materiālu veidošanā, lai apmainītos ar savu pieredzi.
--	--	---	---	--	--

Analizējot un interpretējot fokusgrupas diskusijā iegūtos datus, autore norāda, ka visas dalībnieku grupas sadarbību realizē caur vecāku sapulcēm un tematiskajiem svētkiem. Protams, katras grupas uzdevumi ir nedaudz atšķirīgi, tomēr Ziemassvētki nebūtu skaisti bez eglītes un izrotātas zāles, bērniem, kas iemācījušies jaukas dziesmiņas un dzejoļus. Tāpat arī mazā aktrise, kam piešķirta pārslīņas loma, varētu bezgala skaisti virpuļot dejā, bet, ja viņai nebūtu skaistās baltās kleitas, tad noskaņa bērnam vairs nebūtu. Līdz ar to vienlīdz nozīmīgas ir visas pozīcijas, katra ieguldījums ir svarīgs. Autore norāda, ka tematiskie svētki ir lielisks un visai ierasts veids, kā vecākiem sniegt savu ieguldījumu svētku plānošanā un organizēšanā. Kā varēja novērot fokusgrupas diskusijā, svētki ir arī lielisks veids, kā vecākiem sniegt atgriezenisko saikni skolotājām. Pasakot paldies skolotājām ar savu „mums ir patiešām ļoti skaisti svētki bērniem” vai „jānovērtē un jāciena tas milzīgais darbs, ko ikdienā paveic audzinātāja”, tas sniedz lielu stimulu un ieguldījumu pozitīva mikroklimata veidošanā. Jāatzīmē arī vadības uzslava „mūsu dārziņā strādā ļoti jaukas un radošas skolotājas”, kas liek justies novērtētam kolektīvā.

Darba autore pētījuma teorētiskajā daļā ir izvirzījusi vairākus kritērijus kas liecina par atbildīgu vecāku rīcību. Svētku un sapulču apmeklēšana, tērpu gatavošana

bērniem, pozitīva novērtējuma un atgriezeniskās saites sniegšana, pēc autores domām atbilst vairākiem izvirzītajiem kritērijiem- cieņas izrādīšana pret pedagoga darbu, atbildība pret uzticētajiem pienākumiem, atgriezeniskās saites sniegšana, piedalīšanās pirmsskolas izglītības iestādes svētku un sapulču apmeklēšana, iniciatīvas izrādīšana, iesaistīties izglītības procesā.

Tāpat arī visas grupas norāda, ka ikdienā izmanto konsultāciju sniegšanu vai saņemšanu, arī tas liecina par atbildīgu rīcību- intereses izrādīšanu par sava bērna sasniegumiem.

Vecāku grupas atbildēs vērojama arī citu kritēriju izpilde- pasaka paldies, izsaka savu novērtējumu, palīdz sarūpēt nepieciešamās lietas, nodrošina ar nepieciešamo apģērbu un apaviem, strādāšana ar savu bērnu, radošo darbiņu paņemšana mājās, pārrunāšana ar bērnu, kā tas veikt, kas izdevies un kas nē.

Autore pozitīvi vērtē vecāku viedokli, ka vecāki ir skolotāja labā roka, kas veiksmīgas sadarbības aspektā ir ļoti svarīga vecāku nostāja.

Skolotāju atbildēs vērojama koleģialitātes izjūta: sniedz datus studējošajiem kolēģiem, vecāku viedokļa apkopošana, ekskursiju plānošana un organizēšana.

Vadības sadarbības aspekts nedaudz atšķiras, jo sadarbība veidojas arī ar izglītības pārvaldi un pilsētas domi, Eiropas Savienības struktūrfondu, kas, protams, ietekmē arī bērnus un vecākus.

Kā galvenos šķēršļus sadarbībai, fokusgrupas diskusijas dalībnieki min laika trūkumu, kūtrumu un pasivitāti, kā arī neefektīvu komunikāciju. Pēc autores domām veiksmīgas sadarbības, kas iekļauj arī atbildīgu vecāku rīcību, pamatā ir kvalitatīva un jēgpilna komunikācija. Līdz ar to autorei rodas secinājums, ka pilnveidojot komunikāciju, padarot to ērtu visiem grupas vecākiem, pilnveidosies arī sadarbība.

Gan vecāki, gan skolotāja kā šķērslis sadarbībai norāda neaktīvu vadītāju, tomēr norāda, ka ir arī citi aspekti, kāpēc sadarbība neveidojas veiksmīga.

Skolotāja norāda, ka šķērslis ir sliktas koleģiālās attiecības, kam autore arī piekrīt. Slikts mikroklimats darbavietā neveicina sadarbību. To pašu autore arī akcentē uz jebkuru citu vidi, norādot, ka pozitīva vide ir vēl viens priekšnosacījums veiksmīgai sadarbībai.

Vecāki norāda, ka sadarbībai traucē vadības pārāk lielā iejaukšanās pedagogu un vecāku komunikācijā, kā arī nekorektais izteikšanās stils. Autore uzskata, ka diplomātiskumam un taktiskumam vajadzētu būt jebkuras komunikācijas pamatā. Cieņas izrādīšana pret citiem cilvēkiem (ne tikai skolotājiem, bet arī viņiem),

pieklājīga izteiksmes forma pētījuma teorētiskajā daļā izvirzīta kā kritēriji atbildīgai rīcībai. Autore norāda, ka šie kritēriji attiecināmi gan uz vecākiem, gan iestādes darbiniekiem.

Vecāki uzskata, ka šķēršļu sadarbībai ir daudz- gan sadzīviskas problēmas, ko atnes līdz uz pirmsskolas izglītības iestādi, gan atšķirīga vērtību sistēma, deformētais ģimenes modelis, pārslodze darbā, pozitīvo emociju trūkums ikdienā un arī elementārs zināšanu trūkums. Autore piekrīt, ka šķēršļu ir daudz, tomēr akcentē sadarbības nozīmi un svarīgumu izglītības procesā.

Vadība kā galvenos šķēršļus min nepietiekamu finansējumu un spiedienu no savas vadības puses.

Visas fokusgrupas dalībnieku grupas vienbalsīgi atzīst, ka jaunas sadarbības formas jāmeklē, jo ar esošajām gluži vienkārši nepietiek. Tāpat arī visas iesaistītās puses piekrīt, ka risinājumam jāmeklē kāda mūsdienīgāka sadarbības forma kā ziņojumu dēlis vai vecāku sapulce.

Skolotāja norāda, ka jāmeklē kas jauns, lai ieinteresētu vecākus iesaistīties un sadarboties ar pirmsskolas izglītības iestādi.

Vecāki norāda, ka muļķīgi būtu ignorēt zinātnes attīstību un moderno tehnoloģiju risinājumus, kas pieejami. Pēc viņu domām e-vides izmantošana atvieglotu komunikāciju, saziņu padarītu ērtāku, kā arī saudzētu dabu, ietaupot sarūkošos resursus. Autore norāda, ka tas arī iezīmē vienu no izvirzītajiem kritērijiem- saudzīgu attieksmi pret vidi, kas ietver arī resursu taupīšanu.

Vadības grupa norāda, ka meklējot jaunas un efektīvas sadarbības formas, kritiski jāizvērtē piedāvājums, lai izvēlētos tiešām efektīvu un kvalitatīvu sadarbības formu, kas nebūtu formāla. Autore piekrīt, ka formālām sadarbības formām nav jēga, tomēr uzskata, ka neizmēģinot neko jaunu, bet visu tikai kritiski vērtējot, situācija nemainīsies. Sadarbība tomēr ir aktīva darbība, nevis vērošana.

Jautājumā par skolvadības sistēmas „E klase” un Facebook vecāku grupas ieviešanu lietošanā, kopīgs viedoklis visām grupām neradās. Taču šis jautājums tika aktualizēts fokusgrupas diskusijas laikā.

Skolotāji, līdzīgi kā darba autore, saskata vairākus būtiskus ieguvumus skolvadības sistēmas „E klase” ieviešanā- atkristu vesela kaudze papīru, kas jāraksta ar roku un jāuzglabā 5 gadi. Taču kā šķērslis norāda neesošo tehnisko nodrošinājumu, kā arī neprasmī strādāt ar šo sistēmu, daudziem trūkstot arī elementāru iemaņu darbā ar datoru. Savukārt Facebook vecāku grupu ieviešanu un uzturēšanu norāda, kā

vecāku iniciatīvas lauku. Kā pamatojumu norādot neesošo tehnisko nodrošinājumu, līdz ar to darba laikā šo pienākumu nevarētu pildīt.

Vecāki norāda, ka labprāt lietotu skolvadības sistēmu „E klasi”, jo tas būtiski atvieglotu viņu ikdienu, saudzētu dabu, sniegtu ieskatu bērna attīstības dinamikā. Turklāt, kā norāda vecāki, tas viņu disciplinētu, jo atkristu tik ērtā nezināšanas pozīcija. Tāpat vecāki norāda, ka tas ļautu vecākiem kopumā gūt skaidrāku un nopietnāku priekšstatu par pirmsskolas izglītības pakāpes svarīgumu bērna attīstībā. Kā šķērslī šīs sistēmas ieviešanā vecāki norāda vadības kūtrumu un iniciatīvas trūkumu.

Autore norāda, ka šis aspekts ir nozīmīgs, jo stiprinātu vecāku atbildību pirmsskolas izglītības iestādē. Izprotot, cik svarīgs un daudzpusīgs ir šis izglītības posms, cik strauji attīstās bērni un cik daudz šajā pirmsskolas posmā bērniem var sniegt, vecāki būtu daudz atbildīgāki un atvērtāki sadarbībai.

Vecāki norāda, ka, lai arī ikdienā nelieto sociālos tīklus, labprāt lietotu tos vecāku grupas nolūkos, lai saņemtu nepieciešamo informāciju. Bažas gan rada datu drošības jautājums, kā arī šaubas par informācijas diskrētumu.

Vadība uzskata, ka skolvadības sistēma „E klase” ir par sarežģītu pirmsskolas izglītības iestādēm, turklāt radītu papildus pienākumus skolotājiem un arī viņai pašai. Turklāt nevienā pilsētas pirmsskolas izglītības iestādē nelietojot šo sistēmu. Neesot arī saņemts rīkojums vai aicinājums no izglītības pārvaldes puses ieviest savā darbībā šo sistēmu.

Savukārt Facebook vecāku grupas risinājums šķiet piemērots, ja vien visi vecāki tam piekrīt un ir gatavi paši darboties. Pēc vadības grupas domām tas ir lielisks veids, kā vecākiem iesaistīties izglītības procesā.

Autore uzskata, ka pamatojums, ka citas pilsētas pirmsskolas izglītības iestādes nelieto skolvadības sistēmu „E klase”, neiztur kritiku. Autore akcentē, tieši tā varētu būt iestādes novitāte sadarbības jomā ar vecākiem- būt pirmajiem pilsētā, kas ievieš pirmsskolas izglītības iestādē skolvadības sistēmu „E klase”.

Pēc skolvadības sistēmas „E klase” sniegtās informācijas 18% pirmsskolas izglītības iestāžu jau to ir ieviesušas, un ar katru mēnesi šim skaitam ir tendence pieaugt. Autore norāda, ka tas ir tikai laika jautājums, kad tā būs obligāta prasība visās pirmsskolas izglītības iestādēs.

Atbildot uz jautājumu par savu atbildību bērna izglītošanas un audzināšanas procesā, visas fokusgrupas diskusijas dalībnieku grupas saskata savu atbildību, tomēr tā ir atšķirīgā izpausmē.

Skolotāja norāda, ka galvenā atbildība ir par bērna dzīvību un drošību, tas ir svarīgākais uzdevums. Autore norāda, ka drošības aspekts skatāms saistībā ar atbildības kritērijiem. Turklāt tas, cik lielā mērā skolotājs var nodrošināt bērnu drošību, ir tieši atkarīgs no vecāku godprātīgas un atbildīgas attieksmes. Sniegt informāciju par sava bērna veselības stāvokli, nevest uz pirmsskolas izglītības iestādi slimu bērnu, atklāt bērna uzvedības un rakstura īpatnības, kas ir tieši saistītas ar bērna drošību, veselību. Turklāt jāatceras, ka rīkojoties bezatbildīgi, riskam tiek pakļauts nevis viens bērns, bet arī pārējie, kā arī iestādes darbinieki.

Skolotāja norāda, ka viņas atbildības lokā ir arī pirmsskolas programmas apgūšana, socializācijas jautājumi, priekšstatu veidošana, iepazīstināšana arī ar globāliem jautājumiem par vidi un pasauli kopumā.

Vecāki norāda, ka viņu atbildība skar gan pamatu ielikšanu ģimenē, bet arī kopumā visu, kas saistīts ar bērnu-dzīvību, drošību, izglītību un audzināšanu. Vecāki fokusgrupas diskusijā norāda, ka vecāku atbildība nebeidzas ar bērna atvešanu un pirmsskolas izglītības iestādi. Jāstrādā ir arī pašiem un jāiegulda savos bērnos. Tomēr, kā paši arī atzīmē, ne visi to vēlas.

Autore piekrīt vecāku viedoklim, ko tiesiski pamato arī normatīvie akti, kas paredz vecāku atbildību par savu bērnu, tajā skaitā arī izglītību un audzināšanu.

Vadība savu atbildību saista ar bērnu drošību kvalificētu speciālistu piesaisti izglītības un audzināšanas procesā, pedagogu tālākizglītību.

Fokusgrupas diskusijas dalībnieku viedoklis par autores izstrādātajiem materiāliem ir diezgan vienots- materiāli aktuāli un noderīgi, labprāt izmantos un pielietos.

Skolotāja norāda, ka materiālus vajadzētu izmantot vecāku sapulcēs, kā arī ierosina novadīt vecāku kopsapulci, kurā iepazīstināt vecākus ar autores izstrādātajiem materiāliem. Skolotāja norāda, ka labprāt redzētu šo materiālu papildinājumu par pedagogiem aktuālām tēmām, piemēram, kā strādāt ar hiperaktīviem bērniem vai arī aktualizējoties bēgļu jautājumam, kā strādāt ar cittautiešiem, ar kuriem mēs nevaram sazināties.

Vecāki norāda, ka jau šie izstrādātie materiāli liek aizdomāties par lietām, ko it kā vajadzētu zināt, tomēr ikdienā nemaz neaizdomājoties. Kā arī izsaka nožēlu, ka

šāda veida materiāli nav izstrādāti jau iepriekš, jo tad iespējams adaptācijas process būtu bijis krietni vienkāršāks un daudzas lietas saprotamākas. Vecāki atzinīgi novērtē izstrādātos atbildības kritērijus, kas daudz skaidrāk ļauj izprast, kā ar ikdienišķām darbībām var iesaistīties izglītošanas un audzināšanas procesā pirmsskolas izglītības iestādē. Tāpat vecāki norāda, ka materiāli jaunajiem vecākiem un pedagogiem būšot ļoti noderīgi. Kā nākamos materiālus labprāt redzētu kādus praktiskos materiālus kā darboties ar bērnu mājās, kur aiziet, ko apskatīt. Kā ierosinājums tika izteikts, iesaistīt vecākus šo materiālu izstrādē.

Autore norāda, ka iesaistot vecākus šādu materiālu izstrādē, tiktu iegūta un apkopota daudz dažādāka pieredze, kā arī aptverts daudz plašāks materiālu klāsts. Tāpat arī autore akcentē, ka tas motivētu vecākus aktīvāk iesaistīties pirmsskolas izglītības darbībā, kā arī ļautu novērtēt gan savas pieredzes vērtību, gan arī pedagoga darbu.

Vadība izsaka pozitīvu novērtējumu, aktualizējot vecāku atbildības jautājumu izglītības procesā. Autore norāda, ka vecākiem aktīvāk iesaistoties izglītības procesā pirmsskolas izglītības iestādē, šī pieredze tiktu pārnesta arī uz nākamajām izglītības pakāpēm.

Atbildot uz maģistra darbā izvirzītajiem jautājumiem, autore norāda, ka, lai pilnveidotu vecāku un pedagogu sadarbību pirmsskolas izglītības iestādē un stiprinātu vecāku atbildību izglītības procesā rekomendējams:

- 1) Nodrošināt kvalitatīvu un ērtu komunikāciju- saglabājot esošās sadarbības formas, to papildināt ar skolvadības sistēmu „E klase”, organizēt slēgtās vecāku grupas sociālajos tīklos, piemēram, Facebook.
- 2) Komunikācijā būt korektiem un diplomātiskiem;
- 3) Nodrošināt sadarbības partneru līdzvērtības principu, izglītojot par nepieciešamajām jomām, arī ikdienišķām norisēm (piemēram, dienas ritma skaidrojums ieteikumi adaptācijas periodam, u.c.);
- 4) Izskaidrot vecākiem sadarbības dažādos aspektus un iespējas, akcentējot vecāku atbildību bērna izglītošanā un audzināšanā (atbildības kritēriju skaidrojums);
- 5) Sniegt atgriezenisko saikni: pedagogi vecākiem un vecāki pedagogiem (piemēram, paldies par skaistajiem tērpiem, paldies par brīnišķīgajiem svētkiem, utt.)

- 6) Nodrošināt pasākumu regularitāti- atbildīgi jārīkojas katru dienu, nevis vienu reizi mēnesī (svarīgi ir katru dienu sveicināties, aizvērt vārtiņu, pateikt paldies, utt.)
- 7) Nodrošināt regularitātes principu vecāku izglītošanā, papildinot un dažādojot izglītojošo materiālu klāstu, atbilstoši nepieciešamībai. Materiālu izstrādē iesaistot vecākus.

SECINĀJUMI

Apkopojot pētījumā iegūto informāciju analizējot datus, var secināt, ka:

- 1) Sadarbības process ir organizēta un mērķtiecīga darbība, kurā īpaša nozīme ir tam, lai visi procesa dalībnieki būtu līdzvērtīgi un līdzatbildīgi par procesa norisi.
- 2) Svarīgi ir atrast piemērotas sadarbības formas, kas būtu piemērotas un ērtas lietošanā visiem tās dalībniekiem. Tas nodrošinātu pilnvērtīgu komunikāciju, atgriezenisko saikni un uzlabotu sadarbību.
- 3) Atbildības izjūtas izpratne ir tieši atkarīga no indivīda izpratnes līmeņa. Līdz ar to, lai stiprinātu vecāku atbildības izjūtu par savu lomu bērna audzināšanā un izglītošanā, svarīgi ir pilnveidot viņu zināšanas.
- 4) Normatīvie akti nosaka vecāku un pedagogu atbildības jomas, kā arī paredz sadarbību šo divu grupu starpā. Tomēr pedagogu pienākums būtu izskaidrot šo tiesisko aspektu vienkāršā un saprotamā formā. Atgādinot, ka gan pedagogi, gan vecāki pārstāv bērna intereses un ka normatīvie akti ir izstrādāti, lai palīdzētu, nevis sodītu.
- 5) Atbildības izjūtas apgūšanas galvenā forma ir demonstrējums- vecāku, pedagogu, sabiedrības kopumā. Bez vecāku atbalsta, vienotības prasībās un uzvedībā daudzas lietas izdarīt ir sarežģīti. Nozīmīgas ir tieši ikdienišķas darbības un lietas, par ko bieži nemaz neaizdomājamies. Tomēr tieši veicamo darbību regularitāte ir panākumu atslēga. Piemēram, katru dienu pārliecinoties, ka pirmsskolas izglītības vārtnus atnākot un aizejot pēc sevis aizveram.
- 6) Pedagogiem ir vairāk jāveic izglītojošais darbs ar vecākiem, stāstot kāpēc un kādu informāciju par bērnu ir svarīgi norādīt pedagogam, jo bieži vecāki to neuzskata par nozīmīgu. Pedagogi daudzas lietas iedala kategorijā „to jau visi zina”, nerēķinoties, ka pirmsskolas pedagoģija tomēr ir zinātne un ne visi ir šīs jomas speciālisti. Par to arī liecina anketu dati, ka 71% vecāku nav skaidrs, kā varētu sadarboties ar pirmsskolas izglītības iestādi.

- 7) Nozīmīgi ir nodrošināt sadarbību dažādos aspektos: vecāks-pedagogs, vecāks-bērns, vecāks-vecāks, vecāks-iestādes vadība, tas dažādo sadarbības pieredzi un ļauj aptvert daudz plašāku pieredzes apmaiņu.
- 8) Pirmsskolas izglītības iestāde varētu veikt mūžizglītības centra funkciju, sniedzot konsultācijas, organizējot seminārus, pilnveidojot vecāku zināšanas un prasmes. Interese no vecāku puses par izglītošanās iespējām ir liela, atliek vienīgi izvēlēties atbilstošu formu, kā mācīties.
- 9) Izmantojot mūsdienu tehnoloģijas piedāvājumus (e-klase, sociālie tīkli, u.c.), iespējams, ātri un efektīvi atvieglot vecāku un pedagogu ikdienu. Facebook vecāku grupas veidošana neprasa nekādas finansiālas izmaksas, tomēr tās piedāvātās iespējas ir ierobežotas. Skolvadības sistēmas „E klase” lietošana ir sarežģītākā, taču piedāvātās iespējas ir plašas, paredz iespēju sekot bērna individuālajai attīstībai, kas ir nozīmīgi domājot par pēctecību ar nākamo izglītības pakāpi.
- 10) Analizējot fokusgrupas diskusijā iegūtos datus, kā galvenos šķēršļus sadarbībai dalībnieki min laika trūkumu, pasivitāti, zināšanu trūkumu un nepilnvērtīgu komunikāciju. Tomēr visas grupas norāda, ka jaunas sadarbības formas ir nepieciešamas, izmantojot saziņai mūsdienīgas komunikācijas iespējas. Tomēr nav vienota uzskata, vai piemērotākais risinājums būtu skolvadības sistēmas „E klase” vai facebook vecāku grupas izmantošana.

Darba autore norāda, ka sasniegti visi izvirzītie uzdevumi. Pētot pedagoģisko un psiholoģisko literatūru, kā arī normatīvos aktus, analizēta sadarbības un atbildības jēdziena būtība, izvirzīti kritēriji atbildīgai vecāku rīcībai, kas īstenojami ikdienā. Izstrādātais sadarbības modelis izvērtēts fokusgrupas diskusijā, iesaistoties trīs dažādām sadarbībā iesaistītajām grupām: vecāki, pedagogi, izglītības iestādes vadība. Lai arī šobrīd nav vienota uzskata, kuru e-vides piedāvāto komunikāciju izmantot, tomēr šis jautājums ir aktualizēts.

Izstrādātie izglītojošie materiāli novērtēti kā aktuāli, kvalitatīvi un nozīmīgi. To pielietojšanas iespējas saskata visas iesaistītās grupas un norāda, ka tie aktuāli jebkurā pirmsskolas izglītības iestādē un lietojami ikdienā.

Pētījuma laikā atbildēts uz izvirzītajiem pētījuma jautājumiem „Kā iespējams pilnveidot vecāku un pedagogu sadarbību pirmsskolā?” un „Kā iespējams stiprināt vecāku atbildību pirmsskolas izglītības iestādē?”.

Fokusgrupas diskusijā apkopotas arī idejas tālākai pētniecībai un darbībai. Darba autore plāno, sadarbojoties ar vecākiem un pirmsskolas izglītības iestādes pedagogiem, papildināt izglītojošo materiālu klāstu. Pēc darba aizstāvēšanas plānots novadīt pirmsskolas izglītības iestādes pedagogiem semināru, lai iepazīstinātu ar iegūtajiem rezultātiem un izstrādāto sadarbības modeli. Tāpat plānots turpināt sadarbību ar grupas vecākiem, iesākumā kā savstarpējās komunikācijas papildinājumu, izveidojot facebook slēgto vecāku grupu. Plānots turpināt izglītojošo darbu ar vecākiem, organizējot seminārus, izmantojot grupas e-saraksti, sniedzot individuālas konsultācijas.

LITERATŪRAS SARAKSTS

1. J.Aivars, V.Aršavskis, G.Breslavs u.c., *Psiholoģijas vārdnīca*, Rīga, G.Breslava redakcija, 1999. 157 lpp.
2. Sast. I. Beļickis, D. Blūma, T. Koķe, D. Markus, V. Skujiņa (vad.), *Pedagoģijas terminu skaidrojošā vārdnīca*; Rīga, Zvaigzne ABC, 2000, 248 lpp.
3. Baldiņš A., Raževa A. *Skolas un ģimenes sadarbība*, Rīga, Pētergailis, 2001. 81 lpp.
4. Kaņepējas R. red., *Es gribu iet skolā*. Rīga: Puse Plus, 2003, 191 lpp.
5. Terminu skaidrojums
http://visc.gov.lv/vispizglitiba/saturs/dokumenti/metmat/termini_standartos.pdf
f skat. 26.06.2015. publicēts 2008.g 2.septembris
6. Montesori M., *Ievads Montesori pedagoģijā. Bērns mēs tev palīdzēsīm*. Rīga: Izglītība, 1995. 325 lpp.
7. Špona A., *Audzinašanas process teorijā un praksē*. Rīga: RaKa, 2004. 190 lpp.
8. Реан А. А., Бовдовская Н. В., Розум С. И. Психология и педагогика. СПб.: Питер, 2008, 432 lpp
9. Myers D.G. *Exploring social psychology. Second edition.* A Division of the McGraw-Hill Companies, USA, 2001, 440 lpp
10. Fulans, M. *Pārmaiņu spēki. Izglītības reformu virzieni*. Rīga: Zvaigzne ABC, 1999, 166 lpp
11. Cooperation, <http://www.sociologyguide.com/basic-concepts/Cooperation.php> skatīts 26.10.2015.
12. Katlips S.M., Senters A.H., Brūms G.M. *Sabiedriskās attiecības*; no angļu val.tulk. Maija Cīrule. Rīga: Avots, 2002. 763 lpp.
13. Grover V., Davenport T. H. *General perspectives on knowledge management: Fostering a research agenda*. Journal of Management Information Systems, Nr. 18(1), 2001, 5–21 lpp.
14. Braše L. Ģimenes loma skolēnu socializācijā, Rīga, Izdevniecība Raka, 2010. 133 lpp.

15. Dweck, *Successful Transition to Kindergarten: The Role of Teachers & Parents*
http://www.earlychildhoodnews.com/earlychildhood/article_view.aspx?ArticleID=477 skatīts 26.10.2015
16. Svence G. *Pozitīvā psiholoģija*. Zvaigzne ABC, 2009, 215lpp.
17. Крейг Г. *Психология развития*. СанктПетербург, 2000, 987.lpp
18. Ķinēna, *The Essence of the Concept of Responsibility*
<http://journals.ru.lv/index.php/SIE/article/view/515> skat. 07.11.2015skat. 7.11.2015., publicēts 2012.g 4.februāris
19. Broks A. *Izglītības sistemoloģija*. RaKa., 2000,175.lpp.
20. Fromm E. *The Art of Loving*. – Perrenial, Highlighting edition, 1989, 130.lpp
21. Viktor E. Frankl Quotes.
http://www.brainyquote.com/quotes/authors/v/viktor_e_frankl.html skat. 07.11.2015. skat. 07.11.2015. publicēts: 2014.g 9.jūlijs
22. Vorobjovs A. *Psiholoģijas pamati*. Mācību Apgāds, 1996, 323.lpp
23. Kūle M., Kūlis R. (1998). *Filosofija*. Zvaigzne ABC, 1998, 656.lpp
24. Klauža A., Kozaka Dz., Pagraba E., Smirnova I., Veispale K., *Skolas un ģimenes sadarbība* http://visc.gov.lv/audzinasa/metmat/audz_vjic_rik55.pdf skatīts: 08.11.2015. publicēts 2008.gada 7.novembrī
25. Bērna tiesības un pienākumi
http://www.bti.gov.lv/lat/tiesibas_un_pienakumi/berna_tiesibas_un_pienakumi/?doc=13 skat. 09.11.2015. publicēts: 2007. 27.oktobris
26. ANO Bērnu tiesību konvencija <http://likumi.lv/ta/id/270592-bernu-tiesibu-konvencija> skat.09.11.2015. publicēts 1990. gada 2. septembrī
27. Izglītības likums <http://likumi.lv/doc.php?id=50759> skat.09.11.2015 publicēts 1998.gada 29.oktobrī.
28. Civillikums <http://likumi.lv/doc.php?id=225418> skat. 09.11.2015 publicēts: 2002.12.decembrī
29. Bāriņtiesu likums <http://likumi.lv/doc.php?id=139369> skat.10.11.2015 publicēts: 2006.gada 7.jūlijā
30. Par pašvaldībām <http://likumi.lv/doc.php?id=57255> skat.11.11.2015 publicēts: 1994.gada 24.maijā

31. Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likums <http://likumi.lv/doc.php?id=68488> skat.11.11.2015 Publicēts: Rīgā 2002.gada 19.novembrī
32. Satversme <http://likumi.lv/doc.php?id=57980> skat. 11.11.2015. publicēts: 1922. gada 15. februārī
33. MK noteikumi Nr.533 „Noteikumi par valsts pirmsskolas izglītības vadlīnijām”<http://likumi.lv/doc.php?id=250854> skat. 15.11.2015. publicēts: 2012.31.jūlijs
34. E klases videokonference <https://www.e-klase.lv/lv/lapa/konferences-video/e-klases-lietosanas-specifika-un-iespejas-pirmsskolas-un-sakumskolas-vecuma-grupas/> skat.03.11.2015
35. V.Batņa, *Pasaule smiltīs: smilšu spēles terapija*, Rīga, Raka, 2011., 291.lpp.
36. Coardboard Box Sensory BIn, <http://happyhooligans.ca/small-world-in-a-cardboard-box> skat.13.12.2015
37. Smilšu terapijas kaste, <http://www.sandtherapy.lv/lv/kaste/> skat. 13.12.2015.
38. I.Birkops. *Mūzikas terapija depresijas ārstēšanai*, SIA „Lietus ceļš”, 2011, 86lpp.
39. Ž.Piažē, *Bērna intelektuālā attīstība*, Pētergailis, Rīga, 2002. 318 lpp.
40. Kestutis Isakas, *Arvien vairāk bērnu cieš no redzes traucējumiem*, <http://medicine.lv/raksti/arvien-vairak-bernu-cies-no-redzes-traucejumiem> skat. 14.12.2015. publicēts 2012.g 2.janvāris
41. K.Baumane, *Redze un brilles*, Rīga, nacionālais medicīnas apgāds, 2002., 119.lpp
42. *Signs of Hiearing Loss*, <http://www.betterhearing.org/hearingpedia/signs-hearing-loss> Skat.14.12.2015
43. *Symptoms of Hiearing Loss*, <http://www.hearingloss.org/content/symptoms-hearing-loss> skat.14.12.2015.
44. Maksimova A., *Valodas traucējumu atpazīšana*, <http://www.iic.lv/wp-content/uploads/2015/06/valodas-traucejumu-atpazisana.pdf> skat. 14.12.2015. publicēts 2015.g 20.jūnijs
45. Tūbele S., Landra T., Šūmane I., Burčaka M., Laganovska E., *Metodiskais materiāls pedagogiem darbam ar izglītojamiem ar jauktiem atīsitības traucējumiem* <http://www.iic.lv/wp-content/uploads/2015/06/Jaukti-attistibas-traucejumi.pdf> skat. 14.12.2015. publicēts: 2013.g, Rīga, VISC

46. Šteinberga A., *Kā labāk izprast un palīdzēt bērniem ar autiskā spektra traucējumiem*, <http://www.autisms.lv/index.php/lv/raksti/15-ka-labak-izprast-un-palidzet-berniem-ar-autiska-spektra-traucejumiem> skat.15.12.2015. publicēts: 03 Decembris 2011
47. *Kas ir Aspergera sindroms*, <http://www.autisms.lv/index.php/lv/asperger/11-kas-ir-aspergera-sindroms> skat.15.12.2015. publicēts: 03 Decembris 2011
48. BoulbjijsDž., *Drošais pamats: vecāku un bērnu savstarpējā pieķeršanās-cilvēka veselīgas attīstības priekšnoteikums*, Rīga, Rasa ABC, 1998, 198lpp.
49. Darba likums, <http://likumi.lv/doc.php?id=26019#p135> skat.27.12.2015 publicēts: Rīgā 2001.gada 6.jūlijā
50. Sorokina A., *Kāpēc bērnam svarīgi gulēt diendusu*, <http://www.maminuklubs.lv/pirmsskola/kapec-bernam-svarigi-gulet-diendusu-110811/> skat.26.12.2015. Publicēts: n.d.
51. Ministru kabineta noteikumi Nr.890, <http://likumi.lv/doc.php?id=260057> skat.26.12.2015 publicēts: Rīgā 2013.gada 17.septembrī
52. Enģele I. *Pētniecības terminu skaidrojošā vārdnīca*. Rīga: Izdevniecība, 2011, RaKa, 74.lpp
53. Mārtinsone K. *Ievads pētniecībā: stratēģijas, dizaini, metodes*. Rīga: Izdevniecība RaKa. 2011, 284 lpp
54. *Easy Backyard Water Wall*, <http://kidsactivitiesblog.com/57517/easy-backyard-water-wall> skat.27.12.2016.
55. *Fine Motor activities for Babies and Toddlers* <http://happyhooligans.ca/fine-motor-activities/> skat. 27.12.2015
56. *Fine Motor Activities*, <http://happyhooligans.ca/fine-motor-activities/> skat. 27.12.2015
57. *Kinetic Sand Play Ideas*, <http://kidsactivitiesblog.com/59711/12-kinetic-sand-play-ideas> skat. 27.12.2015
58. *Pic Monkey Collage*, <http://happyhooligans.ca/wp-content/uploads/2013/02/PicMonkey-Collage-19-48-12.jpg> skat. 27.12.2015
59. *Bugs Sensory bin Filling and Dumping*, <http://littlebinsforlittlehands.com/wp-content/uploads/2014/03/bugs-sensory-bin-filling-and-dumping.jpg> skat. 27.12.2015

60. *Things to Do Together*, <http://www.playideas.com/13-things-to-do-together-after-the-big-kids-go-back-to-school/> skat. 27.12.2015
61. *Puzzle Activities* <http://www.playideas.com/puzzle-activities/> Skat. 27.12.2015
62. *Puzzle Activities* <http://www.playideas.com/puzzle-activities1/> skat. 27.12.2015.
63. *Outdoor Art Projects* <http://www.playideas.com/15-outdoor-art-projects-kids/> skat. 27.12.2015
64. *Fun Fine Motor Activities* ,<http://www.playideas.com/15-fun-fine-motor-activities/> skat. 27.12.2015
65. *Fun Fine Motor Activities* <http://www.playideas.com/15-fun-fine-motor-activities1/> skat. 27.12.2015.
66. *Activities for Sensory Play* <http://www.playideas.com/18-activities-for-sensory-play/> skat. 27.12.2015
67. *Fall Sensory Bin Play Ideas*, <http://www.playideas.com/25-fall-sensory-bin-play-ideas/> skat. 27.12.2015

1. PIELIKUMS *Anketa vecākiem1*

Labdien! Mani sauc Ieva Vēvere, esmu Latvijas Universitātes studente, sava maģistra darba „Vecāku un pedagogu sadarbības pilnveide pirmsskolas izglītības iestādē” ietvaros veicu pētījumu.

Vēlos noskaidrot vecāku viedokli par, Jūsaprāt, ērtāko un efektīvāko komunikācijas veidu starp vecākiem un pedagogiem. Anketas aizpildīšana ir anonīma un aizņems aptuveni 5 minūtes laika.

Paldies par sadarbību!

Dzimums

sieviete	☐
Vīrietis	☐

Vecums

1.Lūdzu sarindojiet secībā no 1 līdz 4 (kur 1 ir vispiemērotākais, ērtākais un 4 vismazāk piemērotais) informācijas saņemšanas/nodošanas veidus:

- 1) vecāku sapulce
- 2) ziņojumu dēlis
- 3) interneta resursi (e-pasts, sociālie tīkli: slēgtās vecāku grupas, skype)
- 4) mutiska konsultācija (pārrunas ar pedagogu no rītiem un vakaros, vedot/izņemot bērnu no pirmsskolas izglītības iestādes)

2. Norādiet plusus un mīnus šiem komunikācijas veidiem:

- 1) Vecāku sapulce

Plusi	Mīnusi

- 2) ziņojumu dēlis

Plusi	Mīnusi

3) interneta resursi (e-pasts, sociālie tīkli: slēgtās vecāku grupas, skype)

Plusi	Mīnusi

4) mutiska konsultācija (pārrunas ar pedagogu no rītiem un vakaros, vedot/izņemot bērnu no pirmsskolas izglītības iestādes)

Plusi	Mīnusi

Paldies par sadarbību!

2.PIELIKUMS *Anketa pedagogiem*

Labdien! Mani sauc Ieva Vēvere, esmu Latvijas Universitātes studente, sava maģistra darba „Vecāku un pedagogu sadarbības pilnveide pirmsskolas izglītības iestādē” ietvaros veicu pētījumu.

Vēlos noskaidrot vecāku viedokli par, Jūsaprāt, ērtāko un efektīvāko komunikācijas veidu starp vecākiem un pedagogiem. Anketas aizpildīšana ir anonīma un aizņems aptuveni 5 minūtes laika.

Paldies par sadarbību!

Dzimums

sieviete	☐
Vīrietis	☐

Vecums

1. Lūdzu sarindojiet secībā no 1 līdz 4 (kur 1 ir vispiemērotākais, ērtākais un 4 vismazāk piemērotais) informācijas saņemšanas/nodošanas veidus:

- 1) vecāku sapulce
- 2) ziņojumu dēlis
- 3) interneta resursi (e-pasts, sociālie tīkli: slēgtās vecāku grupas, skype)
- 4) mutiska konsultācija (pārrunas ar pedagogu no rītiem un vakaros, vedot/izņemot bērnu no pirmsskolas izglītības iestādes)

2. Norādiet plusus un mīnus šiem komunikācijas veidiem:

- 1) Vecāku sapulce

Plusi	Mīnusi

- 2) ziņojumu dēlis

Plusi	Mīnusi

3) interneta resursi (e-pasts, sociālie tīkli: slēgtās vecāku grupas, skype)

Plusi	Mīnusi

4) mutiska konsultācija (pārrunas ar pedagogu no rītiem un vakaros, vedot/izņemot bērnu no pirmsskolas izglītības iestādes)

Plusi	Mīnusi

Paldies par sadarbību!

3. PIELIKUMS Anketa Vecākiem2

Labdien! Mani sauc Ieva Vēvere, esmu Latvijas Universitātes studente, sava maģistra darba „Vecāku un pedagogu sadarbības pilnveide pirmsskolas izglītības iestādē” ietvaros veicu pētījumu. Iegūtie dati ir nozīmīga pētījuma daļa, anketa ir anonīma, tajā nav pareizo un nepareizo atbilžu. Svarīgs ir tieši Jūsu viedoklis. Anketas aizpildīšana aizņems aptuveni 5 minūtes laika.

Paldies par sadarbību!

Dzimums

sieviete	
Vīrietis	

Vecums

Bērna/u vecums

Bērns 1	
Bērns 2	
Bērns 3	

1. Lai iegūtu informāciju par savu bērnu un plānotajiem pasākumiem, pirmsskolas izglītības iestādē jūs sadarbojaties ar (lūdzu, atzīmējiet vienu atbildi katrā rindā)

		Vienmēr	Bieži	Reti	Nekad
1	Pedagogu/iem	1	2	3	4
2	Iestādes vadītāju un metodiķi	1	2	3	4
3	Citiem vecākiem	1	2	3	4
4	Savu bērnu	1	2	3	4

2. Cik lielā mērā Jūs apmierina sadarbība ar pirmsskolas izglītības iestādi?
- 1) Ļoti labi
 - 2) Pietiekami
 - 3) Daļēji
 - 4) Neapmierina
3. Kādu informāciju Jūs vēlētos uzzināt no pirmsskolas izglītības iestādes (lūdzu atzīmējiet visas piemērotās atbildes):
- 1) Par bērnu (kā pa dienu juties, pozitīvie momenti, vai ir bijušas kādas konfliktsituācijas, utt)
 - 2) Par plānotajiem pasākumiem
 - 3) Par iespējām neformālajām izglītības iespējām (pulciņiem uz vietas pii un tuvākajā apkārtnē)
 - 4) Par ēdināšanu
 - 5) Par iespējām iesaistīties PII pasākumu plānošanā un rīkošanā
 - 6) Konsultācijas par bērna audzināšanu un izglītošanu
 - 6) Citas _____
 - 7) Nekādu
4. Kur Jūs meklējat informāciju par bērna audzināšanu un izglītošanu?
- 1) balstos uz savu pieredzi
 - 2) konsultējos ar draugiem, radiem vai paziņām
 - 3) konsultējos ar pedagogiem
 - 4) meklēju informāciju interneta resursos
 - 5) apmeklēju dažāda veida izglītojošos kursus
5. Vai ir viegli atrast nepieciešamo informāciju par bērnu audzināšanu un izglītošanu?
- 1) jā
 - 2) nē
6. Vai pirmsskolas izglītības iestādei būtu jāsniedz konsultācijas vecākiem, lai pilnveidotu viņu zināšanas un vecāku prasmes?
- 1) jā
 - 2) nē

7. Lūdzu, atzīmējiet, cik bieži iesaistāties pirmsskolas izglītības iestādes pasākumos (lūdzu, atzīmējiet vienu atbildi katrā rindīnā)

		Vienmēr	Bieži	Dažreiz	Nekad
1	Apmeklēju grupas vecāku sapulces	1	2	3	4
2	Apmeklēju iestādē rīkotos tematiskos pasākumus (Ziemassvētki, Māmiņdiena, utt.)	1	2	3	4
3	Lasu informāciju, kas izvietota vecāku stendā un ziņojuma dēļā	1	2	3	4
4	Ar grupas pedagogiem runāju par bērna audzināšanu	1	2	3	4
5	Neskaidros jautājumus kārtoju ar grupas pedagogiem	1	2	3	4
6	Neskaidros jautājumus uzreiz kārtoju ar pirmsskolas izglītības iestādes vadību	1	2	3	4
7	Man ir skaidrs, kā varu iesaistīties pasākumu organizēšanā pirmsskolas izglītības iestādē	1	2	3	4
8	Lasu un iepazīstos ar grupas pedagogu interneta resursos (e-pastā, sociālajos tīklos vecāku grupā, skype) ievietotajiem materiāliem par bērna audzināšanu un izglītošanu	1	2	3	4

8. E-klases ieviešana pirmsskolas izglītības iestādē (pii) būtu (lūdzu, atzīmējiet visas piemērotās atbildes):

- 1) nevajadzīga lieta
- 2) obligāta prasība
- 3) atvieglojums ikdienā (ērtāka saziņa, kavējumu pieteikšana, utt.)
- 4) apgrūtinājums pedagogiem
- 5) apgrūtinājums vecākiem

Pamatojiet savu viedokli:

9. Jūsu ieteikumi veiksmīgai vecāku un pedagogu sadarbībai pirmsskolas izglītības iestādē:

Paldies!

4.PIELIKUMS Dienas ritms

4.gr.(2.jaunākā grupa)

Dienas režīms 2015./2016.m.g.

07.00 Bērnu pieņemšana, apskate individuālais darbs ar bērniem, rotaļas, spēles, vērojumi, gatavošanās rīta vingrošanai.

08.20 Rīta vingrošana, gatavošanās brokastīm.

08.35 Brokastis, rotaļas, gatavošanās nodarbībām.

09.00 Rīta aplis, nodarbības, starplaiki*.

10.10 Gatavošanās pastaigai, pastaigai.

11.40 Atgriešanās no pastaigas, rotaļas, gatavošanās pusdienām.

12.05 Pusdienas, gatavošanās dienas miegam, dienas miegs.

15.00 Piecelšanās rotaļas un gatavošanās launagam.

15.35 Launags, gatavošanās nodarbībām.

16.00 Nodarbība

16.30 Rotaļas individuālais darbs ar bērniem gatavošanās pastaigai.

17.10 Pastaiga, vērojumi darba uzdevumi pakāpeniska bērnu aiziešana mājās.

Lasīt un rakstīt prasmes attīsta pedagogiskā procesa norises gaitā

*Starplaiki līdz 20 min.

5. PIELIKUMS ANO Konvencija par bērnu tiesībām

BĒRNU TIESĪBU KONVENCIJA

Pieņemta un pieejama parakstīšanas, ratificēšanas un pievienošanās procedūrai ar Ģenerālās asamblejas 1989. gada 20. novembra Rezolūciju 44/25,

stājusies spēkā 1990. gada 2. septembrī saskaņā ar 49. pantu

Preambula

Šīs konvencijas dalībvalstis,

uzskatot, ka saskaņā ar Apvienoto Nāciju Organizācijas Statūtos ietvertajiem principiem visiem sabiedrības locekļiem piemītošās cieņas, viņu vienlīdzīgo un neatņemamo tiesību atzīšana ir brīvības, taisnīguma un vispārēja miera nodrošināšanas pamats;

paturot prātā, ka Apvienoto Nāciju Organizācijas tautas Statūtos ir apstiprinājušas savu uzticību cilvēka pamattiesībām, cilvēka cieņai un vērtībai un ir cieši apņēmušās veicināt sociālo progresu un labākus dzīves apstākļus brīvākā pasaulē;

atzīstot, ka Apvienoto Nāciju Organizācija Vispārējā cilvēktiesību deklarācijā un starptautiskajos cilvēktiesību paktos ir pasludinājusi un atbalstījusi ideju, ka ikvienam cilvēkam jābūt visām tajos minētajām tiesībām un brīvībām neatkarīgi no viņa rases, ādas krāsas, dzimuma, valodas, reliģiskās piederības, politiskās vai citas pārliecības, nacionālās vai sociālās izcelsmes, mantiskā stāvokļa, dzimšanas apstākļiem vai jebkādiem citiem apstākļiem;

atgādinot to, ka Apvienoto Nāciju Organizācija Vispārējā cilvēktiesību deklarācijā ir pasludinājusi, ka ikvienam bērnam ir tiesības uz īpašu gādību un palīdzību;

būdamas pārliecinātas, ka ģimenei, kas ir sabiedrības pamatsūniņa un visu tās locekļu, it īpaši bērnu, izaugsmes un labklājības dabiskā vide, ir jāsaņem nepieciešamā aizsardzība un atbalsts, lai tā varētu pilnīgi uzņemties sabiedrības uzticētos pienākumus;

atzīstot, ka bērniem, lai viņi varētu pilnīgi un harmoniski attīstīties kā personības, jāaug ģimenē, laimes, mīlestības un sapratnes gaisotnē;

uzskatot, ka bērniem jābūt pilnīgi sagatavotiem patstāvīgai dzīvei sabiedrībā un jābūt audzinātiem Apvienoto Nāciju Organizācijas Statūtos proklamēto ideālu garā, jo īpaši miera, cieņas, iecietības, brīvības, vienlīdzības un solidaritātes garā;

paturot prātā, ka vajadzība veltīt bērniem īpašas rūpes ir formulēta 1924. gada Ženēvas Bērnu tiesību deklarācijā un Ģenerālās asamblejas Bērnu tiesību deklarācijā, ko tā pieņēmusi 1959. gada 20. novembrī, un atzīta Vispārējā cilvēktiesību deklarācijā, Starptautiskajā paktā par pilsoņu [pilsoniskajām] un politiskajām tiesībām (īpaši 23. un 24. pantā) un Starptautiskajā paktā par ekonomiskajām, sociālajām un kultūras tiesībām (īpaši 10. pantā), kā arī to specializēto iestāžu un starptautisko organizāciju statūtos un attiecīgajos dokumentos, kuras nodarbojas ar bērnu labklājības jautājumiem;

paturot prātā Bērnu tiesību deklarācijā teikto, ka bērni ir fiziski un garīgi vēl nenobriedušas būtnes un tāpēc viņiem vajadzīga īpaša aizsardzība un gādība, tostarp pienācīga tiesiskā aizsardzība gan pirms, gan pēc dzimšanas;

atsaucoties uz noteikumiem, kas ietverti Deklarācijā par bērnu aizsardzības un labklājības sociālajiem un tiesiskajiem principiem, īpaši saistībā ar gadījumiem, kad bērnus nodod audzināšanā un adoptē viņu dzimtenē un ārvalstīs; atsaucoties uz Apvienoto Nāciju Organizācijas Minimālajiem standartnoteikumiem nepilngadīgo tiesvedības administrēšanai ("Pekinas noteikumi"), kā arī uz Deklarāciju par sievietu un bērnu aizsardzību krīzes un bruņotu konfliktu gadījumā;

atzīstot, ka visās pasaules valstīs ir bērni, kas dzīvo ārkārtīgi grūtos apstākļos, un ka šādiem bērniem jāpievērš īpaša uzmanība;

pienācīgi ņemot vērā visu tautu tradīciju un kultūras vērtību nozīmi attiecībā uz bērnu aizsardzību un harmonisku attīstību;

atzīstot starptautiskās sadarbības svarīgo nozīmi bērnu dzīves apstākļu uzlabošanā katrā valstī, jo īpaši jaunattīstības valstīs,

ir vienojušās par turpmāko.

18. pants

1. Dalībvalstis dara visu iespējamo, lai nodrošinātu tāda principa atzīšanu, saskaņā, ar kuru abi vecāki, ir vienādi atbildīgi par bērna audzināšanu un attīstību. Vecāki vai aizbildņi ir galvenās personas, kas atbildīgas par bērna audzināšanu un attīstību. Viņu galvenais pienākums ir gādāt par bērna interesēm.

2. Lai garantētu šajā konvencijā paredzētās tiesības un sekmētu to īstenošanu, dalībvalstis sniedz vecākiem un aizbildņiem pienācīgu palīdzību ar bērnu audzināšanu saistīto pienākumu izpildē un nodrošina bērnu aprūpes iestāžu un dienestu izveidi.

3. Dalībvalstis veic visus attiecīgos pasākumus, lai nodrošinātu, ka bērniem, kuru vecāki strādā, ir tiesības izmantot viņiem paredzētos bērnu aprūpes dienestus un iestādes.

6) saņemt sabiedrības atbalstu izglītības programmas īstenošanā.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 11.05.2000., 04.03.2010. un 09.07.2013. likumu, kas stājas spēkā 07.08.2013.)

54.pants. Izglītojamā pienākumi

Izglītojamā pienākumi ir šādi:

- 1) apgūt pamatizglītības programmu;
- 2) ievērot izglītības iestādes nolikumu vai satversmi un iekšējos normatīvos aktus, tajā skaitā iekšējās kārtības noteikumus, un ar savu rīcību nediskreditēt izglītības iestādi;
- 3) ar cieņu izturēties pret Latvijas valsti, tās Satversmi, vēsturi, sabiedrību, valsts simboliem un latviešu valodu;
- 4) ievērot pedagogu, izglītojamo un citu personu tiesības un intereses;
- 5) nepieļaut emocionālu un fizisku vardarbību;
- 6) neapdraudēt savu un citu personu veselību, drošību un dzīvību;
- 7) būt pieklājīgam izglītības iestādē un ārpus tās;
- 8) atrasties izglītības iestādē iekšējiem normatīvajiem aktiem, tajā skaitā iekšējās kārtības noteikumiem, atbilstošā apģērbā;
- 9) piedalīties izglītības iestādes vides uzkopšanā un sakārtošanā.

(04.03.2010. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 18.06.2015. likumu, kas stājas spēkā 16.07.2015.)

55.pants. Izglītojamā tiesības

Izglītojamam ir tiesības:

- 1) uz valsts vai pašvaldības apmaksātu pirmsskolas izglītības, pamatizglītības un vidējās izglītības ieguvi;
- 2) mācību un audzināšanas procesā izteikt un aizstāvēt savas domas un uzskatus, neaizskarot citu personu cieņu un godu;
- 3) iekšējos normatīvajos aktos, tajā skaitā iekšējās kārtības noteikumos, paredzētajā kārtībā mācību procesā izmantot izglītības iestādes telpas, laboratorijas, iekārtas, aparatūru, kultūras, sporta un medicīnas objektus un inventāru, mācību grāmatas, citu mācību procesam nepieciešamo literatūru, mācību līdzekļus un elektroniskos mācību resursus, kā arī saņemt bibliotekāros, informācijas un karjeras attīstības atbalsta pakalpojumus;
- 4) saņemt stipendijas, kredītus, pabalstus, atlaides, kā arī dotācijas, izmantojot sabiedrisko transportu, atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajai kārtībai un cita veida materiālo palīdzību;

- 5) saņemt profilaktisko veselības aprūpi, izņemot normatīvajos aktos par veselības aprūpes organizēšanas un finansēšanas kārtību paredzētajā profilaktisko apskaušu programmā ietvertās profilaktiskās apskates, un pirmo palīdzību izglītības iestādē un tās organizētajos pasākumos;
- 6) piedalīties mācību procesa pilnveidē un izglītības iestādes padomē;
- 7) uz mantas aizsardzību izglītības iestādē;
- 8) uz dzīvībai un veselībai drošiem apstākļiem izglītības iestādē un tās organizētajos pasākumos;
- 9) īstenot citas normatīvajos aktos noteiktās tiesības.

(04.03.2010. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 09.07.2013. un 18.06.2015. likumu, kas stājas spēkā 16.07.2015.)

57.pants. Vecāku (personu, kas realizē aizgādību) tiesības bērna izglītošanas nodrošināšanā

Vecākiem (personām, kas realizē aizgādību) ir tiesības:

- 1) izvēlēties izglītības iestādi, kurā bērns iegūst izglītību;
- 2) piedalīties mācību procesa pilnveidē un izglītības iestādes padomē;
- 3) slēgt ar izglītības iestādi līgumu par bērna izglītošanu un aprūpi izglītības iestādē;
- 4) sniegt un saņemt informāciju par jautājumiem, kas saistīti ar bērna audzināšanu un mācībām;
- 5) ierosināt veikt pārbaudes izglītības iestādē;
- 6) īstenot citas normatīvajos aktos noteiktās tiesības bērna izglītošanas nodrošināšanā.

(04.03.2010. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 09.07.2013. likumu, kas stājas spēkā 07.08.2013.)

58.pants. Vecāku (personu, kas realizē aizgādību) pienākumi

(1) Vecākiem (personām, kas realizē aizgādību) ir pienākums:

- 1) savu spēju un materiālo iespēju robežās nodrošināt ģimenē bērna izglītošanai, veselībai, attīstībai un sadzīvei nepieciešamos apstākļus;
- 2) sadarboties ar izglītības iestādi, kurā mācās bērns, ar pedagogiem un citām mācību procesā iesaistītām personām;
- 3) ievērot bērnu, pedagogu un citu personu likumiskās tiesības un intereses;
- 4) informēt izglītības iestādes vadītāju par bērna veselības stāvokli un citiem apstākļiem, ja tiem var būt nozīme mācību procesā.

(2) Vecāki (personas, kas realizē aizgādību) ir atbildīgi par to, lai bērns iegūtu obligāto izglītību.

(3) Vecāku (personu, kas realizē aizgādību) pienākums ir savu materiālo iespēju robežās nodrošināt sava bērna izglītošanai nepieciešamos šā likuma 1.panta 12.⁴ punkta "k" apakšpunktā minētos individuālos mācību piederumus.

(4) Šā likuma 31.panta trešās daļas 5.punktā minētais izglītības iestādes padomes lēmums ir saistošs vecākiem (personām, kas realizē aizgādību).

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 04.03.2010. un 09.07.2013. likumu, kas stājas spēkā 07.08.2013.)

Likums Saeimā pieņemts 1998.gada 29.oktobrī.

Valsts prezidents G.Ulmanis

Rīgā 1998.gada 17.novembrī

7. PIELIKUMS Bērnu tiesību aizsardzības likums

Bērnu tiesību aizsardzības likums

IV nodaļa. Bērna pienākumi

22.pants. Bērna pienākumi mājās

(1) Bērnam ir pienākums atbilstoši savam vecumam apkopt sevi un piedalīties mājas darbos.

(2) Bērnam jāizturas ar cieņu pret saviem vecākiem (adoptētājiem) un citiem ģimenes locekļiem, pret aizbildņiem un audžuģimenes locekļiem.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 09.03.2000. likumu, kas stājas spēkā 11.04.2000.)

23.pants. Bērna pienākumi pret sabiedrību

(1) Bērns ir pilntiesīgs sabiedrības loceklis. Viņa pienākumi pret sabiedrību pieaug atbilstoši vecumam.

(2) Bērnam ir pienākums mācīties atbilstoši savai fiziskajai un garīgajai attīstībai. Mācību laikā viņam jāievēro izglītības iestādes iekšējās kārtības noteikumi.

(3) Bērnam atkarībā no viņa vecuma un brieduma pakāpes ir pienākums sargāt savu veselību.

(4) Bērnam jāizturas ar cieņu pret valsti, tās simboliem un jāievēro likumi.

(5) Bērnam jāievēro sabiedrībā pieņemtie uzvedības noteikumi. Bērns nedrīkst, izmantojot savas tiesības, aizskart citu bērnu un pieaugušo tiesības un likumīgās intereses.

(6) Bērnam ir pienākums saudzīgi izturēties pret apkārtējo vidi.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 09.03.2000. likumu, kas stājas spēkā 11.04.2000.)

V nodaļa. Bērns un ģimene

24.pants. Vecāku pienākumi pret bērnu

(1) Atbilstoši Civillikuma noteikumiem vecāku pienākums ir rūpēties par bērnu un viņa mantu un pārstāvēt bērnu viņa personiskajās un mantiskajās attiecībās.

(2) Vecāku pienākums ir sagatavot bērnu patstāvīgai dzīvei sabiedrībā, pēc iespējas respektējot viņa individualitāti, ievērojot spējas un tieksmes.

(3) Vecāki ir bērna dabiskie aizbildņi (likumiskie pārstāvji). Viņu pienākums ir aizstāvēt bērna tiesības un ar likumu aizsargātās intereses.

(4) Par vecāku pienākumu nepildīšanu vai aizgādības tiesību ļaunprātīgu izmantošanu, bērna fizisku sodīšanu, kā arī cietsirdīgu izturēšanos pret viņu vecāki saucami pie likumā noteiktās atbildības.

(5) Vecāku gribas izpaušmēm attiecībā uz bērnu var noteikt ierobežojumus neatkarīgi no viņu uzskatiem un reliģiskās pārliecības, ja ir konstatēts, ka tās fiziski vai garīgi varētu kaitēt bērna turpmākajai attīstībai.

(6) Vecākiem vai personai, kuras aprūpē bērns nodots, ir pienākums neatstāt bērnu līdz septiņu gadu vecumam bez pieaugušo vai personu, ne jaunāku par 13 gadiem, klātbūtnes.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 09.03.2000., 15.05.2003., 17.03.2005. un 30.05.2013. likumu, kas stājas spēkā 04.07.2013.)

25.pants. Vecāku tiesības ierobežot bērna brīvības

(1) Bērna tiesības uz privāto dzīvi, biedrošanās un vārda brīvību vecāki var ierobežot atkarībā no viņa brieduma pakāpes, lai:

- 1) nodrošinātu bērna attīstību un aizsargātu viņa veselību un dzīvību;
- 2) aizsargātu sabiedrisko kārtību, iedzīvotāju tikumību un veselību;
- 3) aizsargātu citu personu tiesības un brīvības.

(2) Bērns var griezties pēc palīdzības bāriņtiesā, ja vecāki, viņaprāt, noteikuši nepamatotus ierobežojumus vai radušās citas domstarpības viņu attiecībās.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 17.03.2005. likumu, kas stājas spēkā 15.04.2005.)

8. PIELIKUMS Civillikums

LATVIJAS REPUBLIKAS LIKUMS

Civillikums

Trešā apakšnodaļa

Aizgādība

(Apakšnodaļas nosaukums 12.12.2002. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.01.2003.)

I. Vecāku un bērnu personiskās attiecības

(Iedaļas nosaukums 12.12.2002. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.01.2003.)

177. Līdz pilngadības sasniegšanai (219.p.) bērns ir vecāku aizgādībā.

Aizgādība ir vecāku tiesības un pienākums rūpēties par bērnu un viņa mantu un pārstāvēt bērnu viņa personiskajās un mantiskajās attiecībās.

Rūpes par bērnu nozīmē viņa aprūpi, uzraudzību un tiesības noteikt viņa dzīvesvietu.

Bērna aprūpe nozīmē viņa uzturēšanu, t.i., ēdiena, apģērba, mājokļa un veselības aprūpes nodrošināšanu, bērna kopšanu un viņa izglītošanu un audzināšanu (garīgās un fiziskās attīstības nodrošināšana, pēc iespējas ievērojot viņa individualitāti, spējas un intereses un sagatavojot bērnu sabiedriski derīgam darbam).

Bērna uzraudzība nozīmē rūpes par bērna paša drošību un trešās personas apdraudējuma novēršanu.

Ar tiesībām noteikt bērna dzīvesvietu saprotama dzīvesvietas ģeogrāfiskā izvēle un mājokļa izvēle.

Rūpes par bērna mantu nozīmē gādību par bērna mantas uzturēšanu un izmantošanu tās saglabāšanai un vairošanai. (12.12.2002. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.01.2003.)

9. PIELIKUMS Bāriņtiesu likums

BĀRIŅTIESU LIKUMS

IV nodaļa

Bāriņtiesas kompetence

16.pants. Bāriņtiesas tiesības

Bāriņtiesai ir šādas tiesības:

- 1) pieprasīt un bez maksas saņemt no valsts un pašvaldību iestādēm, komercsabiedrībām un organizācijām ziņas, kas nepieciešamas, lai izvērtētu bērna vai aizgādībā esošās personas tiesību ievērošanas likumību vai izlemtu bāriņtiesas kompetencē esošos jautājumus;
- 2) pieprasīt un bez maksas saņemt no kredītiestādēm ziņas par fiziskās personas — mantojuma atstājēja — kontu atlikumiem, lai sastādītu mantu sarakstu (mantojuma inventāra sarakstu), kā arī ziņas par mantojuma masu, bērna vai aizgādībā esošās personas vārdā veiktajiem darījumiem un kontu atlikumiem, ja vecāks, aizbildnis vai aizgādnieks nesniedz bāriņtiesai pieprasīto informāciju par bērna vai aizgādībā esošās personas mantas pārvaldību vai ir pamatotas aizdomas, ka sniegtas nepatiesas ziņas;
- 3) veikt amatpersonu un iedzīvotāju aptauju, lai iegūtu ziņas, kas nepieciešamas aizbildnības, aizgādības, adopcijas vai ar aizgādību saistīto jautājumu izlemšanai;
- 4) uzaicināt personas uz pārrunām un pieprasīt no tām paskaidrojumus par bērna vai aizgādībā esošās personas personisko un mantisko tiesību aizsardzību;
- 5) iesniegt tiesā prasības pieteikumus un pieteikumus bērna vai aizgādībā esošās personas interesēs, izņemot pieteikumus par rīcībspējas ierobežošanu un pārskatīšanu un pagaidu aizgādības nodibināšanu, kā arī prasības pieteikumus par paternitātes pieņēmuma apstrīdēšanu;
- 6) veikt pārrunas ar bērnu un aizgādībā esošo personu bez citu personu klātbūtnes;
- 7) lūgt psihologu veikt personas vai ģimenes psiholoģisko izpēti un saņemt psihologa atzinumu par izpētes rezultātiem;
- 8) pārbaudīt bērna vai aizgādībā esošās personas dzīves apstākļus;

9) fotografēt, filmēt un iegūt skaņu ierakstus, ja bērna dzīves apstākļu pārbaudē atklājas, ka bērns atrodas dzīvībai un veselībai bīstamos apstākļos.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 29.11.2012., 08.05.2014. un 29.10.2015. likumu, kas stājas spēkā 03.12.2015. 9.punkts stājas spēkā 01.01.2016. Sk. Pārejas noteikumu 16.punktu)

17.pants. Bāriņtiesas vispārīgie pienākumi

Bāriņtiesa:

- 1) aizstāv bērna vai aizgādībā esošās personas personiskās un mantiskās intereses un tiesības;
- 2) izskata iesniegumus un sūdzības, to skaitā iesniegumus un sūdzības par vecāka, aizbildņa, aizgādņa vai audžuģimenes rīcību;
- 3) piedalās lietas izskatīšanā tiesā un sniedz atzinumu, ja likums nosaka vai tiesa atzīst bāriņtiesas piedalīšanos lietas izskatīšanā par nepieciešamu;
- 3¹) sniedz tiesai informāciju, kurai ir nozīme lietā par personas rīcībspējas ierobežošanu, pagaidu aizgādības nodibināšanu un rīcībspējas ierobežojuma pārskatīšanu (piemēram, dokumentus par personas viedokli attiecībā uz rīcībspējas ierobežošanu, par dzīves apstākļu pārbaudi, par citu personu viedokli, par ziņām no sociālā dienesta, ārstējošā ārsta, ārstniecības, sociālās aprūpes un rehabilitācijas iestādes, par kredītiestādē veiktajiem darījumiem un kontu atlikumiem);
- 4) sadarbojas ar citām bāriņtiesām, ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijām, veselības aprūpes un izglītības iestādēm, sociālajiem dienestiem, policijas iestādēm, Valsts probācijas dienestu un tiesu izpildītājiem, lai nodrošinātu bērna vai aizgādībā esošās personas tiesību un interešu aizstāvību;
- 5) informē pašvaldības sociālo dienestu vai citu atbildīgo institūciju par ģimenēm, kurās netiek pietiekami nodrošināta bērna attīstība un audzināšana un kurām nepieciešama palīdzība;
- 6) neizpauž informāciju, kas jebkādā veidā varētu kaitēt bērnam vai aizgādībā esošajai personai;

7) sniedz palīdzību bērnam vai aizgādībā esošajai personai, kura pēc palīdzības vērsusies bāriņtiesā;

7¹) uzklausa aizgādībā esošo personu ikvienā jautājumā, kas skar šīs personas intereses;

8) Kriminālprocesa likumā noteiktajos gadījumos pārstāv bērnu vai aizgādībā esošo personu kriminālprocesā;

9) informē vecāku, aizbildni, audžuģimeni vai viesģimeni par iespējamo apdraudējumu bērnam un par personas sodāmības faktu šā likuma 44.¹ pantā noteiktajos gadījumos, kā arī informē pašvaldības sociālo dienestu par vecākiem, aizbildņiem, audžuģimenēm vai viesģimenēm, kuras ir informētas šā likuma 44.¹ pantā noteiktajā kārtībā;

10) pārstāv audžuģimenē ievietota bērna personiskās un mantiskās intereses un tiesības;

11) izvērtē, vai vecāks ļaunprātīgi izmanto savas tiesības, kā arī informē tiesu izpildītāju par izvērtējuma rezultātiem vai pieņemtajiem lēmumiem, ja saņemts no tiesu izpildītāja akts par to, ka lietā, kas izriet no aizgādības tiesībām, tiesu izpildītāja noteiktajā laikā un vietā bērns nav sastapts, vai arī saņemts akts par nolēmuma nepildīšanu lietā, kas izriet no saskarsmes tiesībām.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 21.05.2009., 04.08.2011., 01.07.2011., 29.11.2012., 08.05.2014. un 29.10.2015. likumu, kas stājas spēkā 03.12.2015.)

18.pants. Bērna personisko interešu aizstāvība

Bāriņtiesa, aizstāvot bērna personiskās intereses attiecībās ar vecākiem, aizbildņiem un citām personām:

1) lemj par atļaujas došanu stāties laulībā pirms 18 gadu vecuma sasniegšanas, ja šādu atļauju nav devis neviens no vecākiem vai aizbildnis;

2) lemj par pilngadības piešķiršanu pirms 18 gadu vecuma sasniegšanas;

3) nosūta konsultācijas saņemšanai pie ģimenes ārsta, psihologa vai cita speciālista:

a) bērnu, ja bērna vecāki vai aizbildnis nepiekrīt konsultācijas saņemšanai,

b) personu, ar kuru bērnam ir tiesības uzturēt personiskas attiecības un tiešus kontaktus, vai personu, ar kuru bērns dzīvo nedalītā saimniecībā;

3¹) normatīvajos aktos noteiktajos gadījumos lemj par bērna nodošanu citas personas aprūpē;

4) lemj par valsts sociālo pabalstu, apgādnieka zaudējuma pensijas un atbalsta ar celiakiju slimiem bērniem, izmaksu pārtraukšanu personai, kura bērnu neaudzina, un izmaksāšanu personai, kura faktiski audzina bērnu;

5) lemj par valsts sociālo pabalstu, apgādnieka zaudējuma pensijas un atbalsta ar celiakiju slimiem bērniem, izmaksu pārtraukšanu personai, kura faktiski bērnu neaudzina, un izmaksāšanu pašam bērnam, ja viņš sasniedzis 15 gadu vecumu;

6) veic citus normatīvajos aktos noteiktos bērna personisko interešu aizsardzības pasākumus.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 08.05.2014. un 29.10.2015. likumu, kas stājas spēkā 03.12.2015.)

19.pants. Domstarpību izšķiršana

(1) Bāriņtiesa lemj par bērna uzvārda, vārda vai tautības ierakstu, ja vecāki par to nevar vienoties.

(2) Bāriņtiesa izšķir vecāku domstarpības bērna aizgādības jautājumos (izņemot domstarpības par bērna dzīvesvietas noteikšanu) un, ja nepieciešams, pieņem lēmumu.

(3) Bāriņtiesa izšķir bērna un vecāku domstarpības.

(4) Bāriņtiesa izšķir bērna un aizbildņa domstarpības, kā arī aizbildņa un bērna vecāku domstarpības.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 08.05.2014. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2014.)

19.¹ pants. Pieteikums par pagaidu aizsardzību pret vardarbību

(1) Ja bērna vecāks vai aizbildnis objektīvu iemeslu dēļ nav iesniedzis bērna interesēs tiesai pieteikumu par pagaidu aizsardzību pret vardarbību, bāriņtiesa bērna interesēs iesniedz šo pieteikumu tiesai, ja:

- 1) pret bērnu ir vērsta jebkāda fiziska, seksuāla vai psiholoģiska vardarbība, vai vardarbīga kontrole;
- 2) saņemtas ziņas par iespējamu pret bērnu vērstu fizisko, seksuālo vai psiholoģisko vardarbību vai vardarbīgu kontroli;
- 3) pret personu, kas pastāvīgi dzīvo kopā ar bērnu, ir vērsta jebkāda fiziska, seksuāla, psiholoģiska vai ekonomiska vardarbība;
- 4) saņemtas ziņas par iespējamu fizisko, seksuālo, psiholoģisko vai ekonomisko vardarbību pret personu, kas pastāvīgi dzīvo kopā ar bērnu.

(2) Šā panta pirmajā daļā minēto pieteikumu iesniedz tā bāriņtiesa, kuras darbības teritorijā konstatēts kāds no šā panta pirmajā daļā minētajiem apstākļiem vai kuras darbības teritorijā bērns dzīvo.

(3) Ja tiesas lēmumā par pagaidu aizsardzību pret vardarbību noteiktajā termiņā prasība nav celta vai pantā minētā tiešā vai netiešā vardarbība nav novērsta citā veidā, bāriņtiesa var izvērtēt bērna vecāka vai aizbildņa rīcības atbilstību bērna interesēm.

(13.02.2014. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 08.05.2014. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2014.)

20.pants. Piekrišana paternitātes atzīšanai

Ja bērns ir nepilngadīgs un viņam nav nodibināta aizbildnība, bāriņtiesa lemj par piekrišanu paternitātes atzīšanai, ja:

- 1) bērna māte mirusi;
- 2) (izslēgts ar 29.11.2012. likumu);
- 3) bērna mātes atrašanās vieta nav zināma.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 29.11.2012. likumu, kas stājas spēkā 01.01.2013.)

21.pants. Bērna mantisko interešu aizsardzība

Bāriņtiesa, aizstāvot bērna mantiskās intereses Civillikumā paredzētajos gadījumos:

- 1) lemj par atļauju pieņemt vai atraidīt bērna vārdā viņam piekritušo mantojumu;
- 2) lemj par bērnam piederošās mantas pārdošanu par tirgus vērtību vai izsolē;
- 3) lemj par mantojuma sadalīšanu, bērna mantas (ja tās vērtība nepārsniedz 14 000 *euro*) atsavināšanu, ieķīlāšanu vai apgrūtināšanu ar citām lietu tiesībām;
- 4) lemj par bērnam piederošā nekustamā īpašuma (ja tā vērtība pārsniedz 14 000 *euro*) atsavināšanas, ieķīlāšanas vai apgrūtināšanas ar citām lietu tiesībām lietderīgumu;
- 5) lemj par īpašuma iegūšanu bērnam;
- 6) ieceļ aizbildni tiesisku darījumu noslēgšanai starp bērnu un vecākiem;
- 7) lemj par mantojuma pārvaldīšanas un lietošanas tiesību atņemšanu, ja pārdzīvojušais laulātais bērnam piekritušo mantojumu pārvalda vai lieto nekārtīgi;
- 8) lemj par vecāka atstādināšanu no bērna mantas pārvaldības, ja vecāks pārvalda bērna mantu neatbilstoši bērna interesēm;
- 9) veic citus bērna mantisko tiesību aizsardzības pasākumus.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 21.12.2006. un 12.09.2013. likumu, kas stājas spēkā 01.01.2014.)

22.pants. Bērna aizgādības tiesību pārtraukšana, atņemšana un atjaunošana

(1) Bāriņtiesa lemj par bērna aizgādības tiesību pārtraukšanu vecākam, ja:

- 1) ir faktiski šķēršļi, kas liedz vecākam iespēju aprūpēt bērnu;
- 2) bērns atrodas veselībai vai dzīvībai bīstamos apstākļos vecāka vainas dēļ (vecāka apzinātas rīcības vai nolaidības dēļ);
- 3) vecāks ļaunprātīgi izmanto savas tiesības vai nenodrošina bērna aprūpi un uzraudzību;
- 4) vecāks ir devis piekrišanu bērna adoptcijai, izņemot gadījumu, kad viņš kā laulātais ir devis piekrišanu tam, ka bērnu adoptē otrs laulātais;

5) konstatēta vecāka vardarbība pret bērnu vai ir pamatotas aizdomas par vecāka vardarbību pret bērnu.

(1¹) Bāriņtiesa, ierosinot lietu par bērna aizgādības tiesību pārtraukšanu vecākam, veic riska novērtēšanu (vecāka līdzatkarība, problēmas neatzīšana u.tml.), informē vecāku par sekām un uzdod viņam sadarbībā ar sociālo dienestu noteiktā termiņā novērst bērna attīstībai nelabvēlīgos apstākļus. Ja vecāks šajā termiņā kavējas novērst bērna attīstībai nelabvēlīgos apstākļus un bērna palikšana ģimenē var radīt draudus bērna dzīvībai un veselībai, bāriņtiesa lemj par aizgādības tiesību pārtraukšanu vecākam un bērna šķiršanu no ģimenes.

(2) Bāriņtiesa, pieņemot lēmumu par bērna aizgādības tiesību pārtraukšanu vecākam, rakstveidā informē viņu:

1) par pienākumu sadarboties ar savas dzīvesvietas pašvaldības sociālo dienestu un citām institūcijām un personām, lai sekmētu bērna atgriešanos ģimenē;

2) par pienākumu maksāt par bērnam sniegto ārpusģimenes aprūpes pakalpojumu;

3) par tiesībām saņemt valsts nodrošināto juridisko palīdzību, ja vecāks atbilst normatīvajos aktos noteiktajiem šīs palīdzības saņemšanas nosacījumiem.

(3) Ja bērna aizgādības tiesību pārtraukšanas iemesli ir zuduši, bāriņtiesa lemj par pārtraukto bērna aizgādības tiesību atjaunošanu, ņemot vērā bērna intereses.

(4) Bāriņtiesa lemj par prasības iesniegšanu tiesā aizgādības tiesību atņemšanai vecākam, ja:

1) viņa vainas dēļ (vecāka apzinātas rīcības vai nolaidības dēļ) ir apdraudēta bērna veselība vai dzīvība;

2) vecāks ļaunprātīgi izmanto savas tiesības vai nenodrošina bērna aprūpi un uzraudzību un tas var apdraudēt bērna fizisko, garīgo vai tikumisko attīstību.

(5) Sagatavojot lietu par pārtraukto bērna aizgādības tiesību atjaunošanu vai par prasības iesniegšanu tiesā aizgādības tiesību atņemšanai vecākam, bāriņtiesa:

1) noskaidro, vai ir zuduši iemesli, kuru dēļ vecākam tika pārtrauktas bērna aizgādības tiesības;

2) pieprasa vecāka dzīvesvietas sociālajam dienestam atzinumu par iespējām bērnam atgriezties vecāka aizgādībā;

3) pieprasa no audžuģimenes, aizbildņa vai ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijas informāciju par bērna un vecāka saskarsmi, garīgo un materiālo atbalstu bērna audzināšanā ārpusģimenes aprūpes laikā;

4) pieprasa citu informāciju, kas nepieciešama, lai pieņemtu pamatotu lēmumu.

(08.05.2014. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 29.10.2015. likumu, kas stājas spēkā 03.12.2015.)

23.pants. Vienpersoniska lēmuma pieņemšana

(1) Ja bērna dzīves apstākļu pārbaudē vai citādi atklājas, ka bērns atrodas veselībai vai dzīvībai bīstamos apstākļos, kā arī tad, ja bērna turpmākā atrašanās ģimenē var apdraudēt viņa veselību vai dzīvību, bāriņtiesas priekšsēdētājs, bāriņtiesas priekšsēdētāja vietnieks vai bāriņtiesas loceklis vienpersoniski pieņem lēmumu par:

1) bērna aizgādības tiesību pārtraukšanu vecākiem;

2) bērna izņemšanu no aizbildņa ģimenes un aizbildņa atstādināšanu no pienākumu pildīšanas;

3) bērna izņemšanu no audžuģimenes.

(1¹) Ja nolēmuma par bērna atgriešanos valstī, kurā ir viņa dzīvesvieta, piespiedu izpildes procesā (Civilprocesa likuma 74.³ nodaļa) bērnu nodod bāriņtiesas pārstāvim turpmāku darbību veikšanai un ja bērnu nav iespējams nekavējoties nogādāt uz valsti, kurā ir viņa dzīvesvieta, bāriņtiesas priekšsēdētājs, bāriņtiesas priekšsēdētāja vietnieks vai bāriņtiesas loceklis vienpersoniski pieņem lēmumu par:

1) bērna šķiršanu no ģimenes un nogādāšanu krīzes centrā vai citos drošos apstākļos un aizliegumu bērnam vai citai personai, kas bērnu prettiesiski pārvietojusi vai aizturējusi, vai bērna tuviem radniekiem izņemt bērnu no krīzes centra vai citiem drošiem apstākļiem;

2) atteikumu paziņot bērna vecākam vai citai personai, kas bērnu prettiesiski pārvietojusi vai aizturējusi, vai bērna tuviem radniekiem bērna atrašanās vietu vai aizliegumu šīm personām satikties ar bērnu, kamēr tas uzturas krīzes centrā vai citos drošos apstākļos, ja šīs personas var apdraudēt nolēmuma turpmāku piespiedu izpildi un bērna sagatavošanu nogādāšanai atpakaļ uz valsti, kurā ir viņa dzīvesvieta.

(1²) Ja bērns vai viņa likumiskais pārstāvis nepiekrīt bērna, kuram radušies psihiski vai uzvedības traucējumi alkoholisko dzērienu, narkotisko, psihotropo, toksisko vai citu apreibinošo vielu lietošanas dēļ vai kurš cietis no vardarbības, obligātai ārstēšanai vai sociālajai rehabilitācijai vai nepamatoti vēlas to pārtraukt, bāriņtiesas priekšsēdētājs, bāriņtiesas priekšsēdētāja vietnieks vai bāriņtiesas loceklis, ja tas nepieciešams bērna interešu aizstāvībai, vienpersoniski pieņem lēmumu par bērna obligāto ārstēšanu vai sociālās rehabilitācijas saņemšanu.

(2) Šā panta pirmajā daļā minētajos gadījumos bāriņtiesas priekšsēdētājs, bāriņtiesas priekšsēdētāja vietnieks vai bāriņtiesas loceklis nogādā bērnu audžuģimenē, ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijā, slimnīcā vai citos drošos apstākļos. Šā panta 1.¹ daļas 1.punktā minētajā gadījumā bāriņtiesas priekšsēdētājs, bāriņtiesas priekšsēdētāja vietnieks vai bāriņtiesas loceklis nogādā bērnu krīzes centrā vai citos drošos apstākļos un tiesības izņemt bērnu no minētajām vietām ir tikai bāriņtiesas priekšsēdētājam, bāriņtiesas priekšsēdētāja vietniekam vai bāriņtiesas loceklim, kā arī personai, kura pieprasa bērna atgriešanos, vai tās pārstāvim, klātesot bāriņtiesas pārstāvim vai tiesu izpildītājam.

(2¹) Bāriņtiesa pirms vienpersoniska lēmuma pieņemšanas par bērna šķiršanu no ģimenes primāri izvērtē iespējas novērst dzīvības un veselības apdraudējumu bērnam, paliekot ģimenē, un, ja to nav iespējams novērst ar līdzekļiem (pagaidu aizsardzība pret vardarbību, bērna nodošana citas personas, ar kuru bērnam ir emocionāla saikne, īslaicīgā aprūpē drošos apstākļos u.tml.), kuri mazāk ierobežo bērna tiesības uzaugt ģimenē, tā lemj par bērna šķiršanu no ģimenes.

(3) Vienpersonisku lēmumu pieņem mutvārdos un 24 stundu laikā noformē rakstveidā, kā arī par to paziņo bērna vecākiem, aizbildnim vai audžuģimenei.

(4) Vienpersonisku lēmumu pieņem tās bāriņtiesas priekšsēdētājs, bāriņtiesas priekšsēdētāja vietnieks vai bāriņtiesas loceklis, kuras darbības teritorijā konstatēti šā panta pirmajā daļā minētie apstākļi vai kuras darbības teritorijā atrodas bērns, ja vienpersonisku lēmumu pieņem

saskaņā ar šā panta 1.¹ daļu. Par lēmumu nekavējoties informē bērna vecāku dzīvesvietas bāriņtiesu, kā arī bāriņtiesu, kura lēmusi par attiecīgo aizbildnības vai audžuģimenes lietu vai kuras pārraudzībā ir šī lieta, izņemot šā panta 1.¹ daļā minētos gadījumus.

(5) Vienpersonisku lēmumu izpilda nekavējoties. Pieteikuma iesniegšana tiesā par šāda lēmuma atcelšanu, atzīšanu par spēku zaudējušu vai spēkā neesošu neaptur tā darbību.

(6) Ja tiek konstatēti šā panta pirmajā daļā minētie apstākļi un attiecīgajā brīdī nav informācijas par bērna vecākiem, aizbildni vai audžuģimeni, bāriņtiesa rīkojas saskaņā ar šā panta otro daļu.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 04.08.2011., 08.05.2014. un 29.10.2015. likumu, kas stājas spēkā 03.12.2015.)

24.pants. Vienpersoniska lēmuma darbības ilgums

(1) Bāriņtiesa ne vēlāk kā 15 dienu laikā pēc vienpersoniska lēmuma pieņemšanas sasauc sēdi, lai lemtu par:

- 1) pārtraukto aizgādības tiesību atjaunošanu bērna vecākiem;
- 2) bērna atgriešanos aizbildņa ģimenē vai aizbildņa atcelšanu, vai atlaišanu no pienākumu pildīšanas;
- 3) bērna atgriešanos audžuģimenē vai uzturēšanās izbeigšanu tajā;
- 4) bērna obligāto ārstēšanu vai sociālās rehabilitācijas pakalpojuma saņemšanu.

(2) Ja nav iespējams bērna vecākiem atjaunot pārtrauktās aizgādības tiesības, kā arī nav iespējama bērna atgriešanās aizbildņa ģimenē vai audžuģimenē, bāriņtiesa lemj par ārpusģimenes aprūpes nodrošināšanu bērnam citā ģimenē vai ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijā.

(3) Ja vienpersonisks lēmums pieņemts saskaņā ar šā likuma 23.panta 1.¹ daļu, tas ir spēkā līdz brīdim, kad bērnu nogādā atpakaļ uz valsti, kurā ir viņa dzīvesvieta, bet ne ilgāk kā 15 dienas. Ja šajā laikā bērns nav nogādāts atpakaļ uz valsti, kurā ir viņa dzīvesvieta, bērnu atdod bērna vecākam vai citai personai, kas bērnu prettiesiski pārvietojusi vai aizturējusi, un par to informē tiesu izpildītāju. Ja bērna interesēs ir nepieciešams turpināt viņa sagatavošanu

nogādāšanai atpakaļ uz valsti, kurā ir viņa dzīvesvieta, vai ja bērna veselības vai psiholoģiskā stāvokļa vai citu ar bērnu saistītu iemeslu dēļ bērns nav nogādāts valstī, kurā ir viņa dzīvesvieta, bāriņtiesa sasauc sēdi, lai lemtu par nepieciešamību pagarināt šā likuma 23.panta 1.¹ daļas 1. vai 2.punktā minētā lēmuma darbības ilgumu, bet ne vairāk kā par 15 dienām.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 04.08.2011. un 08.05.2014. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2014.)

25.pants. Audžuģimene

(1) Bāriņtiesa lemj par:

- 1) ģimenes vai personas piemērotību audžuģimenes pienākumu veikšanai;
- 2) audžuģimenes statusa piešķiršanu;
- 3) bērna ievietošanu audžuģimenē vai uzturēšanās izbeigšanu tajā.

(2) Bāriņtiesa lemj par audžuģimenes statusa atņemšanu, ja bāriņtiesa konstatē, ka audžuģimene nepilda audžuģimenes pienākumus atbilstoši bērna interesēm.

(2¹) Bāriņtiesa lemj par audžuģimenes statusa izbeigšanu, ja audžuģimene pati ir izteikusi tādu vēlēšanos vai ir mainījušies tiesiskie apstākļi, kas bijuši par pamatu audžuģimenes statusa piešķiršanai un ietekmē audžuģimenes spēju turpmāk veikt audžuģimenes pienākumus.

(3) Audžuģimenes statusa piešķiršanas un atņemšanas kārtību, bērna un audžuģimenes savstarpējās personiskās un mantiskās attiecības, audžuģimeņu finansēšanas kārtību, kā arī kārtību, kādā bērnu nodod audžuģimenei vai izbeidz viņa uzturēšanos tajā, nosaka Ministru kabinets.

(4) Audžuģimenei ir tiesības Administratīvā procesa likumā noteiktajā kārtībā pārsūdzēt tiesā bāriņtiesas lēmumus, kas skar audžuģimenē ievietotā bērna intereses un tiesības. Bāriņtiesas lēmuma pārsūdzēšanas gadījumā ieinteresētā persona var izmantot Administratīvā procesa likumā noteiktos tiesību pagaidu aizsardzības līdzekļus.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 08.05.2014. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2014.)

26.pants. Aizbildnības nodibināšana un aizbildņa iecelšana

(1) Bāriņtiesa lemj par aizbildnības nodibināšanu un aizbildņa iecelšanu bērnam, ja:

- 1) bērna vecāki ir miruši vai izsludināti par mirušiem;
- 2) bērna vecākiem ir pārtrauktas vai atņemtas aizgādības tiesības;
- 3) (izslēgts ar 29.11.2012. likumu);
- 4) bērna vecāki ir pazuduši un izsludināti meklēšanā;
- 5) bērna vecāki slimības dēļ nespēj pienācīgi aprūpēt un uzraudzīt bērnu;
- 6) abi bērna vecāki ir nepilngadīgi;
- 7) radušās būtiskas domstarpības bērna un vecāku attiecībās;
- 8) radušies citi neatliekami gadījumi (nodrošinot normatīvajos aktos noteikto prasību ievērošanu).

(2) Īpaši grūtos un sarežģītos aizbildnības gadījumos bāriņtiesa var iecelt vairākus aizbildņus, bet ne vairāk par trim.

(3) Pagaidu aizbildni bāriņtiesa iecel, ja:

- 1) aizbildnis ir kavēts uzņemties aizbildnību;
- 2) aizbildnis ir atstādināts no aizbildņa pienākumu pildīšanas.

(4) Bāriņtiesa lemj par cita aizbildņa iecelšanu, ja:

- 1) konstatē pārkāpumus, ko aizbildnis pieļāvis aizbildnības pārvaldībā;
- 2) iepriekšējais aizbildnis atcelts vai atlaists no aizbildņa pienākumu pildīšanas;
- 3) aizbildnis ir miris;
- 4) aizbildnis nolēmis adoptēt savu aizbilstamo.

(5) Bāriņtiesa iecel aizbilstamajam sevišķu aizbildni, ja bērna un aizbildņa intereses saduras.

(6) Bāriņtiesa ar testamentu ieceltajam aizbildnim iekārto bērna aizbildnības lietu.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 29.11.2012. un 08.05.2014. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2014.)

27.pants. Aizbildnības vai aizgādības nodibināšana ārvalstniekam

(1) Ja bāriņtiesa konstatē, ka tās darbības teritorijā dzīvo vai uzturas bārenis vai bez vecāku gādības palicis bērns, vai aizgādībā esošā persona, kura nav Latvijas pilsonis vai Latvijas nepilsonis, bāriņtiesa nekavējoties informē kompetento aizbildnības vai aizgādības iestādi valstī, kuras pilsonis ir bērns vai aizgādībā esošā persona, vai iepriekšējās mītnes zemes aizbildnības vai aizgādības iestādi un lūdz izvērtēt nepieciešamību nodibināt aizbildnību vai aizgādību un iecelt aizbildni vai aizgādni.

(2) Bāriņtiesa lemj par ārvalsts aizbildnības vai aizgādības lietas pārņemšanu, ja ārvalsts kompetentā aizbildnības vai aizgādības iestāde ir iecēlusi aizbildni vai aizgādni un lūgusi pārņemt aizbildnības vai aizgādības lietu.

(3) Par aizbildnības vai aizgādības lietas pārņemšanu bāriņtiesa informē bērna vai aizgādībā esošās personas pilsonības valsts vai iepriekšējās mītnes zemes aizbildnības vai aizgādības iestādi.

(4) Ja bāriņtiesa aizbildņa rīcībā konstatē trūkumus, nepilnības, ļaunprātīgu rīcību vai draudus bērna dzīvībai vai veselībai, tā lemj par aizbildņa atstādināšanu no aizbildņa pienākumu pildīšanas un pagaidu aizbildņa iecelšanu vai bērna ievietošanu audžuģimenē vai ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijā un nekavējoties par to informē ārvalsts aizbildnības iestādi.

(5) Ja bāriņtiesa konstatē trūkumus, nepilnības, ļaunprātīgu rīcību vai rīcību, kas kaitē rīcībspējīgas personas interesēm, tā lemj par aizgādņa atstādināšanu no aizgādņa pienākumu pildīšanas un pagaidu aizgādņa iecelšanu un nekavējoties par to informē ārvalsts aizgādības iestādi.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 29.11.2012. likumu, kas stājas spēkā 01.01.2013.)

28.pants. Atlīdzība par aizbildņa pienākumu pildīšanu

(1) Bāriņtiesa lemj par atlīdzības izmaksu konkrētai personai par aizbildņa pienākumu pildīšanu un pabalsta izmaksu par bērna uzturēšanu, ja bērnam iecelti līdzaizbildņi.

(2) Izvērtējusi aizbildņu pienākumus, bāriņtiesa nosaka konkrētu atlīdzību par aizbildņa pienākumu pildīšanu katram līdzzaibldnim, ievērojot to, lai līdzzaibldņu kopā saņemtā summa nepārsniedz atlīdzību, kas normatīvajos aktos par valsts sociālo pabalstu aizbildņiem paredzēta vienam aizbildnim par aizbildņa pienākumu pildīšanu.

29.pants. Personas atbilstība aizbildņa pienākumu pildīšanai

(1) Bāriņtiesa raugās, lai par aizbildni iecelamajai personai būtu aizbildņa pienākumu pildīšanai nepieciešamās spējas un īpašības, un izvērtē personas:

- 1) motivāciju kļūt par aizbildni;
- 2) ģimenes locekļu savstarpējās attiecības;
- 3) nodarbinātību;
- 4) dzīves apstākļus;
- 5) spēju pārstāvēt bērnu personiskajās un mantiskajās attiecībās.

(2) Izvērtējot personas atbilstību aizbildņa pienākumu pildīšanai, bāriņtiesa ņem vērā atzinumus par personas veselības stāvokli, ko sniedz ģimenes ārsts, kura veselības aprūpē persona atradies vismaz sešus mēnešus, kā arī psihiatrs un narkologs.

(3) Ja persona vēlas ņemt aizbildnībā bērnu un bāriņtiesai nav zināms bez vecāku gādības palicis bērns, kuram būtu nepieciešams nodibināt aizbildnību un iecelt aizbildni, bāriņtiesa lemj tikai par personas atbilstību aizbildņa pienākumu pildīšanai.

(4) Ja persona, kura vēlas kļūt par aizbildni, nedzīvo tās pašvaldības administratīvajā teritorijā, kura lemj par aizbildnības nodibināšanu, bāriņtiesa pieprasa no attiecīgās personas dzīvesvietas bāriņtiesas atzinumu par to, vai attiecīgajai personai ir aizbildņa pienākumu pildīšanai nepieciešamās spējas un īpašības.

30.pants. Aizbildņa apliecība

(Izslēgts ar 10.12.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.01.2010.)

31.pants. Bāriņtiesas pienākumi aizbildnības uzraudzībā

(1) Bāriņtiesa pastāvīgi uzrauga aizbildņu rīcību bērna personisko un mantisko tiesību un interešu nodrošināšanā:

1) pieprasot, lai aizbildnis pieņem bērna mantu pēc saraksta un vienu saraksta eksemplāru iesniedz bāriņtiesai;

2) uzraugot, vai aizbildnis gādā par sava aizbilstamā audzināšanu ar tādu pašu rūpību, ar kādu apzinīgi vecāki gādātu par sava bērna audzināšanu;

3) uzraugot, lai aizbildnis nerīkojas ar bērnam piederošo mantu bez bāriņtiesas atļaujas, ja saskaņā ar likumu tā ir nepieciešama;

4) pārbaudot, vai aizbildnis pārvalda aizbilstamā mantu atbilstoši bērna interesēm un normatīvo aktu prasībām;

5) noskaidrojot, vai aizbildnis normatīvajos aktos par palīdzību dzīvokļa jautājumu risināšanā noteiktajā kārtībā ir informējis pašvaldību par nepieciešamību pēc bērna pilngadības sasniegšanas nodrošināt viņam dzīvojamo telpu;

6) katru gadu pārbaudot aizbilstamā dzīves apstākļus aizbildņa ģimenē.

(2) Bāriņtiesa pieprasa, lai aizbildnis, kas atlaists vai atcelts no aizbildnības pirms tās izbeigšanās, sniedz galanorēķinu.

(3) Bāriņtiesa katru gadu līdz 1.februārim, kā arī aizbildnībai beidzoties, saņem un pārbauda aizbildņa iesniegto norēķinu. Bāriņtiesas priekšsēdētājs apstiprina norēķinu.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 29.11.2012. likumu, kas stājas spēkā 01.01.2013.)

32.pants. Bāriņtiesas pienākumi, ja konstatēti pārkāpumi aizbildņa rīcībā

(1) Ja konstatētas kļūdas aizbildņa iesniegtajā norēķinā vai bērna interesēm neizdevīga aizbildņa darbība, bāriņtiesa:

1) dod aizbildnim attiecīgus norādījumus;

2) lemj par aizbildņa atstādināšanu;

3) lemj par aizbildņa atcelšanu.

(2) Ja aizbildņa rīcība radījusi aizbilstamajam zaudējumus, par kuriem aizbildnis ir atbildīgs, bāriņtiesa ceļ tiesā attiecīgu prasību.

(3) Ja bāriņtiesa konstatē administratīvi vai krimināli sodāmu aizbildņa tiesību ļaunprātīgu izmantošanu, kas kaitējusi aizbilstamā interesēm, bāriņtiesa par to paziņo tiesībaizsardzības iestādēm.

33.pants. Aizbildņa atlaišana no aizbildņa pienākumu pildīšanas

(1) Bāriņtiesa lemj par aizbildņa atlaišanu no aizbildņa pienākumu pildīšanas Civillikumā paredzētajos gadījumos, kā arī tad, ja ir izbeigušies šā likuma 26.panta pirmās daļas 2., 3., 4., 5., 6. vai 7.punktā minētie aizbildnības nodibināšanas iemesli.

(2) Atlaižot aizbildni no aizbildņa pienākumu pildīšanas, ja aizbilstamais ir sasniedzis pilngadību, bāriņtiesa pieprasa, lai aizbildnis:

1) iesniedz bāriņtiesai aizbilstamajam sniegto norēķinu;

2) sniedz galanorēķinu par aizbilstamā mantas pārvaldību;

3) nodod aizbilstamajam aizbildņa pārvaldībā esošo bērna mantu pēc saraksta.

(3) Pēc tam kad bāriņtiesai iesniegts aizbildņa lūgums par viņa atlaišanu, kā arī saņemts bijušā aizbilstamā paraksts par to, ka visu viņam pienākošos mantu viņš ir saņēmis un ka bijušajam aizbilstamajam pret aizbildni nav pretenziju, bāriņtiesa atlaiž aizbildni.

(4) Bāriņtiesa sešus mēnešus pirms bērna pilngadības sasniegšanas informē aizbilstamo un pašvaldības sociālo dienestu par sociālo garantiju saņemšanu.

(5) Pārējos gadījumos, atlaižot aizbildni no aizbildņa pienākumu pildīšanas, bāriņtiesa pieprasa, lai aizbildnis:

1) iesniedz bāriņtiesai aizbilstamā vecākiem, adoptētājam vai jaunieceltajam aizbildnim sniegto norēķinu;

2) sniedz galanorēķinu par aizbilstamā mantas pārvaldību;

3) nodod aizbilstamā vecākiem, adoptētājam vai jaunieceltajam aizbildnim aizbildņa pārvaldībā esošo bērna mantu pēc saraksta.

(6) Aizbildni atlaiž un, ja nepieciešams, ieceļ citu aizbildni tā bāriņtiesa, kas aizbildni iecēlusi.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 29.11.2012. likumu, kas stājas spēkā 01.01.2013.)

34.pants. Adopcija

(1) Bāriņtiesa lemj par:

1) personas atzīšanu par adoptētāju;

1¹) piekrišanu bērna adopcijai Civillikumā noteiktajos gadījumos;

2) brāļu un māsu, pusbrāļu un pusbāsu šķiršanu Civillikumā noteiktajos gadījumos;

3) to, vai Latvijā iespējams nodrošināt bērna audzināšanu ģimenē vai pienācīgu aprūpi;

4) bērna nodošanu adoptētāja aprūpē un uzraudzībā līdz adopcijas apstiprināšanai;

5) pirmsadopcijas aprūpes izbeigšanu bērnam;

6) adopcijas atbilstību bērna interesēm.

(2) Adoptētāja personiska piedalīšanās bāriņtiesas sēdē ir obligāta. Citi adopcijas dalībnieki piekrišanu bērna adopcijai izsaka personiski savas dzīvesvietas bāriņtiesā vai iesniedz publiski pie notāra vai bāriņtiesā apliecinātu piekrišanu.

(2¹) Bāriņtiesa pirms lēmuma pieņemšanas par piekrišanu bērna adopcijai noskaidro adoptējamā, otra vecāka, aizbildņa, nepilngadīgā vecāka un viņa likumiskā pārstāvja viedokli.

(2²) Bāriņtiesa pirms lēmuma pieņemšanas par brāļu un māsu, pusbrāļu un pusbāsu šķiršanu noskaidro adoptējamā un brāļu un māsu, pusbrāļu un pusbāsu viedokli. Viedokli noskaidro, ja personām pastāv ciešas savstarpējās attiecības vai šīs personas ir dzīvojušas nedalītā saimniecībā.

(3) Adoptētāja dzīvesvietas bāriņtiesa divus gadus pēc adopcijas apstiprināšanas uzrauga bērna aprūpi ģimenē.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 08.05.2014. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2014.)

35.pants. Bērna ievietošana ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijā

(1) Bāriņtiesa lemj par bāreņa vai bez vecāku gādības palikuša bērna ievietošanu ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijā, ja ārpusģimenes aprūpi bērnam nav iespējams nodrošināt pie aizbildņa vai audžuģimenē vai ja aprūpe pie aizbildņa vai audžuģimenē konkrētam bērnam nav piemērota. Bērnu aprūpes iestādē bērns atrodas līdz brīdim, kad viņam tiek nodrošināta piemērota aprūpe pie aizbildņa vai audžuģimenē.

(2) Ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijā ievietota bērna aizbildņa pienākumus pilda šīs institūcijas vadītājs.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 08.05.2014. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2014.)

36.pants. Ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijā ievietota bērna tiesību un interešu ievērošanas uzraudzība

(1) Bāriņtiesa katru gadu:

- 1) pārbauda ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijā ievietota bērna aprūpi;
- 2) ja bērna mantas pārvaldībai nav iecelts sevišķais aizbildnis, pieprasa no ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijas vadītāja norēķinu par bērna mantas pārvaldību.

(2) Bāriņtiesa lemj par bāreņa vai bez vecāku gādības palikuša bērna aprūpes izbeigšanu ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijā, ja:

- 1) bērna vecākiem ir atjaunotas aizgādības tiesības;
- 2) bērnam ir nodibināta aizbildnība;
- 3) bērns tiek nodots audžuģimenei;
- 4) likumīgā spēkā stājies tiesas spriedums par bērna adopcijas apstiprināšanu.

(3) Lemjot par bērna aprūpes izbeigšanu ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijā, bāriņtiesa no institūcijas vadītāja pieprasa norēķinu par bērna mantas pārvaldību.

(4) Ja bērna aprūpe ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijā izbeidzas tādēļ, ka bērns sasniedzis pilngadību, bāriņtiesa nelemj par bāreņa un bez vecāku gādības palikuša bērna aprūpes izbeigšanu ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijā, bet pieprasa no šīs institūcijas galanorēķinu par bērna mantas pārvaldību.

(5) Bāriņtiesa noskaidro, vai ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijas vadītājs normatīvajos aktos par palīdzību dzīvokļa jautājumu risināšanā noteiktajā kārtībā ir informējis pašvaldību par nepieciešamību pēc bērna pilngadības sasniegšanas nodrošināt viņam dzīvojamo telpu.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 10.12.2009., 29.11.2012. un 08.05.2014. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2014.)

37.pants. Bērna ārpusģimenes aprūpe pēc vecāku lūguma

Bāriņtiesa lemj par bērna ārpusģimenes aprūpi pēc vecāku lūguma, ja viņi slimības dēļ nevar bērnu aprūpēt.

38.pants. Apliecība sociālo garantiju saņemšanai

(1) Bāriņtiesa bārenim vai bez vecāku gādības palikušam bērnam izsniedz apliecību sociālo garantiju saņemšanai.

(2) Apliecības paraugu un izsniegšanas kārtību nosaka Ministru kabinets.

39.pants. Bāriņtiesas pienākumi bērna ārpusģimenes aprūpes laikā

(1) Pēc tam kad ir pieņemts lēmums par bērna ārpusģimenes aprūpi, bāriņtiesa nekavējoties par to informē bērna vecāku dzīvesvietas sociālo dienestu un lūdz sniegt nepieciešamo palīdzību bērna vecākiem.

(2) Bāriņtiesa seko, lai aizbildnis, audžuģimene vai ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcija veicinātu bērna un vecāka saskarsmi.

(3) Bāriņtiesa lemj par aizliegumu ārpusģimenes aprūpē esošam bērnam satikties ar vecākiem vai tuviem radniekiem, ja satikšanās kaitē bērna veselībai un attīstībai vai rada draudus aizbildnim, audžuģimenei, ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijas darbiniekiem vai citiem bērniem.

(4) Pēc tam kad bārenis vai bez vecāku gādības palikušais bērns ieguvis vispārējo pamatizglītību, bāriņtiesa sadarbībā ar aizbildni, audžuģimeni vai ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijas vadītāju izvērtē bāreņa vai bez vecāku gādības palikušā bērna tālākās izglītības iespējas.

40.pants. Aizgādņa iecelšana

(1) Bāriņtiesa saskaņā ar tiesas nolēmumu par aizgādņības nodibināšanu ieceļ aizgādni:

1) personai ar garīga rakstura vai citiem veselības traucējumiem, kurai rīcībspēju ierobežojusi tiesa;

1¹) personai, kurai tiesa nodibinājusi pagaidu aizgādņību;

2) personai, kurai rīcībspēju tiesa ierobežojusi izlaidīgas vai izšķērdīgas dzīves dēļ, kā arī alkohola vai citu apreibinošo vielu pārmērīgas lietošanas dēļ;

3) promesošas vai pazudušas personas mantai;

4) (izslēgts ar 08.05.2014. likumu);

5) testamenta izpildīšanai.

(1¹) Bāriņtiesa saskaņā ar notāra taisīto notariālo aktu par aizgādņības nodibināšanu mantojumam ieceļ aizgādni mantojumam.

(2) Bāriņtiesa aizgādņus izvēlas saskaņā ar Civillikuma 355. un 661.pantu un pārliecinās, vai izraudzītajai personai ir nepieciešamās spējas un īpašības. Bāriņtiesa noskaidro aizgādņībā esošās personas viedokli par ieceļamo aizgādni.

(2¹) Ieceļot personai aizgādni, bāriņtiesa saskaņā ar tiesas nolēmumu savā lēmumā norāda, kādā apjomā aizgādnis rīkojas kopā ar aizgādņībā esošo personu un kādā patstāvīgi šīs personas vietā, kā arī lēmuma darbības termiņu, ja tāds ir noteikts tiesas nolēmumā.

(3) Bāriņtiesa lēmuma norakstu par aizgādņa iecelšanu nosūta tiesai, kura nodibinājusi aizgādņību.

(4) Pagaidu aizgādni bāriņtiesa ieceļ, ja aizgādnis ir:

- 1) kavēts uzņemt aizgādību;
- 2) atstādināts;
- 3) personīgi ieinteresēts rīkoties aizgādībā esošās personas vietā vai kopā ar šo personu.
- (4¹) Pagaidu aizgādni bāriņtiesa iecel, ja to nosaka tiesas lēmums par pagaidu aizgādības nodibināšanu. Šādos gadījumos bāriņtiesa nekavējoties iecel aizgādni.

(5) Bāriņtiesa lemj par cita aizgādņa iecelšanu, ja:

- 1) konstatē pārkāpumus aizgādņa rīcībā;
- 2) aizgādnis ir atcelts no aizgādņa pienākumu pildīšanas;
- 3) aizgādnis ir miris.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 29.11.2012. un 08.05.2014. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2014.)

41.pants. Bāriņtiesas pienākumi aizgādības uzraudzībā

(1) Bāriņtiesa uzrauga aizgādņa rīcību aizgādņa pienākumu izpildē un Civillikumā paredzētajos gadījumos, ievērojot tiesas spriedumā noteikto, atļauj aizgādņim kārtot darījumus.

(2) Bāriņtiesa, aizstāvot aizgādībā esošās personas mantiskās intereses, Civillikumā paredzētajos gadījumos, ievērojot tiesas spriedumā noteikto:

- 1) lemj par atļauju pieņemt vai atraidīt aizgādībā esošajai personai piekritušo mantojumu;
- 2) lemj par aizgādībā esošajai personai piederošās mantas pārdošanu par tirgus vērtību vai izsolē;
- 3) lemj par aizgādībā esošajai personai piederoša nekustamā īpašuma (ja tā vērtība nepārsniedz 14 000 *euro*) atsavināšanu, ieķīlāšanu vai apgrūtināšanu ar citām lietu tiesībām;
- 4) lemj par aizgādībā esošajai personai piederoša nekustamā īpašuma (ja tā vērtība pārsniedz 14 000 *euro*) atsavināšanas, ieķīlāšanas vai apgrūtināšanas ar citām lietu tiesībām lietderīgumu;

5) lemj par īpašuma iegūšanu aizgādnībā esošajai personai;

6) seko, lai aizgādnis nerīkojas ar aizgādnībā esošajai personai piederošu mantu bez bāriņtiesas atļaujas, ja tā saskaņā ar likumu ir nepieciešama;

7) pārbauda, vai aizgādnis noskaidro aizgādnībā esošās personas viedokli un gribu un pārvalda mantu atbilstoši šīs personas interesēm un normatīvo aktu prasībām.

(3) Bāriņtiesa pieprasa, lai aizgādnis, kas atstādināts, atlaists vai atcelts no aizgādnības pirms tās izbeigšanās, sniedz norēķinu.

(4) Bāriņtiesa katru gadu līdz 1.februārim, kā arī aizgādni atlaižot vai atstādinot, saņem un pārbauda aizgādņa iesniegto norēķinu. Bāriņtiesas priekšsēdētājs apstiprina norēķinu.

(5) Bāriņtiesa var uzlikt aizgādnim par pienākumu jebkurā laikā sniegt norēķinu par aizgādnības pārvaldību.

(6) Bāriņtiesa, aizstāvot aizgādnībā esošās personas intereses:

1) lemj par tās laulības līguma slēgšanu saskaņā ar [Civillikuma 114.pantu](#);

2) uzrauga, lai aizgādnis [Civilprocesa likuma 270.² panta](#) otrās daļas noteiktajā termiņā iesniedz tiesā pieteikumu par obligāto rīcībspējas ierobežojuma pārskatīšanu personai ar rīcībspējas ierobežojumu, kā arī sniedz tiesai informāciju, kurai ir nozīme lietā par rīcībspējas ierobežojuma pārskatīšanu;

3) informē prokuratūru, ja aizgādņa kavēšanās dēļ ir nepieciešama rīcībspējas ierobežojuma pārskatīšana aizgādnībā esošās personas interesēs;

4) izšķir domstarpības starp aizgādnībā esošo personu un tās aizgādni un, ja nepieciešams, pieņem lēmumu. Ja aizgādnībā esošā persona vai tās aizgādnis uzskata pieņemto lēmumu par nepareizu, prasību tiesā var celt [Civilprocesa likumā](#) noteiktajā kārtībā.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar [29.11.2012.](#) un [12.09.2013.](#) likumu, kas stājas spēkā [01.01.2014.](#))

42.pants. Bāriņtiesas pienākumi, ja konstatēti pārkāpumi aizgādņa rīcībā

(1) Ja konstatētas kļūdas aizgādņa iesniegtajā norēķinā vai aizgādņības pārvaldības interesēm neizdevīga aizgādņa darbība, bāriņtiesa:

1) dod aizgādņim attiecīgus norādījumus;

2) lemj par aizgādņa atstādināšanu;

3) lemj par aizgādņa atcelšanu.

(2) Ja aizgādņis atstādināts vai atcelts no aizgādņības, bāriņtiesa ieceļ citu aizgādņi.

(3) Ja aizgādņa rīcība radījusi zaudējumus, par kuriem aizgādņis ir atbildīgs, bāriņtiesa ceļ tiesā attiecīgu prasību.

(4) Ja bāriņtiesa konstatē administratīvi vai krimināli sodāmu aizgādņa tiesību ļaunprātīgu izmantošanu, bāriņtiesa par to paziņo tiesībsardzības iestādēm.

43.pants. Aizgādņa atbrīvošana no pienākumu pildīšanas

(1) Bāriņtiesa lemj par aizgādņa atbrīvošanu no pienākumu pildīšanas, ja:

1) tiesa aizgādņībā esošajai personai atcēlusi rīcībspējas ierobežojumu un izbeigusi aizgādņību garīga rakstura vai citu veselības traucējumu dēļ, aizgādņis iesniedzis bāriņtiesai galanorēķinu un nodevis attiecīgajai personai mantu, kas atradusies viņa pārvaldībā;

1¹) tiesa aizgādņībā esošajai personai izbeigusi pagaidu aizgādņību garīga rakstura vai citu veselības traucējumu dēļ vai beidzies tiesas nolēmuma darbības termiņš par pagaidu aizgādņības nodibināšanu, aizgādņis iesniedzis bāriņtiesai galanorēķinu un nodevis attiecīgajai personai mantu, kas atradusies viņa pārvaldībā;

2) ir zuduši apstākļi, kas bija par pamatu rīcībspējas ierobežojumam un aizgādņības nodibināšanai personai izlaidīgas vai izšķērdīgas dzīves dēļ, tiesa atcēlusi rīcībspējas ierobežojumu un izbeigusi aizgādņību;

3) tiesa izbeigusi aizgādņību promesošas vai pazudušas personas mantai;

4) ir stājies likumīgā spēkā tiesas nolēmums vai notārs izdevis apliecību par mantojuma pieprasītāja tiesībām un aizgādņis pret parakstu nodevis mantojumu kopā ar galanorēķinu tiesas vai notāra apstiprinātajiem mantiniekiem un iesniedzis galanorēķinu bāriņtiesai.

(2) Ja mantinieki bez svarīga iemesla neparakstās par mantas saņemšanu, bet bāriņtiesa nav konstatējusi aizgādņa ļaunprātīgu darbību, bāriņtiesa lemj par aizgādņa atbrīvošanu no pienākumu pildīšanas.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar [29.11.2012.](#) likumu, kas stājas spēkā [01.01.2013.](#))

44.pants. Pieteikums personas atzīšanai par rīcībbspējīgu

(Izslēgts ar [29.11.2012.](#) likumu, kas stājas spēkā [01.01.2013.](#))

44.¹ pants. Vecāka, aizbildņa, audžuģimenes vai viesģimenes informēšana par iespējamo apdraudējumu bērnam un personas sodāmības faktu

(1) Bāriņtiesa nekavējoties informē bērna vecāku, aizbildni, audžuģimeni vai viesģimeni par tās personas sodāmības faktu, ar kuru tai ir nedalīta saimniecība, ja persona atgriežas no brīvības atņemšanas iestādes pēc soda izciešanas par [Krimināllikuma](#) 159., 160., 161., 162., 162.¹, [164.](#), [165.](#) un [166.pantā](#) minēto noziedzīgo nodarījumu, kurā cietušais ir bijis nepilngadīgs.

(2) Bāriņtiesa, pamatojoties uz iegūtajām ziņām par bērna veselības, dzīvības vai pilnvērtīgas attīstības apdraudējuma iespējamību, nekavējoties uzaicina bērna vecāku, aizbildni, audžuģimeni vai viesģimeni ierasties bāriņtiesā vai apmeklē to personīgi un informē bērna vecāku, aizbildni, audžuģimeni vai viesģimeni par iespējamo apdraudējumu bērnam un par personas, kas rada šādu apdraudējumu, sodāmības faktu, kā arī sniedz informāciju par ieteicamo rīcību un atbalsta pakalpojumu saņemšanas iespējām.

(3) Par vecāka, aizbildņa, audžuģimenes vai viesģimenes informēšanu sastāda sarunas protokolu. Vecāks, aizbildnis, audžuģimene vai viesģimene tiek brīdināta par atbildību saistībā ar šajā pantā minētās informācijas izpaušanu trešajām personām.

(4) Personai, par kuras sodāmības faktu informē vecāku, aizbildni, audžuģimeni vai viesģimeni, par to ziņas nesniedz.

([01.07.2011.](#) likuma redakcijā, kas stājas spēkā [01.01.2012.](#))

44.² pants. Bāriņtiesas darbības bērna interešu nodrošināšanai nolēmuma par bērna atgriešanos valstī, kurā ir viņa dzīvesvieta, izpildes procesā

(1) Nolēmuma par bērna atgriešanos valstī, kurā ir viņa dzīvesvieta, labprātīgas izpildes procesā vai tiesu izpildītāja norādītajā termiņā saskaņā ar Civilprocesa likuma 620.¹¹ pantu personām, uz kurām attiecas nolēmums, ir tiesības lūgt bāriņtiesas palīdzību, lai sagatavotu bērna atgriešanos valstī, kurā ir viņa dzīvesvieta.

(2) Nolēmuma par bērna atgriešanos valstī, kurā ir viņa dzīvesvieta, piespiedu izpildes procesā bāriņtiesa veic Civilprocesa likuma 74.³ nodaļā noteiktos pienākumus un pēc sava ieskata pieaicina psihologu nolēmuma piespiedu izpildē. Nolēmuma par bērna atgriešanos valstī, kurā ir viņa dzīvesvieta, piespiedu izpildes procesā personai, kura pieprasa bērna atgriešanos, ir tiesības lūgt bāriņtiesas palīdzību, lai sagatavotu bērnu nogādāšanai atpakaļ uz valsti, kurā ir viņa dzīvesvieta.

(3) Ja nolēmuma piespiedu izpildē nepiedalās persona, kura pieprasa bērna atgriešanos, bērnu nodod bāriņtiesas pārstāvim turpmāku darbību veikšanai.

(4) Bāriņtiesa pēc tam, kad bērnu nodod tās pārstāvim turpmāku darbību veikšanai, sadarbībā ar Tieslietu ministriju un personu, kura pieprasa bērna atgriešanos, nekavējoties nodrošina bērna nogādāšanu atpakaļ uz valsti, kurā ir viņa dzīvesvieta. Ja to nav iespējams veikt nekavējoties, bāriņtiesa pieņem šā likuma 23.panta 1.¹ daļā minētos lēmumus, kuru darbības laikā veic šā likuma 23.pantā minētās darbības un sadarbībā ar Tieslietu ministriju un personu, kura pieprasa bērna atgriešanos, kamēr nav beidzies maksimālais šā likuma 23.panta 1.¹ daļā minēto lēmumu darbības ilgums, pēc iespējas ātrāk nodrošina bērna nogādāšanu atpakaļ uz valsti, kurā ir viņa dzīvesvieta.

(5) Ja kopš lēmuma par bērna atgriešanos valstī, kurā ir viņa dzīvesvieta, (Civilprocesa likuma 644.²⁰ pants) ir pagājis vairāk nekā gads, bāriņtiesa pēc bērna vecāka vai citas personas, kas prettiesiski bērnu pārvietojuši vai aizturējusi, lūguma norīko psihologu atzinuma sniegšanai, lai noskaidrotu bērna viedokli par viņa nogādāšanu atpakaļ uz valsti, kurā ir viņa dzīvesvieta.

(04.08.2011. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.10.2011.)

44.³ pants. Prokuratūras informēšana par aizgādības nodibināšanu

Bāriņtiesa informē prokuratūru par aizgādības nodibināšanu personai ar garīga rakstura vai citiem veselības traucējumiem, ja tas nepieciešams šīs personas interešu aizsargāšanai.

Bāriņtiesa informē prokuratūru par aizgādības nodibināšanu personām, kuras izlaidīgas vai

izšķērdīgas dzīves dēļ, kā arī alkohola vai citu apreibinošo vielu pārmērīgas lietošanas dēļ draud novest sevi vai savu ģimeni trūkumā vai nabadzībā.

10. PIELIKUMS Likums par pašvaldībām

PAR PAŠVALDĪBĀM

II NODAĻA

PAŠVALDĪBU KOMPETENCE

15. pants. Pašvaldībām ir šādas autonomās funkcijas:

- 1) organizēt iedzīvotājiem komunālos pakalpojumus (ūdensapgāde un kanalizācija; siltumapgāde; sadzīves atkritumu apsaimniekošana; notekūdeņu savākšana, novadīšana un attīrīšana) neatkarīgi no tā, kā īpašumā atrodas dzīvojamais fonds;
- 2) gādāt par savas administratīvās teritorijas labiekārtošanu un sanitāro tīrību (ielu, ceļu un laukumu būvniecība, rekonstruēšana un uzturēšana; ielu, laukumu un citu publiskai lietošanai paredzēto teritoriju apgaismošana; parku, skvēru un zaļo zonu ierīkošana un uzturēšana; atkritumu savākšanas un izvešanas kontrole; pretplūdu pasākumi; kapsētu un beigto dzīvnieku apbedīšanas vietu izveidošana un uzturēšana);
- 3) noteikt kārtību, kādā izmantojami publiskā lietošanā esošie meži un ūdeņi, ja likumos nav noteikts citādi;
- 4) gādāt par iedzīvotāju izglītību (iedzīvotājiem noteikto tiesību nodrošināšana pamatizglītības un vispārējās vidējās izglītības iegūšanā; pirmsskolas un skolas vecuma bērnu nodrošināšana ar vietām mācību un audzināšanas iestādēs; organizatoriska un finansiāla palīdzība ārpuskolas mācību un audzināšanas iestādēm un izglītības atbalsta iestādēm u.c.);
- 5) rūpēties par kultūru un sekmēt tradicionālo kultūras vērtību saglabāšanu un tautas jaunrades attīstību (organizatoriska un finansiāla palīdzība kultūras iestādēm un pasākumiem, atbalsts kultūras pieminekļu saglabāšanai u.c.);
- 6) nodrošināt veselības aprūpes pieejamību, kā arī veicināt iedzīvotāju veselīgu dzīvesveidu un sportu;
- 7) nodrošināt iedzīvotājiem sociālo palīdzību (sociālo aprūpi) (sociālā palīdzība maznodrošinātām ģimenēm un sociāli mazaizsargātām personām, veco ļaužu nodrošināšana ar vietām pansionātos, bāreņu un bez vecāku gādības palikušo bērnu nodrošināšana ar vietām mācību un audzināšanas iestādēs, bezpajumtnieku nodrošināšana ar naktsmītni u.c.);

- 8) gādāt par aizgādību, aizbildību, adopciju un bērnu personisko un mantisko tiesību un interešu aizsardzību;
- 9) sniegt palīdzību iedzīvotājiem dzīvokļa jautājumu risināšanā;
- 10) sekmēt saimniecisko darbību attiecīgajā administratīvajā teritorijā, rūpēties par bezdarba samazināšanu;
- 11) izsniegt atļaujas un licences komercdarbībai, ja tas paredzēts likumos;
- 12) piedalīties sabiedriskās kārtības nodrošināšanā, apkarot žūpību un netiklību;
- 13) saskaņā ar attiecīgās pašvaldības teritorijas plānojumu noteikt zemes izmantošanas un apbūves kārtību;
- 14) nodrošināt savas administratīvās teritorijas būvniecības procesa tiesiskumu;
- 15) veikt civilstāvokļa aktu reģistrāciju;
- 16) savākt un sniegt valsts statistikai nepieciešamās ziņas;
- 17) veikt nepieciešamos pasākumus domes vēlēšanās;
- 18) piedalīties civilās aizsardzības pasākumu nodrošināšanā;
- 19) organizēt sabiedriskā transporta pakalpojumus;
- 20) *(izslēgts ar 17.07.2008. likumu);*
- 21) organizēt pedagoģisko darbinieku tālākizglītību un izglītības metodisko darbu;
- 22) veikt attiecīgajā administratīvajā teritorijā dzīvojošo bērnu uzskaiti;
- 23) īstenot bērnu tiesību aizsardzību attiecīgajā administratīvajā teritorijā.**

(Otrā daļa izslēgta ar 17.07.2008. likumu.)

Starptautiskajos līgumos, likumos vai Ministru kabineta noteikumos paredzētajos gadījumos un kārtībā atsevišķu autonomo funkciju īstenošanā un finansēšanā piedalās valsts.

No katras autonomās funkcijas izrietošu pārvaldes uzdevumu pašvaldība var deleģēt privātpersonai vai citai publiskai personai. Pārvaldes uzdevuma deleģēšanas kārtību, veidus un ierobežojumus nosaka Valsts pārvaldes iekārtas likums.

(13.11.1997. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 05.02.1998., 09.12.1999., 21.12.2000., 17.02.2005., 17.07.2008. un 16.06.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

11. PIELIKUMS Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likums

SOCIĀLO PAKALPOJUMU UN SOCIĀLĀS PALĪDZĪBAS LIKUMS

II nodaļa

Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības organizēšana

11.pants. Pašvaldības sociālā dienesta uzdevumi

Pašvaldības sociālā dienesta uzdevumi ir šādi:

- 1) veikt sociālo darbu ar personām, ģimenēm un personu grupām;
- 2) sniegt sociālos pakalpojumus vai organizēt to sniegšanu ģimenēm ar bērniem, kurās ir bērna attīstībai nelabvēlīgi apstākļi, audžuģimenēm, aizbildņiem, personām, kuras aprūpē kādu no ģimenes locekļiem, invalīdiem, pensijas vecuma personām, personām ar garīga rakstura traucējumiem un citām personu grupām, kurām tas nepieciešams;
- 3) novērtēt klientu vajadzības, materiālos un personiskos (motivācija, nepieciešamās zināšanas un prasmes, izglītība, profesija u.c.) resursus;
- 4) noteikt klienta līdzdarbības pienākumus, vienojoties ar viņu par veicamajiem pasākumiem;
- 5) sniegt sociālo palīdzību;
- 6) administrēt pašvaldības budžeta līdzekļus, kas novirzīti sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības sniegšanai;
- 7) novērtēt sociālā dienesta administrēto un pašvaldības finansēto sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības kvalitāti;
- 8) veikt sociālās vides izpēti, noteikt problēmas, izstrādāt sociālo pakalpojumu attīstības koncepcijas, mērķprogrammas un priekšlikumus jaunu pakalpojumu ieviešanai un piedalīties pašvaldības attīstības plānu izstrādē;
- 9) informēt iedzīvotājus par sociālajiem pakalpojumiem un sociālo palīdzību.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 07.05.2009. un 29.10.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.12.2009.)

12. PIELIKUMS Ministru kabineta noteikumi NR.533

Ministru kabineta noteikumi Nr.533

Rīgā 2012. gada 31. jūlijā (prot. Nr.42 21.§)

Noteikumi par valsts pirmsskolas izglītības vadlīnijām

Izdoti saskaņā ar Izglītības likuma 14.panta 18.¹ punktu

IV. Pirmsskolas izglītības apguves plānotie rezultāti

11. Fiziskās attīstības jomā bērns apgūst šādas zināšanas, prasmes un attieksmes:

11.1. izpilda pamatkustības un orientējas telpā;

11.2. notur līdzsvaru;

11.3. attīsta roku sīko muskulatūru, mērķtiecīgi veic darbības ar sīkiem priekšmetiem;

11.4. sev un apkārtējiem drošā veidā un tvērienā tur un lieto rakstāmpiederumus un darba rīkus;

11.5. darbojas noteikta laukuma robežās;

11.6. ir pozitīva attieksme pret fiziskām aktivitātēm.

12. Psihiskās attīstības jomā bērns apgūst šādas zināšanas, prasmes un attieksmes:

12.1. klausās, uztver, stāsta, pauž attieksmi pret dzirdēto;

12.2. saklausa, pareizi izrunā un diferencē skaņas vārdos;

12.3. saprot saikni starp skaņu un burtu;

12.4. pazīst iespiestos un rakstītos burtus, raksta burtus, vārdus un vienkāršus teikumus atbilstoši savām spējām;

12.5. lasa vārdus un vienkāršus teikumus atbilstoši savām spējām;

12.6. saprot lasīto, atbild uz jautājumiem un pauž attieksmi pret to;

12.7. iejūtas dažādos tēlos, attēlo ar kustībām, žestiem, mīmiku un runu, skandē tautasdziesmas un runā dzejoļus;

12.8. saprot saikni starp skaitli un ciparu, raksta ciparus;

12.9. saprot saskaitīšanas un atņemšanas darbības, prot iegūt rezultātu praktiskās situācijās skaitļa 10 apjomā;

12.10. pazīst ģeometrijas pamatelementus (punkts, līnija, riņķis, trijstūris, četrstūris);

12.11. novēro pārmaiņas cilvēkā, dabā un sabiedriskās dzīves norisēs, stāsta par saviem novērojumiem, orientējas tuvākajā apkārtnē;

12.12. saprot darbību loģisko secību un stāsta par to;

12.13. raksturo, salīdzina un grupē objektus pēc dažādām pazīmēm;

12.14. klausās mūziku, dzied, dejo, muzicē un ritmizē;

12.15. radoši izmanto dažādus materiālus, tehnikas un paņēmienus tēlotājdarbībā un rokdarbos;

12.16. pazīst un pauž emocijas mijiedarbībā ar apkārtējo pasauli;

12.17. pieņem sevi un citus, jūt līdzī, lūdz un sniedz palīdzību;

12.18. ir motivēts turpmākās izglītības apguvei.

13. Sociālajā jomā bērns apgūst šādas zināšanas, prasmes un attieksmes:

13.1. nosauc savu vārdu, uzvārdu, dzīvesvietas adresi, valsti, kurā dzīvo;

13.2. izsaka lūgumu, prot pateikties, jautā un atbild uz jautājumiem, stāsta par to, ko prot;

13.3. sadarbojas ar vienaudžiem un pieaugušajiem, pieņem vai noraida ieteikumus, pamato savu viedokli;

- 13.4. vērtē savu un citu rīcību, pauž attieksmi pret to;
- 13.5. izrāda cieņu pret cilvēkiem, savu un citu darbu, saudzīgi izturas pret apkārtējo vidi;
- 13.6. veic vienkāršus pašapkalpošanās darbus, ievērojot apgūtos ugunsdrošības un elektrodrošības noteikumus;
- 13.7. zina, kā rīkoties dažādās situācijās, ja ir apdraudēta personīgā drošība mājās, uz ielas (ceļa) un dabā (pie ūdenskrātuvēm, saskarē ar dzīvniekiem, nezināmām vielām un augiem);
- 13.8. ievēro personīgo higiēnu, lieto veselīgus pārtikas produktus un veic fiziskās aktivitātes;
- 13.9. ir atbildīgs par uzticētajiem pienākumiem un personīgajām lietām.
14. Atkāpes no plānotajiem rezultātiem ir pieļaujamas atbilstoši bērna funkcionālo traucējumu veidam, kā arī ievērojot konkrēto funkcionālo traucējumu un tā apjomu.

13.PIELIKUMS Ministru kabineta noteikumi NR.890

Ministru kabineta noteikumi Nr.890

Rīgā 2013.gada 17.septembrī (prot. Nr.49 85.§)

Higiēnas prasības bērnu uzraudzības pakalpojuma sniedzējiem un izglītības iestādēm, kas īsteno pirmsskolas izglītības programmu

Izdoti saskaņā ar Epidemioloģiskās drošības likuma

38.¹ panta pirmo daļu

(MK 14.07.2015. noteikumu Nr.404 redakcijā)

I. Vispārīgie jautājumi

1. Noteikumi nosaka higiēnas prasības valsts un pašvaldību iestādēm, juridiskajām vai fiziskajām personām, kuras sniedz bērnu uzraudzības pakalpojumu ārpus bērna dzīvesvietas, un izglītības iestādēm, kas īsteno pirmsskolas izglītības programmu (turpmāk – pakalpojuma sniedzējs).

2. Bērnu uzraudzības pakalpojumus iedala īslaicīgos pakalpojumos un pilna laika pakalpojumos atbilstoši normatīvajiem aktiem par bērnu uzraudzības pakalpojumu un bērnu uzraudzības pakalpojumu sniedzēju reģistrēšanas kārtību.

3. Šo noteikumu I nodaļā, 12., 13., 15., 15.¹, 18., 22., 23., 24., 30., 32. punktā, VII un VIII nodaļā un 52., 53., 54., 55. un 57. punktā minētās prasības piemēro arī īslaicīga pakalpojuma sniedzējam. Ja īslaicīga pakalpojuma sniedzējs nodrošina bērniem aktivitātes ārā, tad uz viņu attiecas arī šo noteikumu 9., 16., 16.¹, 16.² un 17. punktā minētās prasības.

(MK 14.07.2015. noteikumu Nr.404 redakcijā)

3.¹ Šo noteikumu 20., 31., 33., 35., 37., 40. un 41. punktā minētās prasības, 42. punktā minētās prasības attiecībā uz gatavās produkcijas ražošanu, uzglabāšanu un realizēšanu saskaņā ar ēdināšanas tehnoloģisko dokumentāciju un 43. punktā minētās prasības neattiecinā uz fizisku personu, kura sniedz pilna laika bērnu uzraudzības pakalpojumu savā dzīvesvietā.

(MK 14.07.2015. noteikumu Nr.404 redakcijā)

4. Par noteikumu ievērošanu ir atbildīgs pakalpojuma sniedzējs.

5. Higiēnas prasību ievērošanu kontrolē Veselības inspekcija.

6. Pārtikas aprites prasību ievērošanu kontrolē Pārtikas un veterinārais dienests.

7. Pakalpojuma sniedzējs ir atbildīgs, lai darbiniekiem būtu nepieciešamās zināšanas un prasmes higiēnas prasībām atbilstošu un drošu pakalpojumu sniegšanai.

(MK 14.07.2015. noteikumu Nr.404 redakcijā)

II. Minimālās higiēnas prasības dienas režīma ievērošanai

8. Dienas režīmu nosaka atbilstoši bērnu vecumam un attīstībai, paredzot arī fiziskās aktivitātes un pastaigas svaigā gaisā.

9. Ja gaisa temperatūra ir zemāka par mīnus 10 °C, pastaigas svaigā gaisā netiek organizētas bērniem, kas jaunāki par trim gadiem.

10. Pēc pusdienām bērniem nodrošina atpūtu.

11. Starp ēdienreizēm ievēro trīs līdz četru stundu intervālu.

12. Elektronisko saziņas līdzekļu (piemēram, televizora, datora) lietošana bērniem pieļaujama ne ilgāk par 15 minūtēm un ne biežāk kā divreiz dienā.

13. Pakalpojuma sniedzējs pakalpojuma sniegšanas vietā neuzņem bērnus ar:

13.1. infekcijas slimību pazīmēm, izņemot gadījumus, ja:

13.1.1. tiek pieskatīts viens bērns vai vienas ģimenes bērni;

13.1.2. pakalpojuma sniedzējam ir iespējas nodrošināt slimā bērna izolāciju atsevišķā telpā ar nepārtrauktu ārstniecības personas uzraudzību;

13.2. pedikulozi.

(MK 14.07.2015. noteikumu Nr.404 redakcijā)

14. Ja bērns nav apmeklējis pakalpojuma sniegšanas vietu infekcijas slimību pazīmju dēļ vai arī ja bērns ir slimojis ar infekcijas slimību, ģimenes ārsts izsniedz izziņu vecākiem pakalpojuma sniedzēja informēšanai par bērna veselības stāvokli un, ja nepieciešams, rekomendācijām turpmākai bērna aprūpei pakalpojuma laikā.

(MK 14.07.2015. noteikumu Nr.404 redakcijā)

15. Pakalpojuma sniedzēji, izņemot fiziskās personas, izstrādā iekšējās kārtības noteikumus, kuros noteikts, kā pakalpojuma sniedzējs un bērna vecāki rīkojas bērna infekcijas slimību gadījumos, un laikus iepazīstina ar tiem bērna vecākus.

(MK 14.07.2015. noteikumu Nr.404 redakcijā; sk. 62.punktu)

15.¹ Fiziskas personas laikus informē vecākus par infekcijas slimību pazīmēm – caureju, vemšanu, ādas, gļotādas vai acu ābolu dzelti, paaugstinātu (virs 37,5 °C) ķermeņa temperatūru, infekciozas izcelsmes izsitumiem (izsitumi kopā ar paaugstinātu ķermeņa temperatūru un izmaiņām bērna uzvedībā – miegainība, atteikšanās ēst, dzert, raudulība, paātrināta elpošana) –, ar kādām bērns netiks uzņemts pakalpojuma sniegšanas vietā.

(MK 14.07.2015. noteikumu Nr.404 redakcijā)

III. Teritorija un ēka

16. Ja pakalpojuma sniedzēja valdījumā ir teritorija, viņš nodrošina tās piemērotību bērnu aktivitātēm un tās atbilstību bērnu drošībai. Teritorijā ierīko rotaļu un sporta zonu un saimniecības zonu.

(MK 14.07.2015. noteikumu Nr.404 redakcijā)

16.¹ Teritorija, kurā uzturas bērni, atbilst šādām prasībām:

16.¹ 1. tā ir iežogota un sakopta;

16.¹ 2. ja teritorijā ir ūdenstilpes, tās ir iežogotas vai norobežotas;

16.¹ 3. teritorijas apzaļumošanai nav izmantoti augi, kas ir bīstami cilvēka veselībai, kā arī augi ar dzelkšņiem un indīgām daļām;

16.¹ 4. tajā nodrošina pirmskolas vecuma bērniem atbilstošu un drošu spēļu laukumu vai sporta aprīkojumu un segumu, kā arī var ierīkot smilšu kasti, kuru pārklāj laikā, kad bērni to nelieto. Smiltis kastē nomaina reizi gadā – pavasarī.

(MK 14.07.2015. noteikumu Nr.404 redakcijā)

16.² Saimniecības zonā ierīko blīva seguma laukumu sadzīves atkritumu konteineru novietošanai. Atkritumus uzglabā slēgtos konteineros.

(MK 14.07.2015. noteikumu Nr.404 redakcijā)

17. Ja pakalpojuma sniedzēja valdījumā nav teritorijas, tas nodrošina bērniem aktivitātes ārā citā sakoptā, bērniem drošā un pieejamā teritorijā.

(Grozīts ar MK 14.07.2015. noteikumiem Nr.404)

18. Pakalpojuma sniedzējs ievēro šādas prasības ēkai, kurā tiek sniegts pakalpojums:

18.1. pakalpojums tiek sniegts atbilstoši pakalpojuma sniedzēja darbībai projektētā ēkā. Pakalpojumu var sniegt pielāgotā ēkā vai citas publiskas ēkas vai dzīvojamās ēkas daļā, par kuru saņemts Veselības inspekcijas novērtējums par higiēnas prasību ievērošanu. Pielāgojot ēkas daļu vai telpu grupu pakalpojuma sniegšanai, ievēro būvniecības normatīvajos aktos noteikto kārtību un prasības;

18.2. grupas vai rotaļu telpas un guļamtelpas aizliegts ierīkot puspagraba (cokola) vai pagraba stāvā;

18.3. ēkā, kurā tiek sniegts pakalpojums, var atrasties citas institūcijas, ja attiecīgo institūciju darbība neapdraud bērnu drošību un nerada kaitējumu bērnu veselībai;

18.4. ja ēkā, kurā tiek sniegts pakalpojums, atrodas uzņēmums, kura saimnieciskā darbība ir saistīta ar preču iekraušanu un izkraušanu, ēkas saimniecības zonai ir atsevišķa ieeja.

IV. Telpas

19. Pakalpojuma sniedzējs ievēro šādu minimālo telpu platību (ja guļamtelpa apvienota ar grupas telpu, tad platību grupas telpā vienam bērnam aprēķina, atskaitot no telpas kopējās platības gultu aizņemto platību saliktā veidā. Jaukta vecuma bērnu grupām platību nosaka atbilstoši vecākajai bērnu grupai) vienam bērnam:

19.1. jaunākam par trim gadiem – grupas telpa 2,5 m², guļamtelpa 1,8 m²;

19.2. vecākam par trim gadiem – grupas telpa 3,0 m², guļamtelpa 2,0 m².

20. Pakalpojuma sniegšanas vietā ierīko šādas telpas:

20.1. vietu vai telpu bērnu ratiņu novietošanai;

20.2. katrai bērnu grupai, ievērojot bērnu vecumu:

20.2.1. ģērbtuvī (ja nav iespējams nodrošināt ģērbtuvī katrai grupai, pieļaujama ģērbtuvju apvienošana);

20.2.2. grupas telpu;

20.2.3. guļamtelpu vai guļamtelpai pielāgojamu grupas telpu;

20.2.4. tualeti. Ja tualeti nav iespējams ierīkot, bērniem, kas vecāki par trim gadiem, nodrošina tās pieejamību citā ēkas daļā;

20.3. darbinieku un saimniecības telpu blokā:

20.3.1. (*svītrots ar MK 14.07.2015. noteikumiem Nr.404*);

20.3.2. ēdināšanas bloku vai vietu ēdiena sagatavošanai, sadalei, uzglabāšanai, trauku mazgāšanai un uzglabāšanai, ja pakalpojuma sniedzējs piedāvā ēdināšanu;

20.3.3. veļas uzglabāšanas vietu;

20.3.4. veļas mazgāšanas un gludināšanas telpu vai vietu (ja iestādē mazgā un gludina veļu);

20.3.5. darbinieku garderobes telpu/vietu un tualetes telpas;

20.4. telpu bērnu īslaicīgai izolācijai infekcijas slimību gadījumos pakalpojuma sniegšanas vietās, kur bērni uzturas visu diennakti. Telpu nodrošina ar atsevišķu tualeti, biotualeti vai sēdpoļu;

20.5. telpu vai vietu, kas ir pielāgota bērnu kultūras un izklaides pasākumu, mūzikas un sporta nodarbību rīkošanai.

(*Grozīts ar MK 14.07.2015. noteikumiem Nr.404*)

20.¹ Fiziska persona, kura sniedz pilna laika bērnu uzraudzības pakalpojumu savā dzīvesvietā, pakalpojuma sniegšanas vietā nodrošina:

20.¹ 1. vietu bērnu ratiņu novietošanai (ja nepieciešams);

20.¹ 2. vietu virsdrēbju novietošanai un žāvēšanai katram bērnam;

20.¹ 3. rotaļu un nodarbību telpu;

20.¹ 4. guļamtelpu (var būt apvienota ar rotaļu un nodarbību telpu);

- 20.¹ 5. tualeti un roku mazgātņi;
- 20.¹ 6. telpu vai vietu ēdiena sagatavošanai, sadalei, uzglabāšanai, trauku mazgāšanai un uzglabāšanai;
- 20.¹ 7. veļas mazgāšanas un gludināšanas telpu vai vietu, ja pakalpojuma sniedzējs mazgā un gludina veļu;
- 20.¹ 8. veļas uzglabāšanas vietu;
- 20.¹ 9. telpu vai vietu, kas ir pielāgota bērnu kultūras un izklaides pasākumu, mūzikas un sporta nodarbību rīkošanai.

(MK 14.07.2015. noteikumu Nr.404 redakcijā)

21. Īslaicīga pakalpojuma sniegšanas vietā bērniem nodrošina vietu virsdrēbju novietošanai, rotaļu telpu un tualeti.

V. Telpu iekārtojums

22. Telpu apdarei un to aprīkojumam izmanto viegli tīrāmus, dezinficējamus un telpu funkcijai atbilstošus materiālus.

23. Grīdas segumam izmanto materiāla pārklājumu, kas nav slidens.

24. Pakalpojuma sniedzējs nodrošina tīras, bērnu vecumam un rotaļlietu drošuma noteikumu prasībām atbilstošas rotaļlietas.

25. Bērnu guldināšanai diennakts grupās izmanto gultas. Nodrošinot bērniem atpūtu pēc pusdienām, pieļaujams arī cits alternatīvs guldināšanas veids, ja izvēlētais veids nepasliktina bērnu labsajūtu.

26. Bērnu guldināšanai, kas vecāki par trim gadiem, var izmantot nostiprinātas divstāvu gultas.

27. Ja pakalpojuma sniedzējs nodrošina guldināšanu un piedāvā gultas veļu, tad katram bērnam nodrošina individuālu tīru gultas veļas komplektu.

28. Katram bērnam nodrošina tīrus dvieļus (atsevišķi roku un kāju slaucīšanai) ar individuālu marķējumu un pakaramo. Pieļaujama arī vienreizējās lietošanas dvieļu izmantošana.

29. Gultas veļu un dvieļus maina ne retāk kā reizi 10 darbdienās, bet, ja nepieciešams, arī biežāk. Diennakts grupās gultas veļu un dvieļus maina reizi nedēļā.

30. Tualetē ir tualetes papīrs vai salvetes, kā arī šķidrās ziepes un roku nosusināšanas līdzekļi.

31. Ģērbtuvē ierīko individuālus skapjus vai plauktus katra bērna apģērba un apavu glabāšanai, kā arī vietu bērnu apģērba un apavu žāvēšanai.

32. Grupas telpas aprīko ar mēbelēm, kas izgatavotas no veselībai nekaitīga materiāla un kas atbilst bērna augumam saskaņā ar šo noteikumu pielikumu.

33. Bērnu grupu telpu tualetēs nodrošina vienu mazgātņi uz astoņiem bērniem un vienu mazgātņi personālam.

(Grozīts ar MK 14.07.2015. noteikumiem Nr.404; sk. 64.punktu)

34. Tualetē, kas paredzēta bērniem, jaunākiem par trim gadiem, nodrošina:

34.1. ja nepieciešams, nelielus paliktņus kājām;

34.2. *(svītrots ar MK 14.07.2015. noteikumiem Nr.404);*

34.3. katram bērnam sēdpodu ar marķējumu.

35. Tualetē, kas paredzēta bērniem, vecākiem par trim gadiem, nodrošina vienu klozetpodu uz astoņiem bērniem, ja iespējams, ierīkojot atsevišķas kabīnes meitenēm un zēniem.

(Sk. 64.punktu)

36. Pakalpojuma sniedzējs uzrauga, lai bērniem, vecākiem par 3 gadiem, tiktu nodrošināti individuālie mutes higiēnas piederumi (zobu suka un neplīstoša materiāla glāze).

VI. Ēdināšana

37. Pakalpojuma sniedzējs nodrošina bērnu ēdināšanu atbilstoši normatīvajiem aktiem par pārtikas aprītes uzraudzību un normatīvajiem aktiem par uztura normām izglītības iestāžu izglītojamiem, sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūciju klientiem un ārstniecības iestāžu pacientiem.

37.¹ Fiziska persona, kura sniedz pilna laika bērnu uzraudzības pakalpojumu savā dzīvesvietā, nodrošina bērnu ēdināšanu, ņemot vērā veselīga uztura pamatprincipus.

(MK 14.07.2015. noteikumu Nr.404 redakcijā)

38. Bērnu ēdināšanai izmanto pārtikas produktus, ievērojot to derīguma termiņu, uzglabāšanas režīmu un pagatavošanas noteikumus.

39. Trauki, galda piederumi un virtuves inventārs atbilst obligātajām nekaitīguma prasībām, kas noteiktas materiāliem un priekšmetiem, kuri nonāk saskarē ar pārtiku. Aizliegts lietot alumīnija galda piederumus un alumīnija traukus ēdiena pagatavošanai. Trauku, galda piederumu, virtuves trauku un inventāra mazgāšanai izmanto atbilstošus mazgāšanas un dezinfekcijas līdzekļus, ievērojot to lietošanas instrukciju.

40. Atbildīgā persona pēc saskaņošanas ar iestādes vadītāju vai iestādes vadītājs izstrādā ēdienkarti vienai līdz divām nedēļām. Ēdienkarti izstrādā atbilstoši normatīvajiem aktiem par uztura normām izglītības iestāžu izglītojamiem, sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūciju klientiem un ārstniecības iestāžu pacientiem, ņemot vērā veselīga uztura principus.

41. Pirms ēdiena sadales bērniem iestādes vadītājs, ēdināšanas bloka vadītājs vai viņa pilnvarota persona paņem pagatavoto ēdienu paraugus. Ēdiena paraugus marķē, norādot

parauga ņemšanas laiku (stundu, minūti). Paraugus uzglabā ledusskapī 24 stundas 2–6 °C temperatūrā, pēc tam tos iznīcina.

42. Gatavā produkcija tiek ražota, uzglabāta un realizēta saskaņā ar ēdināšanas tehnoloģisko dokumentāciju. Bērniem pagatavotais ēdiens nav paredzēts atkārtotai uzsildīšanai nākamajā dienā.

43. Ēdināšanas blokā drīkst strādāt darbinieki, kas ir apmācīti higiēnas jautājumos atbilstoši prasībām par pārtikas aprītē nodarbināto personu profesionālās kvalifikācijas prasībām.

44. Darbinieki ievēro personīgās higiēnas noteikumus, izmanto un maina darba apģērbu atbilstoši veicamā darba specifikai. Darba apģērbu uzglabā atsevišķi no personīgā apģērba.

45. Darbinieki ēdienu sadala tikai šim nolūkam paredzētā darba apģērbā.

46. *(Svītrots no 01.01.2016. ar MK 14.07.2015. noteikumiem Nr.404, sk. grozījumu 2.punktu)*

VII. Ūdensapgāde un kanalizācija

47. Pakalpojuma sniegšanas vietā dzeramais ūdens atbilst dzeramā ūdens obligātajām nekaitīguma prasībām un bērniem ir brīvi pieejams. Ja pakalpojuma sniegšanas vietā nevar nodrošināt dzeramā ūdens atbilstību obligātajām nekaitīguma prasībām, pakalpojuma sniedzējs nodrošina bērniem slāpju remdēšanai fasēto dzeramo ūdeni. Bērniem slāpju remdēšanai nodrošina individuālus vai vienreizējās lietošanas traukus.

48. Ēkā ir aukstā un karstā ūdens apgāde, kanalizācijas sistēma.

VIII. Apkure, ventilācija, apgaismojums

49. Pieļaujamā minimālā gaisa temperatūra telpās, kurās uzturas bērni:

49.1. kas ir jaunāki par trim gadiem, – vismaz 20 °C;

49.2. kas ir vecāki par trim gadiem, – vismaz 18 °C.

50. Gaisa apmaiņu telpās nodrošina, tās regulāri vēdinot vai izmantojot gaisa kondicionēšanas vai ventilācijas iekārtas. Pakalpojuma sniedzējs katru dienu nodrošina regulāru telpu vēdināšanu, tajā skaitā pirms bērnu ierašanās un pēc bērnu došanās prom no pakalpojuma sniegšanas vietas, kā arī pakalpojuma sniegšanas laikā, kad bērni neatrodas telpās.

(Grozīts ar MK 14.07.2015. noteikumiem Nr.404)

51. Telpās nodrošina dabisko un mākslīgo apgaismojumu. Mākslīgā apgaismojuma līmenis grupas vai rotaļu telpā ir 300 luksu (Lx).

IX. Telpu, iekārtu un inventāra uzturēšanas kārtība

52. Telpu mitro uzkopšanu veic atbilstoši pakalpojuma sniedzēja izstrādātam telpu un aprīkojuma uzkopšanas un dezinfekcijas plānam. Ģērbtuves, grupas vai rotaļu telpu un tualetes mitro uzkopšanu veic ne retāk kā divas reizes dienā.

53. Dezinfekcijas līdzekļus izmanto atbilstoši to lietošanas instrukcijai un uzglabā speciāli paredzētā bērniem nepieejamā vietā.

54. Sēdpodus mazgā pēc katras lietošanas reizes ar mazgāšanas līdzekli un dezinficē pēc nepieciešamības, ievērojot higiēnas un drošības prasības, lai novērstu apkārtējās vides piesārņojumu. Klozetpodus dezinficē pēc vajadzības, bet ne retāk kā divas reizes dienā.

(Grozīts ar MK 14.07.2015. noteikumiem Nr.404)

55. Bērnu klātbūtnē aizliegts veikt telpu dezinfekciju, dezinfekciju un deratizāciju, kā arī telpu remontdarbus.

56. Mazgājamās rotaļlietas mazgā ar mazgāšanas līdzekli un skalo siltā tekošā ūdenī pēc nepieciešamības, bet ne retāk kā reizi nedēļā. Īslaicīga pakalpojuma sniegšanas vietā nodrošina lietoto mazgājamo rotaļlietu mazgāšanu katru dienu.

57. Katrai telpu grupai lieto atsevišķu attiecīgi marķētu uzkopšanas inventāru.

58. Lietoto veļu savāc un līdz mazgāšanai uzglabā atsevišķos maisos vai tvertnēs ar vāku. Veļu mazgā pakalpojuma sniedzēja veļas mazgātavā. Pieļaujama veļas mazgāšana citās veļas mazgātavās, nodrošinot bērnu veļas mazgāšanu atsevišķi.

(Grozīts ar MK 14.07.2015. noteikumiem Nr.404)

X. Noslējuma jautājumi

59. Atzīt par spēku zaudējušiem Ministru kabineta 2002.gada 27.decembra noteikumus Nr.596 "Higiēnas prasības izglītības iestādēm, kas īsteno pirmsskolas izglītības programmas" (Latvijas Vēstnesis, 2003, 2., 106.nr.; 2006, 141.nr.; 2008, 96.nr.; 2009, 133.nr.).

60. Noteikumu 20.2.4.apakšpunktā minētā prasība attiecībā uz tualetes pieejamību citā ēkas daļā neattiecas uz jaunbūvējamām ēkām, kurās paredzēts sniegt bērnu uzraudzības pakalpojumu vai īstenot pirmsskolas izglītības programmu.

61. Noteikumi stājas spēkā 2014.gada 1.janvārī.

62. Šo noteikumu 15. punktā minētos iekšējās kārtības noteikumus pakalpojuma sniedzēji, izņemot fiziskās personas, izstrādā līdz 2016. gada 1. janvārim. Līdz šo noteikumu 15. punktā minēto iekšējās kārtības noteikumu izstrādei pakalpojuma sniedzējs, laikus informējot par to bērna vecākus, neuzņem pakalpojuma sniegšanas vietā bērnus ar šādām infekcijas slimību pazīmēm – caureju, vemšanu, ādas, gļotādas vai acu ābolu dzelti, paaugstinātu (virs 37,5 °C) ķermeņa temperatūru, infekciozas izcelsmes izsitumiem (izsitumi kopā ar paaugstinātu ķermeņa temperatūru un izmaiņām bērna uzvedībā – miegainība, atteikšanās ēst,

dzert, raudulība, paātrināta elpošana) –, izņemot gadījumus, ja tiek pieskatīts viens bērns vai vienas ģimenes bērni.

(MK 14.07.2015. noteikumu Nr.404 redakcijā)

63. Šo noteikumu 19. punktā minētās prasības attiecībā uz telpu minimālo platību uz vienu bērnu ir obligātas grupām, kas izveidotas pēc 2020. gada 1. janvāra.

(MK 14.07.2015. noteikumu Nr.404 redakcijā)

64. Šo noteikumu 33. un 35. punktā minētās prasības attiecībā uz sanitārtehnisko ierīču skaitu ir piemērojamas no 2020. gada 1. janvāra.

(MK 14.07.2015. noteikumu Nr.404 redakcijā)

Ministru prezidents Valdis Dombrovskis

Veselības ministra vietā – zemkopības ministre Laimdota Straujuma

Pielikums

Ministru kabineta

2013.gada 17.septembra noteikumiem Nr.890

Mēbeļu izmēru atbilstība bērna augumam

1. Galda un krēsla izmēra atbilstība bērna augumam			
Nr. p.k.	Bērna augums (cm)	Galda augstums, ±2 cm	Krēsla augstums, ±2 cm
1.1.	80–90	38	20
1.2.	90–100	43	24
1.3.	100–115	46	26
1.4.	virs 115	52	30
2. Gultas izmēra atbilstība bērna augumam			
Nr. p.k.	Bērna augums (cm)	Gultas minimālais garums (cm)	
2.1.	līdz 90	100	
2.2.	90–115	120	
2.3.	virs 115	130	

Veselības ministra vietā – zemkopības ministre Laimdota Straujuma

14. PIELIKUMS Sajūtu uzdevumi

4.3. attēls, ūdens siena (*Easy Backyard Water Wall* <http://kidsactivitiesblog.com>)

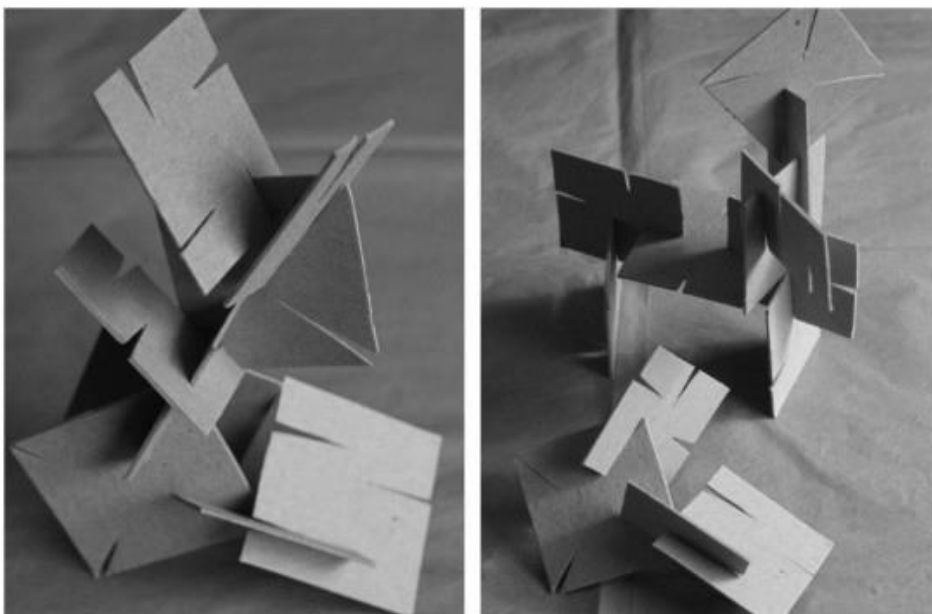
Attēls 4.4 Šķirošanas spēle. (*Fine Motor activities for Babies and Toddlers* <http://happyhooligans.ca>)

Attēls 4.5. Piepildi trauku, (Fine Motor Activities, <http://happyhooligans.ca>)

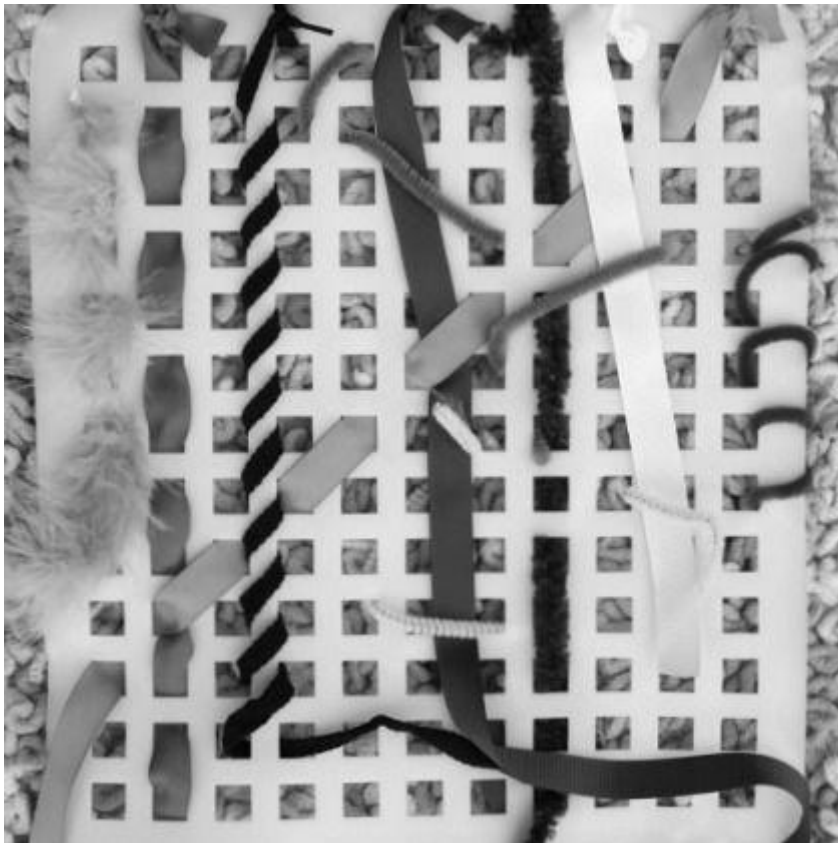
Attēls 4.6. kinētiskās smiltis (Kinetic Sand Play Ideas, <http://kidsactivitiesblog.com>)

Attēls 4.7. konstruēšana (Pic Monkey Collage, <http://happyhooligans.ca>)

Attēls 4.8. Šķirošana (Bugs Sensory bin Filling and Dumping <http://littlebinsforlittlehands.com>)

Attēls 4.9. Aušana (Things to Do Together, <http://www.playideas.com>)

Attēls 4.10. Mozaīka, (Puzzle Activities <http://www.playideas.com>)

Attēls 4.11. Kociņu mozaīka, (Puzzle Activities <http://www.playideas.com>)

Attēls 4.12. Atrodi savu vietu (no autores personīgā arhīva)

. Attēls 4.13. Mandala Outdoor Art Projects <http://www.playideas.com>

Attēls 4.14. Faktūras un tekstūras (foto no autores personīgā arhīva)

Attēls 4.15. Dabas gleznas (foto no autores personīgā arhīva)

Attēls 4.16. Čaklie pirkstiņi , Fun Fine Motor Activities ,<http://www.playideas.com>

Attēls 4.17. Jautrās gumijas (*Fun Fine Motor Activities*, <http://www.playideas.com>)

Attēls 4.18. Satausti un atšķir, (*Activities for Sensory Play* <http://www.playideas.com>)

Attēls 4.19. Pogū koks (foto no autores personīgā arhīva)

Attēls 4.20. Sajūtu vanna, (Fall Sensory Bin Play Ideas, <http://www.playideas.com>)

15. PIELIKUMS Fokusgrupas diskusijas transkripcija

Vieta: Jūrmalas pirmsskolas izglītības iestāde X grupas telpa

Laiks: 28.12.2015. pulkt.18.00-19.30

Temats: sadarbības modeļa izvērtējums

Mērķis: noskaidrot grupas dalībnieku viedokli sadarbības šķēršļiem, izstrādāto sadarbības modeli un gūt ierosinājumus un idejas pētījuma turpināšanai.

Dalībnieki: pirmsskolas skolotājs, 2 vecāku pārstāvji, vadītājas vietniece izglītības darbā/metodiķe

Aprīkojums: telpa, mobilais telefons ierakstam, pierakstu lapas, rakstāmais, lapa ar uzrakstu „30 sek”.

Piedalīšanās pamatojums: sadarbības procesā iesaistītās grupas, dalībnieki izteica iniciatīvu piedalīties.

Plānotais ilgums: 1 stunda 30minūte, runāšanas laiks līdz 2 minūtēm

Izkārtojums: apaļā galda diskusija, neformālā vidē, pie tējas un kafijas

Moderators: Ieva Vēvere

Pierakstītājs: neatkarīgs cilvēks no malas

Moderators: Labdien, paldies, ka piekritāt piedalīties pētījumā! Jūs jau mani pazīstat, tādēļ iepazīšanās posms mums izpaliks. Tomēr vēlos vēlreiz īsumā pastāstīt, kāpēc lūdzu šeit ierasties un izteikt savu viedokli. Studēju Latvijas Universitātē maģistra programmā „Skolotājs”, šobrīd izstrādāju maģistra darbu „Vecāku un pedagogu sadarbības pilnveide pirmsskolas izglītības iestādē”. Jūs jau iepriekš iepazīstināju ar izstrādāto sadarbības modeli un šobrīd vēlos noskaidrot jūsu viedokli gan par sadarbību un tās galvenajiem šķēršļiem, gan par izstrādāto materiālu pielietošanas iespējām. Atgādinu, ka nav pareizu vai nepareizu atbilžu, svarīgs ir tikai jūsu viedoklis. Visi dati būs anonīmi, jūsu atbildes šifrēšu ar pseidonīmiem, kas norādīs jūsu piederību konkrētajai grupai. Diskusija tik fiksēta rakstveidā un telefona ierakstā, šis ieraksts pēc transkripcijas veikšanas tiks dzēsts. Iegūtie dati tiks izmantoti tikai maģistra darba pētījuma ietvaros un netiks citur publicēti.

Lai diskusija norisētu bez aizķeršanās, runāsim pēc kārtas, pulksteņa rādītāja virzienā, katram dalībniekam par uzdoto jautājumu ir iespēja izteikties, atbildes laiks ir līdz 2 minūtēm.

Laikam sekošu es, es šodien būšu fokusgrupas diskusijas moderators, kad palikušas būs 30 sekundes līdz laika beigām un jūs vēl nebūsiat pabeiguši savu atbildi, es pacelšu lapu (parāda lapu, uz kuras uzrakstīts 30 sek), lai jums būtu skaidrs, ka tuvojas izteikšanās laika beigas. Sāksim ar skolotāju grupu- kā Jūs realizējat sadarbību pirmsskolas izglītības iestādē?

Skolotājs: nu vispirms jau laikam jāsāk ar vecāku sapulču organizēšanu un vadīšanu. Tajās es esmu kā moderators (smaida). Tad vēl ir arī iestādes pedagoģiskās sēdes, kurās piedalos kā darbinieks, uzklaustot vadības ierosinājumus un izsakot arī savējo. Hmmm...kas vēl?...Vēl organizēju tematiskos svētkus, rakstu scenāriju piemeklēju atbilstošu mūziku, sadarbojoties ar mūzikas skolotāju. Ēēēēē...organizēju arī ekskursijas grupas bērniem gan ar vecākiem, gan bez. Izpalīdzu kolēģēm, kas mācās (smaida): aizpildu anketas, piedalos diskusijās. Ikdienā ar vecākiem pārrunāju plānotos pasākumus, bērna ikdienas gaitas, ja nepieciešams arī konsultēju un izsaku savus novērojumus. Vēl nav laiks beidzies? (smejas) Dod tik pedagogam iespēju izteikties! Ja nepieciešams apkopot vecāku viedokli, anketējam par svarīgajiem jautājumiem. Viss, tagad gan laikam visu pateicu.

Vecāks1: Jā, nu es arī piedalos vecāku sapulcēs, svētkos....mums ir patiešām skaisti svētki bērniem (smaida). Vakaros ar audzinātājām cenošos pārrunāt, kā pa dienu gājis...mmm....no rītiem es dikti steidzos uz vilcienu, lai paspētu uz darbu, tad tam īsti nav laika, jo jānogērbj meita, ja vēl kāds kašķītis, nu paši saprotiet, vai ne? Ja ir kādas problēmas, tad protams vairāk parunāju ar audzinātājām. Nu tad kopā ar meitu parasti uzejam uz grupu pēc dienas darbiņa, mēģinu ielūrēt ziņojuma dēļi....ja nekas nenovērš uzmanību, bet nu vakarā tomēr nogurums. Pa ceļam uz mājām mums tāds savs rituāls izveidojies- pārrunājam veidoto darbiņu un atbildu uz „ko nopirki” jautājumiem (smejas). Bet nu jāatzīstas, ka vispār ar savu iniciatīvu audzinātājām neuzbāžos parasti.

Vecāks2: Es uzskatu, ka sadarbībai ir jābūt abpusējai un neuzspīlētai. Tai jābūt pašai par sevi saprotamai, pilnīgi kā ikdienas norma (aizdomājas) Manā gadījumā sadarbība izpaužas – vēlmē komunicēt ar pedagogiem. Ikdienā apjautājos par sava bērna panākumiem, labprāt uzklāstu pedagogu ieteikumus vai pamācības.

Gandrīz vienmēr apmeklēju vecāku sapulces, svētkus, pārgājienus, ekskursijas, sporta pasākumus. Cenšos audzinātājas atbalstīt morāli un darbos. Pēc vajadzības piepalīdzēt pasākumu organizēšanā un ideju realizēšanā.

No vecāku puses ir svarīgi neienest negatīvo attieksmi pirmsskolas iestādē. Ļoti liela nozīme ir pozitīvai attieksmei it visā. Būt atvērtai un ieinteresētai.

Vecākiem ir jāciens gan sava atvase, gan pedagogs, jānovērtē un jāciens tas milzīgais darbs, ko ikdiena paveic audzinātāja.

Vecākiem ir jāsaprot, ka pedagogu labā roka un lielākais palīgs ir paši vecāki. Ka strādājot, saliedēti būs labāks rezultāts.

Pats svarīgākais vecākiem būt izglītotiem jautājumos, kas saistās ar bērnu audzināšanu. (ieelpo pēc garā monologa) Arī mājās daudz strādāju ar savu bērnu: mēs zīmējam, lēmējam, krāsojam, veidojam no plastilīna. Ja ir kādi deju koncerti, kas notiek ne-dārziņā, tad vienmēr pati palīdzu nogādāt gan savu, gan citus bērnus uz pasākuma norises vietu.

Vadība: es ikdienā veicu metodisko darbu pirmsskolas izglītības iestādē. Sadarbojos ar visām izglītības struktūrvienībām, arī izglītības pārvaldes darbiniekiem. Arī iestādes pedagogus aktīvi aicinu iesaistīties izglītības pārvaldes rīkotajos pasākumos. Mūsu dārziņā strādā ļoti jaukas un radošas skolotājas, esmu vienmēr atvērta arī viņu ierosinājumiem. Manā kabinetā ir liels materiālu klāsts ar didaktiskajiem materiāliem, plaša attēlu bibliotēka par dažādām tēmām, ko piedāvāju skolotājām nodarbību plānošanai un vadīšanai. Konsultēju, ja tāda nepieciešamība ir gan pedagogus, gan vecākus. Arī ar bērniem pārrunāju dažādus jautājumus, uzvedības tajā skaitā. Organizēju un vadu pedagoģiskās sēdes, ja nepieciešams piedalos vecāku sapulcēs, apmeklēju tematiskos svētkus, kas lielākoties ir augstā līmenī (uzsmaida pedagogam). Sadarbībā ar Eiropas Savienības struktūrfondiem esam veikuši renovācijas darbus: bērnu dārzs ir noslidināts, nomainīti vecie logi. Arī šobrīd vēl notiek remontdarbi sadarbībā ar pilsētas domi. (moderators paceļ lapu „30sek”). (steidzīgi) Vēl jāatzīmē, ka sadarbībā ar skolotājām rūpējamies par bērnu drošību, veidojam metodiskus materiālus par šo tēmu, kā arī organizējam tikšanās ar policistiem, ugunsdzēsējiem, veselības jomas darbiniekiem, Latvenergo pārstāvjiem.

Moderators: Liels paldies par atbildēm! Tomēr piekritīsiet, ka ne vienmēr sadarbība veidojas veiksmīga. Kādi ir galvenie šķēršļi? Kāpēc šī sadarbība ne vienmēr veidojas laba?

Pedagogs: Daudzas lietas tomēr ir atkarīgas no vadītājas (uzmet skatienu metodiķei). Mūsu vadītāja ir pieredzes bagāta, tomēr viņa nav aktīva...nu vismaz vairs nav. (Steidzīgi turpina) Protams, nevar visu atbildību uzvelt tikai viņai. Arī darbinieku iniciatīvas trūkums un slinkums kaut ko darīt ir pie vainas. Jo iekura...nu pat vislabākā ideja izgāzīsies, ja darbinieks to darīs sakostiem zobiem bez iniciatīvas, tikai darīšanas jeb ķeksīša pēc. Droši vien pie vainas ir sliktas koleģiālās attiecības, ko gan var gribēt no sieviešu kolektīva (pasmējas). Arī tāda kā sadrumstalotība kolektīvā- latvieši pa sevi un krievi pa sevi. Liela daļa vecāku ir kūtri un nevēlas iesaistīties, ar aizdomām skatās uz jaunām idejām un priekšlikumiem. Bet, iespējams, tur pie vainas ir slikta komunikācija- bieži netiek lietas izrunātas, katrs saprot pa savam, apvainojas par kaut ko.

Vecāks1: Laika trūkums. No rīta man aprunāties nav īsti laika, jo steidzos uz darbu, kuru nevaru kavēt es strādāju zvanu centrā. Vakarā bērni jau ir ārā, un, lai izlasītu paziņojumus uz

ziņu dēļ, man jādodas speciāli uz grupiņu. Es gan parasti eju uz grupiņu, bet kā saka, pa zkonu podlaski, tieši tajā reizē, kad tur būs, kas tiešām svarīgs, neaiziešu. Dažreiz pedagogiem pašsaprotamas lietas, netiek skaidrotas vecākiem. (Pārmetoši) Es, piemēram, nezināju, ka koncerta maska nedrīkst aizsegt seju, pajautāt man to neienāca prātā. Nevar taču paļauties, ka vecāki izlasīs to birokrātisko dokumentu kaudzi, un sapratīs visu tur minēto. Arī pārlika vadības iejaukšanās vecāku un pedagogu sadarbībā klātienē, nu nevajag man komentārus par tēmu „nu kurš gan šitā audzina bērnus” vai „es jūs gan te reti esmu redzējusi” (dusmīgi), varbūt tad ierodieties uz septiņiem reizē ar audzinātājiem un redzēsiet arī tos vecākus, kas bērnus ved pirms astoņiem. (dziļa ieelpa, kā nomierinoties) Iniciatīvas trūkums ieviest IT tehnoloģijas sadarbības veicināšanā ar vecākiem. Viss visu pateicu!

Vecāks2: Es laikam mazliet mierīgāk iesākšu (uzsmaida otram vecāku pārstāvim, tas atsmaida pretī) Vecāki ir tie, kas uzņemas galveno atbildību par bērna audzināšanu un attīstību. Aizsargāt bērna intereses ir svarīgākais vecāku rūpju objekts.

Galvenais šķērslis ir nevēlēšanās to darīt. Un vēl vesela virkne raksturīgo problēmu, kas negatīvi ietekmē ģimenes un izglītības iestādes sadarbību (paceļ roku un sāk uz pirkstiem uzskaitīt):

- sadzīves problēmu radītās negācijas;
- vecāku un bērnu savstarpējās kontaktēšanās nepietiekamība;
- pozitīvo emociju deficīts, nu nemākam mēs ikdienā saskatīt prieku;
- haotisks audzināšanas stils ģimenē;
- vecāku pedagoģisko zināšanu nepietiekamība;
- atšķirīga vērtību izpratne;
- ģimenes modeļa deformācija;
- teorijas un praktiskās darbības nesaskaņotība;
- ģimenes un pirmsskolas sadarbības nesaskaņotība; (moderators paceļ lapu „30 sek”)
- abpusējā pasivitāte, neieinteresētība, zināšanu trūkums, lielā slodze un laika trūkums;
- vecāku un pedagogu neprasme veidot konstruktīvu saskarsmi.

Tu re, tomēr paspēju (smejas un dziļi ieelpo)

Vadība: es teiktu, ka brīžiem pietrūkst sadarbības posmā starp izglītības nodaļu un domi, tā teikt labā roka nezin, ko kreisā dara. Arī ne vienmēr visa informācija operatīvi nonāk līdz mums...hmmm...daudzām tiešām labām idejām pietrūkst finansējuma un dzirdīgas ausis pārvaldē un domē, cik tad ilgi staigāsi un lūgsies. Jāatzīst, ka kaut kas jau nestrādā tajā informācijas nodošanas sistēmā. Arī pilsētas pasākumiem izvēlētie laiki ne vienmēr ir pārdomāti. Jau kuro gadu dziedāšanas konkurss „Jūrmalas Cālis” noris gripas epidēmijas laikā, bet nē, saki ko gribi, nepārceļ datumu. Elementārs laika trūkums, nogurums un

nevēlēšanās kaut ko darīt vairāk, nekā prasa programmas minimums. Brīžiem pietrūkst zināšanu, bet lielākoties jau ir diezgan pretrunīgas prasības gan no pedagogu puses, gan vecāku puses, grūti atrast to zelta vidusceļu. Spiediens no vadības puses, piemēram, streika gadījumā. (atmet ar roku) Nemaz negribas atcerēties.

Modertators: Paldies par atklātību un viedokļu dažādību! Kā jums šķiet, kāpēc ir svarīgi meklēt jaunas sadarbības formas?

Pedagogs: Svarīgi ir ieviest kaut ko jaunu, kaut vai lai neveidotos rutīna. Cik daudz dažādos veidos tad ir iespējams uz ziņojuma dēļa izlikt informāciju, lai pievērstu uzmanību (smejas)! Liec, kur un, kā gribi, tāpat daļa nepamanīs, nedzirdēs, aizmirsīs pateikto. Iespējams, atrodot veidu, kā ieinteresēt vecākus par jaunām idejām vai tām pašām vecajām, ko steigā nav sadzirdējuši vai mēs līdz galam nepateikušas, veidotos veiksmīgāka sadarbība.

Vecāks1: Bāc, nu tāpēc, ka zinātne attīstās un tiek izgudrots ļoti daudz kas tāds, kas atvieglo gan pedagogu, gan vecāku, gan bērnu dzīvi. Kamēr jaunās sadarbības formas nenomāc būtiskās lietas tradicionāli pierastājās, jo ir svarīga saziņa dzīvajā par būtiskām lietām, ko elektroniski nevar nodot...nu piemēram...piemēram emocijas, tās ir apsveicamas. Man, piemēram, ļoti atvieglotu dzīvi iespēja apskatīties, kad ir paredzēti svētki, koncerti, kādu masku bērnam gatavot un kādi tai ir ierobežojumi(izteiksmīgi paskatās uz visiem). No rīta man aprunāties nav īsti laika, jo steidzos uz darbu, kuru nevaru kavēt, es strādāju zvanu centrā. Vakarā bērni jau ir ārā un, lai izlasītu paziņojumus uz ziņu dēļa, man jādodas speciāli uz grupiņu. Es to, protams, daru, lai paņemtu bērna dienas darbiņus, bet mana atmiņa ir ar ierobežotu apjomu. Tātad man ir jābildē paziņojums telefonā, vai jāieraksta plānotajā ar roku. Daudzas lietas, ko saņemam izdrukātā veidā uz papīra, tikpat labi varētu saņemt arī elektroniski, domājot par dabas saudzēšanu.

Vecāks2: Attīstoties mūsdienu tehnoloģijām, liekas, jocīgi neizmantojot citus saziņas veidus, ko piedāvā moderno tehnoloģiju izmantošana. Vismaz man ne vienmēr atrodas laiks, kuru varu atlicināt klačiņai ar pedagogiem, tāpēc labprāt meklēju alternatīvas. Piemēram, rakstiskas, telefoniskas vai elektroniskas sazināšanās iespējas- īsziņa mobilajā telefonā vai e-pasta vēstule. (Paskatās uz moderatoru, pasmaida) Šajā jautājumā man viss.

Vadība: Jaunas sadarbības formas nepieciešamas, jo ar esošajām nepietiek, tās īsti nedarbojas. Un piekrītu diskusijas kolēģēm, ka risinājums būtu ieviest mūsdienīgākas sadarbības formu iespējas.

Moderators: Paldies par atbildēm! Secīgi arī nākamais jautājums par mūsdienīgajām sadarbības formām- kā jūs vērtējat e-klases un facebook grupu izmantošanu komunikācijā?

Pedagogs: E-klase būtu laba, atkristu vesela kaudze papīru darbu, kas jāraksta ar roku šobrīd un tad vēl 5 gadi jāuzglabā. Tas viss, protams, aizņem vietu, iedomājieties 11 grupas un tās papīru kaudzes! BET, vienmēr jau ir kāds bet (pasmaida), ja vien būtu tehniskais nodrošinājums, nevis viens dators, kas paredzēts pedagogu lietošanai. Katrā grupā laptops būtu cita lieta. Līdz ar to šobrīd neredzu jēgu e-klases ieviešanai. Hmmm....facebook lietošana, nu manuprāt, tā jāatstāj vecāku ziņā. Man katrā ziņā iebildumu nav, bet...atkal jau šis skaistais vārds....par cik darba vietā nav tehniskais nodrošinājums, lai vadītu kādus datus, tad to nāktos darīt manā brīvajā laikā, ko varu veltīt sev un saviem mīļajiem. Es iztīku ar e-pastu uzrakstīšanu, tas vai tie tiek lasīti gan paliek uz vecāku sirdsapziņas un atbildības.

Vecāks1: Ikdienā sociālos tīklus nelietoju, bet labprāt izmantotu e-klasi vai facebook/draugiem grupu organizatoriskas dabas jautājumu risināšanai ar pedagogiem un citiem vecākiem. Kā jau minēju iepriekšējā jautājumā tas man atvieglotu ikdienu un nāktu par labu labai.

Vecāks2: E-klase viennozīmīgi pozitīvi. Lai "ielūrētu" kā, bērns ir apguvis elementārās uzvedības, higiēnas un pašapkalpošanās iemaņas, kuras nepieciešamas uzturoties vienaudžu kolektīvā. Pēc vajadzības pastiprināt vai lokalizēt vājo posmu. Atbalstu e-klasi, jo kur gan citur "ielūrēt" saskarsmes kultūras veidošanu un veidošanas iznākumu. Sabiedriskās uzvedības normu, savstarpējo attiecību un morāles izpratnes, sadzīves uzvedības, higiēnas, pašapkalpošanās iemaņas.

Piemēram : kauč kādu tabulu...kur papētīt sava bērna panākumus! Vai arī vienkārši informācija, kuru redz vajadzīgais vecāks. Jo pedagogi lielāko daļu nespēj izstāstīt vecākiem-laika trūkuma vai citu iemeslu dēļ. Varbūt atkristu: A jūs man neteicāt...A tas nekur nav rakstīts...a kamēr braucām mājās aizmirsu...a vispār sīko no dārziņa izņēma vīrs. Vecākiem izdevīga šī pozīcija – nezināšana.

Pēc manām domām e-klase disciplinētu vecākus. Un paver milzīgas iespējas kā pedagogiem panākt būt uzklauvētiem un sadzirdētiem.

Facebook vērtēju negatīvi. Ja nu vienīgi informācija par publiskiem pasākumiem dārziņā, ko redz vajadzīgā vecāku grupa...ir ok. Vai pats dārziņš figurē pa facebook. Neko personīgu neizrādot. Piemēram par koncertiem, izstādēm, izbraukumiem un tuvākajiem plāniem. Vismaz manā paurītī neliekas aktuāli sasaistīt pirmsskolu un Facebook.

Vadība: E-klase tas ir sarežģīti. Tas būtu milzīgs papildus darbs pedagogiem un arī man kā metodiķei. Pirmsskolas lauciņš jau nu mierīgi var iztikt bez šā veida komunikācijas. Tomēr atbalstu ideju par sociālo tīklu izmantošanu, tas turklāt neko nemaksā, un nevienam nav jālūdz kāds papildus finansējums. Ja vecākus šis variants apmierina un šķiet ērts veids, kā apmainīties ar informāciju, kāpēc gan ne, lai tik organizējas un lieto. Tikai pirms tam gan

nepieciešams savākt visu vecāku piekrišanu, noformēt to dokumenta veidā, lai pēc tam nav kādas pretenzijas.

Moderators: paldies par atbildēm. Precizējiet, lūdzu- kādi ir galvenie šķēršļi?

Pedagogs: Kā jau iepriekš minēju, e-klasei ir jēga, ja ir tehniskais nodrošinājums. Iegūt finansējumu, lai secīgi tiktu pie šī tehniskā nodrošinājuma, respektīvi, datoriem, ir galvenais šķērslis, ko redzu. (Aizdomājas) pag, tomēr nav gan! Galvenais ir šķērslis tomēr ir tas, ka neviens no pirmsskolas pedagogiem neprot strādāt ar e-klasi, nav zināšanu, trūkst nepieciešamās apmācības, arī datorzināšanu trūkums ir kā šķērslis.

Vecāks1: Es gan uzskatu, ka trūkst iniciatīvas no iestādes vadības puses! Neesmu īpaši sabiedriska cilvēks un ar savām idejām par šādu komunikācijas veidu ieviešanu vilcienam pa priekšu neskrienu. Tomēr labprāt izmantotu, ja iniciatīva nāktu no iestādes un pedagogu puses!

Vecāks2: Es atkal šķēršļus saskatu no citas puses....galīgi negribētos, lai pedagogi ievietotu publisku informāciju facebook par mūsu sīciem. Piemēram...Lūk, kā notiek mūsu grupā podiņmācības stunda un bonusā bilde ar pliku dupsi (smejas)

Vadība: Ne visiem darbiniekiem ir zināšanas darbā ar datoriem, turklāt šo datoru nemaz nav pietiekams skaits (dziļdomīga pauze) Tas nozīmē, ka pedagogiem būtu mājās pēc sava darba laika jāievada dati e-klasē, es to neprasīšu no savām skolotājām. Turklāt, neviena pirmsskolas izglītības iestāde Jūrmalā nelieto e-klasi, nav tāda rīkojuma no izglītības pārvaldes puses. Neredzu iemeslu būt pirmajiem, kā jau iepriekš minēja vecāki, ja izglītības pārvalde nesaskata par vajadzīgu ieviest e-klasi pirmsskolas izglītības iestādēm, tad kāpēc mums būt par to vilcienu, kurš skrien pa priekšu?

Moderators: Paldies! Jūs visas ar interesi esiet sekojušas pētījuma tapšanas gaitai un ziniet, ka pētījumā tiek akcentēts arī atbildības jēdziens. Kāda ir jūsu atbildība bērna audzināšanas un izglītošanas procesā?

Pedagogs: Mana atbildība ir bērna dzīvība, to arī uzskatu par svarīgāko atbildību darbā ar bērniem pirmsskolas izglītības iestādē. Protams, arī pirmsskolas programmas apgūšana, atbilstošas un piemērotas metodikas izvēle. Audzināšanas darbā par galveno uzskatu komunikāciju bērnam ar citiem bērniem, man kā pedagogam ir jābūt kā koordinatoram, jāseko, lai viss notiktu bez agresijas, apvainojumiem, lai neviens nebūtu atstumts. Jārūnā ir daudz, daudz un vēlreiz daudz ar bērniem. Komunikācija arī ar pieaugušajiem. Jāaktualizē arī globāli jautājumi- par vides un pasaules saudzēšanu, resursu prātīgu izmantošanu, utt.

Vecāks1: Kāda var būt vecāku atbildība šajā procesā.(aizdomājas)...juridiski neko nepateikšu, bet uzskatu, ka pamati tiek ielikti ģimenē.

Vecāks2: Ne visi skolotāji ir pedagogi. Tad sanāk, ka arī ne visi vecāki grib audzināt savas atvases... izrādās vecāku atbildība nebeidzas ar bērna atvešanu uz izglītības iestādi! Vecākiem ir jāgrib sadarboties ar izglītības iestādi, nevis izvairīties no tās. Ir jāvēlas uzņemties atbildību par sava bērna audzināšanu un izglītību, jo vecāki ir tie, kas nes galveno atbildību itin par visu, kas saistās ar bērniem. Būt par vecākiem ir ļoti grūti un sarežģīti. Nu es domāju par labiem vecākiem (pasmaida).

Vadība: Mana atbildība aptver gan darba pasākumu plānošanu un organizēšanu, gan sekošanu tam, lai pedagogi kvalitatīvi un ar atbildību pildītu savu darbu. Arī rūpēties, lai tiek ievēroti visi drošības pasākumi gan telpās, gan uz laukumiņa. Bērnu drošība ir vissvarīgākais! Konsultēju pedagogus, palīdzu tiem sagatavot nepieciešamos materiālus, organizēju kursus, un pedagogu tālākizglītību. Tas viss tiek darīts, domājot par bērnu harmonisku attīstību.

Moderators: Varbūt nepieciešama pauze kafijai? Lai ir iespēja izkustēties?

Pedagogs: Man nē, es kafiju varu padzert arī runājot.

Vecāks1: nē nē, labāk turpinām kamēr esam tā teikt uz viļņa. Ātrāk sāksim, ātrāk beigsim (smaida)

Vecāks2: man arī nevajag pauzi.

Vadība: turpinām, tik tiešām, kafiju taču varam dzert arī runājot.

(tiek salieta kafija krūzītēs un atgriežas savās vietās)

Moderators: Jūs iepriekš iepazīnāties ar izstrādātajiem materiāliem, kas paredzēti vecāku zināšanu un prasmju papildināšanai. Kā jūs vērtējat šo materiālu pielietojšanas iespējas?

Pedagogs: Mierīgi vecāki ir mierīgs bērns! Šo vajadzētu kā milzīgu plakātu pielikt pie sienas garderobē vai ziņojuma dēļa vietā! (smaida) Šos materiālus pilnīgi noteikti vajag izmanto vecāku sapulcēs! Materiāli ir tiešām par aktuālām tēmām. Nu ko lai saku? Nu protams, ka vērtēju pozitīvi! Man pat liekas, ka vajadzētu noorganizēt tādu lielo vecāku sapulci visām grupām un iepazīstināt ar šiem materiāliem.

Vecāks1: Materiāli ir veidoti ļoti saprotamā valodā, akcentējot uzmanību uz lietām, par ko ikdienā nemaz neaizdomāties. Kas izglītotiem, novitātēm sekojošiem pedagogiem šķiet pašsaprotami, bet vecākiem un jaunajiem pedagogiem un tiem, kas lieto novecojošas pedagoģiskas metodes, var būt ļoti noderīgi ikdienā.

Vecāks2: Mazliet žēl, ka šādi materiāli nebija jau ātrāk izveidoti, kad pirmais bērns sāka iet dārziņā. Būtu bijis daudz vienkāršāks un mierīgāks viss tas iesākums. Žetons audzinātājam, kas šādu darbu dara un palīdz man kā mammai kļūt vēl labākai. Man ļoti noderīgi šķiet.

Vadība: Materiāli ir aktuāli un noderīgi, derēs ne tikai vecākiem, bet arī pedagogiem.

Daudziem tiešām noderētu atsvaidzināt savas zināšanas. Tēmas ir aktuālas, liels prieks, ka beidzot, kāds aktualizējis jautājumu par vecāku atbildību izglītības procesā. Citādi iznāk, ka

visa atbildība uz izglītības iestāžu pleciem. Domāju, ka zināšanas par normatīvajiem aktiem noderēs ne tikai vecākiem, bet arī pedagogiem. Materiāli tādi, kas aktuāli būs ilgi un pielietojumi jebkurā pirmsskolas izglītības iestādē. Paldies radošām un zinošām skolotājām, kas šādus materiālus izstrādā (uzsmaida moderatoram).

Moderators (smaidot): paldies, prieks dzirdēt tik pozitīvas atsauksmes un novērtējumu. Tad nu domājot par turpmāko pētniecību un darbību diskusijas pēdējais jautājums- kādas tēmas vēlētos iekļaut tālākajos materiālos?

Pedagogs: Labprāt redzētu papildinājumus pedagogu materiāliem, kas atvieglotu ikdienu. Piemēram, kā strādāt ar hiperaktīviem bērniem, jo tādu paliek arvien vairāk. Un gandrīz katrā grupā sastopams. Tāpat būtu interesanti uzzināt ieteikumus, kā strādāt ar cittautiešu bērniem, īpaši tiem kas nerunā latviešu, krievu vai vismaz angļu valodā. Ja šobrīd šī ir salīdzinoši reti sastopama nepieciešamība, laikam ir divi bērni, ar kuriem ļoti sarežģīta komunikācija- viens runā zviedriski, otrs lietuviski. Bet aktualizējot bēgļu jautājumu, tā varētu būt reāla problēma ikvienai izglītības iestādei, jebkurā pašvaldībā.

Vecāks1: Grūti pateikt, kā jau minēju, kamēr nepasaka, ka to vajadzētu zināt, tikmēr nezini, kas tas varētu būt. Arī par šiem izstrādātajiem materiāliem iepriekš nebiju īsti aizdomājusies, nu labi, varbūt adaptāciju biju bet arī ne tā ļoti padziļināti. Līdz ar to nevarēšu ieteikt tā uzreiz.

Vecāks2: Domāju, ka jauki būtu dažādas idejas apkopot, kā var mājās ar bērnu darboties, kur aiziet, ko izmēģināt. Vispār jau varētu un vajadzētu iesaistīties vecākiem, apmainīties ar savu pieredzi. Galu galā, katrs taču kaut kur iet un un kaut ko dara kopā ar savu bērnu.

Vadība: Domāju, ka vērtīgi būtu papildināt tēmu „Darbojies kopā ar bērnu”, veidojot materiālus atbilstoši vecumposmam. Interesanti būtu arī dažādi tematiskie materiāli, piemēram, Ziemassvētkiem vai rudenim veltīti, pavasara darbiem. Katra grupa varētu veidot šādus materiālus, apkopojot savu pieredzi, tas būtu ļoti vērtīgs materiāls.

Moderators: Paldies vēlreiz visām, ka atradāt laiku sarunai. Paldies!

(diskusijas dalībnieki kopīgi pabeidz kafiju dzert, pārrunājot sarunas norisi, atvadās)

Maģistra darbs „*Vecāku un pedagogu sadarbības pilnveide pirmsskolas izglītības iestādē*”
izstrādāts LU Pedagoģijas, psiholoģijas un mākslas fakultātē.

Ar savu parakstu apliecinu, ka pētījums veikts patstāvīgi, izmantoti tikai tajā norādītie
informācijas avoti un iesniegtā darba elektroniskā kopija atbilst izdrukai.

Autors: _____ Ieva Vēvere

(paraksts)

Rekomendēju/nerekomendēju darbu aizstāvēšanai

Vadītāja: Dr.paed. Līga Āboltiņa _____ .___.201__.

(zinātniskais grāds, akadēmiskais nosaukums, vārds, uzvārds, paraksts, datums)

Recenzente: Dr. Paed. Ilze Šūmane

(zinātniskais grāds, akadēmiskais nosaukums, vārds, uzvārds)

Darbs iesniegts LU Pedagoģijas, psiholoģijas un mākslas fakultātē __.__.201__.

Dekāna pilnvarotā persona: metodiķe Agnese Kozlovska _____

(paraksts)

Darbs aizstāvēts Valsts pārbaudījuma komisijas sēdē

___.__.201__ . protokola Nr. _____, vērtējums: _____

Komisijas sekretāre: Mag. izgl. zin. lektore Anita Auziņa _____

(vārds, uzvārds, paraksts)